



T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

YOZGAT MÜZESİNDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ
SİKKELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Hüseyin BALI

Niğde
Kasım, 2021

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

YOZGAT MÜZESİNDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ
SİKKELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hüseyin BALI

Danışman : Doç. Dr. Sibel YILDIZ KISACIK
Üye : Prof. Dr. Mehmet EKİZ
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GEÇER

Niğde
Kasım, 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yozgat Müzesinde Bulunan Osmanlı Dönemi Sikkeleri” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamı kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 21/11/2021

Hüseyin BALI



ÖN SÖZ

Hayatın vazgeçilmez unsurlarından olan para, ortaya çıktığı günden itibaren ekonomik yaşantı içerisinde aktif bir şekilde kullanılan meta olmuştur. İnsanlık tarihi kadar eski olan ve ilk olarak Lidyalılar tarafından kullanıldığı kabul edilen bu nesneler, bizlere ait olduğu dönem hakkında çok önemli tarihi veriler sağlamaktadır. Osmanlı tarihi içerisinde, iktisadi alanda aktif olarak kullanılan paranın ilk oluşumları XIV.yüzyılda görülmeye başlamıştır. Değerli madenler kullanılarak devlet denetim ve kontrolünde basımı yapılan, üzerinde ait olduğu devletin arma ve sembolleri bulunan paralara ‘sikke’ denir. Sikkeler toplumsal yapı içerisindeki ticari alışverişlerde yoğun olarak kullanılan paralardır. Sikkeler bir devletin ekonomik, siyasi ve bağımsız bir yapıya sahip olduğunun kanıtıdır. Sikke ait olduğu devletin tarihi, ekonomisi, sosyal, kültürel ve dini ile ilgili önemli bilgiler sağlamaktadır. Sikkeler üzerinde yer alan süsleme öğeleri ise, dönemin sanat anlayışı ile ilgili ipuçları vermektedir.

“Yozgat Müzesin’de Bulunan Osmanlı Dönemi Sikkeleri” konulu çalışmamız da Osmanlı Dönemine ait olanları, sikke tipolojisi açısından değerlendirilip sikkelerin dönemsel olarak farklı, benzer ve önemli özellikleri incelenmiştir. İncelemeler sonucunda ulaşılan sonuçları sanat tarihi açısından değerlendirilip bu alana önemli ve bilimsel katkılar sağlamak hedeflenmiştir.

Çalışmamız süresince çok değerli bilgilerini paylaşarak her türlü konuda katkı sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen Danışman Hocam Sayın Doç. Dr. Sibel YILDIZ KISACIK’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca bana verdikleri maddi ve manevi destekleriyle bugünlere ulaşmamda en büyük katkıya sahip olan aileme, derin sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Hüseyin BALI

Kasım, 2021

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YOZGAT MÜZESİNDE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ SİKKELERİ

BALI, Hüseyin
Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sibel YILDIZ KISACIK
Kasım 2021, 194 sayfa

Yüzyıllar boyunca dünya üzerinde kurulmuş tüm devletlerin refah düzeylerini belirleyen en önemli ölçütlerden birisi, insanların ekonomik seviyeleri olmuştur. İnsanların alışverişlerinde etkin bir şekilde kullandıkları tek nesne para olmuştur. Osmanlı döneminde bu alışveriş, değerli metal malzemeler kullanılarak devlet tarafından kontrollü bir şekilde basımı gerçekleştirilen sikkeler vasıtasıyla sağlanmaktaydı. Sikkeler darp edildikleri dönem itibariyle ticari alışverişde bir nesnenin alım ve satımında önemli rol oynamışlardır.

Bu çalışmamızda katalog bölümünden önce sikkenin tanımı, tarihçesi ve yapısal özellikleri ile ilgili kısaca bir bilgilendirme yapılmıştır. Osmanlı sikkelerinde kullanılan malzeme, darp tekniği, para birimi, yazı ve süsleme özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Osmanlı Döneminden kalma 1871 yılında inşa edilmiş Nizamoğlu Konağı, 1985 yılından itibaren Yozgat Müzesi olarak kullanılmaktadır. Arkeolojik ve Etnoğrafik eserlerin sergilendiği Yozgat Müzesi'nde bulunan Osmanlı Dönemine ait sikkeler araştırma içerisine alınmıştır. XIV-XX. yy. tarihleri arasında darbedilmiş 866 adet sikkenin dönemi, darp yeri, darp tarihi, yazı ve süsleme kompozisyonları farklı dönemde basılan sikkelerle karşılaştırılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Farklı dönemlere ait, birbirinin devamı niteliğinde olmayan ve iyi durumda olan sikkeler içerisinden 87 tanesi katalog içerisine alınmıştır. Sikkeler üzerinde yapılan incelemeler ve karşılaştırmalar neticesinde Sanat Tarihi alanında önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat Tarihi, Müze, Sikke, Motif

ABSTRACT
MASTER THESIS

OTTOMAN PERIOD COINS IN THE YOZGAT MUSEUM

BALI, Hüseyin
Department of Eurasian Studies
Supervisor: Doç. Dr. Sibel YILDIZ KISACIK
November 2021 .194 pages

One of the most important criteria that determines the welfare level of all the states established in the world for centuries has been the economic level of the people. The only object that people use effectively in their shopping has been money. In the Ottoman period, this exchange was provided by means of coins, which were issued in a controlled manner by the state using precious metal materials. Coins played an important role in the purchase and sale of an object in commercial exchange as of the time they were minted.

In this study, before the catalog section, a brief information was given about the definition, history and structural features of the coin. Information was given about the material, minting technique, currency, writing and decoration features used in Ottoman coins. Nizamoğlu Mansion, built in 1871 from the Ottoman Period, has been used as the Yozgat Museum since 1985. Coins from the Ottoman Period in the Yozgat Museum, where archaeological and ethnographic works are exhibited, were included in the research. XIV-XX. YY. 866 coins struck between period, place of minting, date of minting, writing and ornament compositions were tried to be evaluated by comparing them with the coins minted in different periods. Among the coins belonging to different periods, not a continuation of each other and in good condition, 87 of them were included in the catalogue. As a result of the examinations and comparisons made on the coins, important results were obtained in the field of Art History.

Keywords: Art History, Museum, Coin, Motif

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLARI	5
1.4. MATERYAL YÖNTEM.....	5
1.5. ARAŞTIRMANIN TANIMI.....	9
BÖLÜM II GENEL BİLGİLER.....	11
2.1. YOZGAT’IN COĞRAFİ YAPISI VE TARİHÇESİ	11
2.1.1. Yozgat Coğrafi Yapısı	11
2.1.2. Yozgat’ın Kısa Tarihçesi	12
2.2. MÜZECİLİK VE YOZGAT MÜZESİ	13
2.2.1. Müze’nin Tanımı	13
2.2.2. Anadolu’da Müzeciliğin Tarihçesi	14
2.2.2.1. Yozgat Müzesi	15
2.3. SİKKE VE BASIM TEKNİKLERİ	16
2.3.1. Sikkenin Tanımı ve Nümizmatik Bilimi	16
2.3.2. Sikke İle İlgili Kavramlar	17

2.3.3 Sikkenin Tarihçesi ve Gelişimi.....	21
2.3.3.1. Sikkenin Anadolu Uygarlıklarındaki Gelişimi	24
2.3.4. Sikke Basım Teknikleri	39
2.3.4.1. Döküm Tekniği	39
2.3.4.2. Çekiç İle Darp Tekniği.....	39
2.3.4.3. Mekanik Basım Tekniği.....	40
BÖLÜM III KATALOG	42
3.1. YOZGAT MÜZESİN'DE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ SİKKELERİ...42	
3.1.1. 14. Yüzyıla Ait Sikkeler	42
3.1.2. 16. Yüzyıla Ait Sikkeler	53
3.1.3. 18. Yüzyıla Ait Sikkeleri	55
3.1.4. 18.-19. Yüzyıla Ait Sikkeler.....	63
3.1.5. 19. Yüzyıla Ait Sikkeler	68
3.1.6. 19.-20. Yüzyıla Ait Sikkeler.....	107
3.1.7. 20. Yüzyıla Ait Sikkeler	136
BÖLÜM IV DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA	170
4.1. DARP TARİHİ.....	170
4.2. DARP YERİ.....	171
4.3. TEKNİK	172
4.4. MALZEME	173
4.5. TUĞRA	174
4.6. SÜSLEME.....	176
4.7. YAZI	178
BÖLÜM V SONUÇ.....	181
KAYNAKÇA	186
EKLER.....	190

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katalog’da Yer Alan Sikkeler Hakkı’nda Genel Bilgiler	167
Tablo 2. Katalog Sikkeleri Üzerindeki Tuğra Örnekleri.....	175
Tablo 3. Sikkelerde Yer Alan Geometrik Bordürler	177
Tablo 4: Sikkelerde Yer alan Bitkisel Motifler.....	178



RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Yozgat Müzesi	15
Resim 2: XV. Yüzyıldan Temsili Bir Darphane	40
Resim 3: Cendere Usulü Sikke Darbı	41
Resim 4: Anadolu'da Çeşitli Devletlere Ait Darphaneleri Gösteren Harita	172
Resim 5: Kanuni Dönemi Metal Sikke Kalıbı.....	173
Resim 6: Sikke Kalıpları	173



GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Sikkelerin Sultanlara ve Malzemelerine Göre Dağılımı	179
Grafik 2: Sikke Miktarının Sultanlara Göre Dağılımı	180
Grafik 3: Sikkelerin Müzeye Geliş Durumu.....	180



KISALTMALAR LİSTESİ

a. g. t.	:Adı Geçen Tez
AE	:Bakır
Age.	:Adı geçen eser
Agm.	:Adı geçen makale
AR	:Gümüş
AU	:Altın
Bkz.	:Bakınız
Bşk.	:Başkaları
Cm	:Santimetre
Foto.	:Fotoğraf
Gr	:Gram
H.	:Hicri
Kat.	:Katalog
M.	:Miladi
M.Ö	:Milattan Önce
M.S	:Milattan Sonra
Mm	:Milimetre
No.	:Numara
S.	:Sayfa
Şek.	:Şekil
Tab.	:Tablo

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanoğlu yaşamı boyunca hayatını sürdürmek için başta gıda olmak üzere giyim ve barınma ihtiyacını karşılamak zorunda kalmıştır. İnsanoğlunun maddi ihtiyaçlarının tamamını üretmesi güç olduğundan bunu karşılamak için alışveriş yöntemini kullanmaya başlamıştır. Paranın icadından önce alışveriş barter /trampa yöntemi denilen malların takas yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Ancak bu yöntemin uygulanmasının zorluğu insanların farklı çözüm arayışına gitmesine neden olmuştur. Arkeolojik kazılar sonucunda değerli madenlerden yapılmış para değeri taşıyan sikkelere ulaşılması, insanların artık eşya takasını bırakıp çeşitli metallere değer yükleyerek alışveriş yaptığını göstermektedir (Tekin,2008:13-15).

‘Yozgat Müzesi’nde bulunan Osmanlı Dönemi’ne ait sikkeler’ konulu araştırmada yapılan literatür taraması sonucunda, bu konu ile ilgili herhangi bir araştırma ve çalışma yapılmadığı sonucuna ulaşıldıktan sonra bu konu tez çalışma konusu olarak belirlenmiştir. Yozgat Müzesi’nde Osmanlı Dönemine ait 866 adet sikke araştırma içerisine alınmıştır. Bu sikkeler üzerinde yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda Osmanlı Dönemi’ne ait 87 adet sikke katalog içerisine dahil edilmiştir. Katalog içerisine alınan sikkelerin farklı padişahlara ve farklı para birimleri olmasına dikkat edilmiştir. Bazı sultanların sikkelerinin müzede az olması veya sikkelerin kondisyonlarının iyi olmaması nedeniyle bu sultanlara ait sikkelerden sayıca az örnek katalogda yer almıştır. Araştırma içerisinde Osmanlı Dönemi padişahlarından 14 farklı sultana ait sikke örnekleri bulunmaktadır.

İslamiyet’te fethedilen topraklarda hutbe okutmak ve sikke bastırmak hükümdarlık sembolleri sayılmaktadır. Hükümdarlar fethedilen bölgenin darphanesinde (darphane yoksa kurdurularak) sikke bastırılarak o toprakların hükümdarı olduğunu somut olarak kanıtlamak istemişlerdir (Yılmaz,2019:2).

Sikkeler üzerinde yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda sikkenin ait olduğu dönem ile ilgili çok önemli bilgilere ulaşabiliriz. Sikkeler darp tarihi, darp yeri, üzerlerindeki yazı, süsleme tarzı, malzeme değeri ve ölçüleri açısından farklı gruplarda değerlendirme yapılır. Yapılan bu değerlendirmeler: bizlere sikkenin ait olduğu toplum ve devletin, o dönem ki sanatsal, kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik durumları hakkında önemli bilgiler verir. Örneğin Arkeolojik bir kazı alanından

Çıkarılan sikke aracılığıyla o kazı alanının dönemi, hangi toplum veya devlete ait olduğu ve o dönem ki ekonomik durumun nasıl olduğu konusunda önemli bilgilere ulaşılabilmektedir.

Günümüzde hem arkeolojik kazılar sonucunda çıkarılan hem de bizlere geçmişte yaşımış atalarımızdan miras olarak kalan binlerce sikke bulunmaktadır. Bu sikkelerin bir kısmı ülkemizdeki müzelerin depolarına kapatılmış iken, bir kısmı ise müzelerin teşhirinde sergilenmektedir. Yozgat Müzesi’nde bulunan birçok farklı dönem ve uygarlığa ait sikke müzede yeterince teşhir alanı olmadığından dolayı, maalesef teşhiri yapılmayıp depoda koruma altında bekletilmektedir.

Literatür taraması sonucunda ülkemizde sikke alanında, çalışma konusu olarak belirlenip bu alanda yapılan bilimsel çalışmalar maalesef çok geniş ve kapsamlı olmayan, sınırlı bir seviyede olduğu tesbit edilmiştir.

Müzede Osmanlı Dönemi’ne ait sikkelerin darp yerleri, darp tarihleri, sikke üzerindeki yazı karakterleri, süslemesi, malzemesi, ağırlığı, çapı ve cidar yapısı, basım tekniği, kompozisyon yapısı ve görsel durumu detaylı olarak ele alınmıştır.

Bu amaç doğrultusunda elde edilen verilerin, Osmanlı nmizmatik bilimi, sanat tarihi alanına ve diğer bilim dallarına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmanın birinci bölümünde çalışma konusunun amacı, önemi, tanımı, sınırları ve araştırmada kullanılan materyaller ve uygulanılan yöntem hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

İkinci blmde **Yozgatın Yeryüzü Şekilleri, Coğrafi Yapısı** ve aynı zamanda **Yozgatın Tarihçesi** hakkında kısa ve önemli bilgiler verilmiştir.

nc ve dördüncü blmlerde **Müzenin Tanımı, Anadolu’da Müzeciliğin Tarihçesi, Yozgat Müzesi, Sikkenin Tanımı, Sikkenin Tarihçesi ve Sikke Basım Teknikleri** başlıkları altında oluşturulmuştur. Bu blmlerde Anadolu’da müzeciliğin ne zaman ve nasıl başladığı; Yozgat Müzesi hakkında kısa ve önemli bilgiler verilmiştir. Dördüncü bölüm de ‘Sikkenin tarihçesi, nmizmatik ve sikke basım teknikleri’ başlıkları altında açıklamalara yer verilmiştir.

Beşinci blmde Osmanlı Dönemine ait olan sikkelerin bir katalog düzenlemesi içerisinde sikkelerin darp tarihi, darp yeri, sikke birimi, sikkenin mzeyeye geliş şekli, envanter no, malzemesi, boyutları, referans ve genel tanımı yapılmıştır.

Son bölümlerde sikkeler ile ilgili **Değerlendirme ve Karşılaştırma, Sonuç** başlıkları altında sikkelerin kendi dönemleri veya önce ki dönemler ile ilgili, benzer ve farklı yanları üzerinde karşılaştırma yapılarak önemli çıkarımların yapıldığı bölümlerdir.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Müzede Osmanlı Dönemi'ne ait sikkelerin darp yerleri, darp tarihleri, üzerindeki yazı karakterleri, süslemesi, malzemesi, ağırlığı, çapı ve cidar yapısı, basım tekniği, kompozisyon yapısı ve görsel durumu detaylı olarak ele alınıp konuyla ilgili bu alanda bilimsel bir çalışma yapmak amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda bu alanda bilimsel değere sahip önemli bilgilere ulaşmak ve ulaşılan bu bilgilerin bilimsel açıdan tüm yönleriyle ele alınıp, ulaşılan sonucun sanat tarihi ve diğer bilim dalları alanına bilimsel katkı sağlamak, en önemli amacımız olmuştur.

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Yozgat Müzesi'nde Osmanlı Dönemi'ne ait, müze envanter defterine kayıtlı sikkelerin çalışması yapılmıştır. Sikkeler yapısal özelliklerine göre gruplandırılıp, sikkeler ait oldukları dönem itibarıyla sikke tipolojisi açısından önemli özellikleri ele alınmıştır. Konumuz sanat tarihi açısından birden çok önemli özelliğe sahiptir. Bu özellikler sikkelerin üzerindeki yazıların karakterleri, sikkelerin darp yerleri, üzerlerindeki bezeme veya süslemeler, malzemesi ve miktarı, hangi sultan döneminde basıldığı bizlere o dönemle ilgili önemli bilgiler vermektedir. Sikkeler bu yapısal açılardan ele alındığı zaman bizlere o dönemin siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel ve sanatsal açıdan doğru ve bilimsel sonuçlara ulaştıran kaynaklardır.

Araştırma içerisinde yeralan sikkeler Osmanlı padişahlarından Orhan Gazi, I.Murad, Kanuni Sultan Süleyman, III.Ahmed, I.Mahmud, III.Mustafa, I.Abdülhamid, III.Selim, II.Mahmud, Abdülmecid, Abdülaziz, II.Abdülhamid, Mehmed Reşad ve Mehmet Vahdeddin dönemine aittir. Araştırma içerisinde 2 tane sikkenin H.726/760-M.1326/1359 tarihli olup Orhan Gazi, 14 tanesinin H.760/791-M.1359/1389 tarihli olup I.Murad, 1 tanesi H.926/974-M.1520/1566 tarihli olup Kanuni Sultan Süleyman, 3 tanesi H.1115/1143- M.1703/1730 tarihli olup III.Ahmed, 2 tanesi H.1143/1167- 1730/1754 tarihli olup I.Mahmud, 1 tanesi H.1171/1188-M.1757/1774 tarihli olup III.Mustafa, 8 tanesi H.1188/1204-M.1774/1789 tarihli olup I.Abdülhamid, 6 tanesi H.1204/1222-M.1789/1807 tarihli

olup III.Selim, 21 tanesi H.1808/1839-M.1223/1255 tarihli olup II.Mahmud, 92 tanesi H.1255/1278-M.1839/1861 tarihli olup Abdülmecid, 61 tanesi H.1278/1293-M.1861/1876 tarihli olup Abdülaziz, 229 tanesi H.1293/1327-M.1876/1909 tarihli olup II.Abdülhamid, 243 tanesi H.1327/1337- M.1909/1918 tarihli olup Mehmed Reşad, 11 tanesi H.1337/1341-M.1918/1922 tarihli olup Mehmet Vahdeddin dönemine aittir.

Çalışmamız içerisinde Orhan Gazi dönemine ait olan katalogda yer alan 2 adet sikke vardır. Bu sikkelerden kat.no:1 olanın ön yüzünde yıldız şekil içerisinde ‘Kelime-i Tevhid’, arka yüzde ise sultan seceresi olarak bilinen yazıdan sikkenin kime ait olduğu bilgisine ulaşabiliriz. Orhan Gazi’ye ait kat.no:2 olan sikkenin ön yüzünde kare bir form içerisinde yine ‘Kelime-i Tevhid’ yazısı ve karenin dış kısmında karenin her kenarına denk olarak yazılmış dört halife isimleri yazılmıştır. Sikke üzerinde bulunan bu özellik, sikkeyi bastıran sultanın dört halifeye duyulan bir saygı ve anma niteliği taşıyan bir durumdur. Sikke üzerinde yer alan bu özelliği İlhanlılar Döneminde ve Bayezid’in büyük oğlu Emîr Süleyman’ın sikkelerinde de karşılarız.

İlhanlılar’ın sikkelerinde Kuran’dan âyetler de yer almaktadır. Bu âyetlerin en sık görülenleri Âl-i İmrân, 26; Tevbe, 33 ve Rûm sûresinin, 3-4. âyetleridir. Sikkeler üzerinde on iki imam ve dört halifenin adına rastlanır. Yıldırım Bayezid’in Timur’a yenilmesinin ardından başlayan Fetret devri padişahın oğulları arasındaki iktidar mücadelesiyle geçmiştir. Bayezid’in büyük oğlu Emîr Süleyman’ın ilk sikkeleri 806 (1403) yılını taşımaktadır. Sikkelerin bir yüzünde “Emîr Süleyman b. Bâyezîd” yazılı bir tuğra, öteki yüzünde “hullide mülkühû” yazısı ile dört halifenin adı bulunmaktadır (TDV İslâm Ansiklopedisi’nin 2009, 179-184).

I.Murad Dönemine ait sikkeler Orhan Gazi döneminde olduğu gibi gümüş madeninden, ortalama 1.15gr ve 1.20 gr ağırlığında sikkeler basılmıştır. I.Murad Döneminde kat.no:3 ve 4 de sikkenin arka yüzünde olan sultan seceresi yazısı, kat.no:5 ve 6 da sikkenin ön yüzüne alınmıştır.

Yozgat Müzesi envanterine kayıtlı Osmanlı Dönemi Sultanlarından II.Mahmud, Abdülmecid, Abdülaziz, II.Abdülhamid ve Mehmed Reşad dönemine ait olanların adet ve çeşitlilik açısından fazla olması sebebiyle sikkelerin nasıl bir ilerleme kaydettiğini daha açık bir şekilde görebiliriz. Gerçekleşen bu ilerleme ile

ilgili önemli bilgilere değerlendirme, karşılaştırma ve sonuç bölümlerin de daha detaylı yer verilecektir.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLARI

Araştırmamız ‘Yozgat Müzesi’nde bulunan Osmanlı dönemi sikkeleri’ olarak belirlenmiştir. Yozgat Müzesi’nde Osmanlı Dönemi’ne ait 14 padişahın sikkeleri içerisinde, yapılan araştırma sonucunda birbirinin tekrarı olmamasına dikkat edilerek 866 adet sikkeden 87 adet sikke katalog içerisine alınmıştır. Sikkeler kronolojik bir sıralama esasına göre tasnifi yapılmıştır. Bu tasnife göre sikkeler değerleri açısından ufak sikkelerden büyük olan sikkelere göre belirli bir düzenleme içerisinde ele alınmıştır. Sikkeler arasında benzer örnekleri içerisinde iyi durumda olanları seçilmeye çalışılmıştır. Konu ile ilgili bilimsel araştırma ve taramalar sonucunda sikke üzerinde yapılacak değerlendirmeleri bilimsel kaynaklar yardımıyla destekleyemeye gayret gösterilmiştir.

1.4. MATERYAL YÖNTEM

Tez çalışma konusu belirlendikten Yozgat Müzesi ile iletişime geçilmiştir. Belirlemiş olduğumuz konu ile ilgili herhangi bir çalışma yapıp yapılmadığı konusu ile ilgili müzede görevli yetkili ile görüşmeler sağlanmıştır. Konu ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tez konusu ile ilgili literatür taraması neticesinde Üniversitemizin Sosyal Bilimler Enstitüsüne tez öneri formu verilmiştir. Üniversitemizin resmi yazışmaları sonucunda Kültür Bakanlığına bağlı Yozgat Müzesi Müdürlüğü’nden çalışma için gerekli izinler alınmıştır. Bu aşamadan sonra Yozgat Müzesi envanterine kayıtlı konumuz dahilindeki sikkelerin tasnifi yapılmıştır. Yapılan tasnif sonucunda sağlamlığına, döneminin özelliklerini taşımasına ve aynı zamanda birbirinin devamı niteliğinde olmamasına dikkat edilerek ayrıştırılması yapılmıştır. Sikkelerin kayıtlı olduğu müze envanter defterleri incelenmiştir. Çalışmamız bu aşamadan sonra farklı bir çalışma aşamasında ilerlemiştir. Tasnifi yapılan sikkeler araştırmaya dahil edilen tüm sikkelerin ön ve arka yüzlerinin fotoğrafları çekilmiş, hassas terazi ve kumpas yardımıyla ölçüm ve tartımları yapılmıştır. Elde edilen bilgiler bilgisayara aktarılarak bir katalog düzeninde çalışma oluşturulmaya başlanmıştır. Katalog düzeni şu kısımlardan oluşmaktadır: Eserlerin envanter numarası, malzemesi, müzedeki yeri, müzeye geliş şekli, dönemi, darp yılı, darp yeri, birimi, ölçüleri ve referans başlıkları altında bir düzenleme içerisinde ele

alınıp bu düzende teze aktarılmıştır. Resimler üzerindeki yazılar okunmuş, süslemeler ise ayrıntılı olarak analiz edildikten sonra çalışmanın bu aşaması sonuçlandırılmıştır. Yozgat Müzesi'nde yer alan Osmanlı Dönemi sikkeleri üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda sikkenin hangi sultan veya hükümdara ait olduğu, sikkenin dönemi içerisindeki değişim ve gelişim durumları ele alınmıştır. Bu tez çalışmamız yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm giriş, konunun tanımı ve önemi, amacı, konunun sınırları ve materyal yöntemden oluşmaktadır. İkinci bölümde Yozgat'ın coğrafi yapısı ve tarihçesi ele alınmış. Üçüncü bölümde Müzenin tanımı, Türkiye de müzeciliğin tarihçesi ve Yozgat Müzesi hakkında bilgiler aktarılmıştır. Dördüncü bölümde sikkenin tanımı, tarihçesi ve basım teknikleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Beşinci bölümde katalog içerisine alınan sikkelerin özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmanın son bölümleri: 'değerlendirme - karşılaştırma ve sonuç' başlıkları yer alır. Bu bölümlerde araştırma konusu sonunda elde edilen önemli bilgilerin hipotezleri yapılır.

Müzeye getirilen sikkelerin müze envanter defterine kayıt edildiği "Sikke Envanter Fişi" araştırmanın katalog bölümüne örnek teşkil etmesinden dolayı, aşağıda bir örneğine yer verilmiştir.

..... MÜZESİ SİKKE ENVANTER DEFTERİ

Fotoğraf No:.....

Envanter No :.....Kazı No:.....

Sikkenin Cinsi:.....

Bulunduğu Yer:.....

Müzeye Geldiği Tarih:.....

Ölçüsü:.....

Ağırlığı:.....

Kıymeti:.....

Çağı:.....

Müzeye Geliş Şekli:.....

Müzedeki Yeri:.....

İlgili Yayınlar:.....

Ön Yüz	Arka Yüz
--------	----------

TANIMI

Ön Yüz:.....

Arka Yüz:.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Durumu:.....

.....

Teslim Alan/.../....

Envanteri Yapan....../.../....

.....

.....

Aşağıda ilk olarak, katalog kısmı oluşturulurken müzelerde kullanılan envanter defteri iç düzenlemesinde yer alan sikke kayıt düzeninden faydalanılarak bazı eklemeler ve düzenlemeler yapılmak suretiyle sikkelerin genel bilgilendirilmesinin yapıldığı bir şema oluşturulmuştur.

Katalog No :

Fotoğraf No :

Envanter No :

Müzeeye Geliş Tarihi :

Müzeeye Geliş Şekli :

Buluntu Yeri :

Darp Yaptıran Padişah :

Dönemi :

Darp Yeri :

Birimi :

Malzemesi :

Boyutları : Çap:.... cm Cidar:.... mm Ağırlık:.... gr

Kaynakça(Referans) :

Yeri :

Genel Tanım :

Yazının Okunuşu :

Ön Yüz :

Arka Yüz :

Yazının Türkçe Anlamı :

Ön Yüz :

Arka Yüz :

Anlaşılabilir olması ve okuyucuya kolaylık sağlayabilmek adına yukarıdaki şemada yer alan ifadeleri aşağıda açıklamaya çalıştık.

Katalog No : Bir çalışma esnasında incelenen objeye, belirli bir düzen içinde yürütülmesi amacıyla verilen numaranın yazıldığı kısımdır.

Fotoğraf No : Sikkenin her iki yüzünde fotoğraflarının numaralarının yazıldığı kısımdır.

Envanter No : Bir sikkenin, Müzede bulunan “Sikke Envanter Defteri”nde yer alan numarasının yazıldığı bölümdür.

Müzeye Geliş Tarihi : Müzelerde bulunan “Sikke Envanter Defteri”nde, “müzeye geliş tarihi” kısmı yer almaktadır. Sikke inceleme fişinde de sikkenin Müzeye geliş tarihini belirtmek amacıyla bu kısım oluşturulmuştur.

Müzeye Geliş Şekli : Müzelerde bulunan “Sikke Envanter Defteri”nde, “müzeye geliş şekli” kısmı yer almaktadır. Sikke inceleme fişinde de bir sikkenin kazı, bağış, satın alma ya da istirdat yoluyla mı müzeye geldiğini belirtmek amacıyla bu kısım oluşturulmuştur.

Darp Yaptıran Padişah : Sikkeyi darp ettiren padişahın isminin yazıldığı kısımdır.

Darp Yeri : Sikkenin üzerinde yer alan darp yerinin yazıldığı bölümdür.

Darp Yılı(Dönemi) : Sikkenin darp edildiği tarihin yer aldığı kısımdır.

Birimi : Bir sikkenin akçe, sultani, mangır, kuruş vb. diye adlandırılan birimlerinin yazıldığı kısımdır.

Malzemesi : Sikkenin hangi madenden darp edildiği yazılıdır.

Boyutları : Sikkenin çap, kalınlık ve ağırlık ölçüleri bu kısımda yer almaktadır.

Kaynakça : Katalogda incelenen sikkenin bir benzerinin, daha önce yayınlanan kaynaklarda olması halinde, o yayının adı ve sayfa numarasının yazıldığı kısımdır.

Yeri : İncelenen sikkenin hangi müzede olduğunun veya nerede olduğunun yazıldığı kısımdır.

1.5. ARAŞTIRMANIN TANIMI

Eski çağlardan günümüze kadar insan topluluklarının yaşamları içerisinde gerçekleşen önemli olaylardan biri üretim faaliyetlerinin artması olmuştur. Yaşanılan bu üretim fazlalığı olayında, fazla olan maddeler insanlar arasındaki alışverişlerde takas usulünde yapılan ticaretin ilk kıvılcımlarının atılmasını sağlamıştır. Yaşanılan sorunlar ve aksaklıklar nedeniyle takas işlemi yerini, her yerde geçerli olabilecek değerli madenlerden yapılan sikkeye bırakmıştır. Ticari hayata kolaylık getiren,

ticaretin daha hızlı yapılmasını sağlayan değerli madenlerden yapılan parayı, günümüzde sikke olarak tanımlamaktayız.

Ödeme aracı olarak kullanılan sikke ile para arasındaki farkı, her sikkenin bir para olduğu fakat her paranın bir sikke olmadığı şeklinde açıklayabiliriz. Çünkü sikkeden öncede para vardı. Tahıl ürünleri, aletler, üç ayaklı kazanlar, baltalar, sığır vb. para olarak kullanılıyordu. Sikke bu çeşitliliğe son verip standart bir şekilden işlem görmeyi sağlamıştır (Tekin, 1997: 19).

Devlet tarafından ağırlığı belirlendikten sonra basıma uygun hale getirilmiş, üzerinde hükümdarın veya devletin simge ve isminin bulunduğu, istenildiğinde devlet tarafından tekrar alınabilen madeni para türüne sikke denir. Sikke kelime anlamı olarak Arapça'dan gelen “damga veya nakış basmak için hazırlanmış kalıp” anlamında olup çoğul olarak kullanıldığında ise meskûkât da “damga ile damgalanmış” denilen İslam devletlerinin kullandığı ödeme aracıdır (Tekin, 2009: 179-184).

BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER

2.1. YOZGAT'IN COĞRAFI YAPISI VE TARİHÇESİ

2.1.1. Yozgat Coğrafi Yapısı

Yozgatın coğrafi yapısı ile ilgili bilgiler 1991 Yozgat İl Yıllığına göre şu şekilde belirtilmiştir: ‘Yozgat, İç Anadolu’nun Orta Kızılırmak bölümünde yer alır. Kuzeyde; Çorum, Amasya-Tokat, doğuda Sivas, güneyde Kayseri-Nevşehir, batıda Kırşehir ve Kırıkkale ile çevrilidir. Şehrin doğu-batı uç noktaları arasındaki kuş uçuşu uzaklık 216 km, kuzey-güney 144 km’dir. Yozgat alan bakımından Türkiye’nin alan sıralamasında 15’inci şehirdir. Coğrafi bakımdan Ankara’ya yakınlığı ve çevresi ile kolay ilişki kurabilmesi ile değer taşımaktadır. Bu özelliği ve geniş toprakları ile gelişmeye oldukça elverişlidir. Önemli uygarlık merkezlerinden Hattuşaş ve Alacahöyük’le komşu olan Yozgat, Ankara-Sivas karayolları arasında önemli bir kavşaktır. Yozgat kent merkezi Çamlık Tepesi ile Nohutlu Tepesi arasındaki doğu-batı yönlü uzanan Kirazlı Vadisi içerisinde kurulmuştur. Yozgat şehrinin deniz seviyesinin ortalama yüksekliği 1301 metre, en yüksek noktası ise Soğluk Tepesi 1680 metredir. Türkiye’nin %1.82’sini oluşturan Yozgat yer şekilleri bakımından oldukça sadedir. Şehrin yer şekilleri olarak büyük bölümünü platolar ve düzlükler oluşturmaktadır. Şehir İç Anadolu’nun en geniş yaylalarından biri olan ‘Bozok Platosu’ üzerindedir. Bozok Platosu yükselti olarak 1200- 1400 m arasında, Kızılırmak’ın çevirdiği bir arazi üzerindedir. Düzlüklerden sonra şehirde en geniş alanı dağlar kaplar, dağlık alanlar genelde şehrin kenar kısımlarında yer almaktadır. Kuzeydoğu ve doğu bölümleri şehrin en dağlık ve yüksek bölümüdür. Kızılırmak boyunca kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan Akdağlar ilk, Bozok Platosu’nun kuzeyi boyunca uzanan Deveci ikinci önemli dağlardır. Şehrin diğer önemli dağları ise Gevencik ve Keklice Dağları’dır. Şehirde ova sayısı ise fazla değildir (Yozgat İl Yıllığı, 1991). İklim ve toprak yapısı olarak şehir genelinde doğal bitki örtüsü bozkırdır. Ormanlar ağırlıklı olarak şehir merkezinin doğu ve güney-kuzey doğusunda yoğunlaşmaktadır. Ormanlar şehrin %18.24’ünü kaplar. Önemli bir kısmı yok edilen ormanlar günümüzde yüksek dağlık kısımlarda görülür. Akdağmadeni, Çayıralan, Çekerek ormanların en yaygın olduğu ilçelerdir. Yozgat iklim olarak

yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve kar yağışlarının görüldüğü karasal bir iklime sahiptir.

2.1.2. Yozgat'ın Kısa Tarihçesi

Yozgat, İç Anadolu'nun Orta Kızılırmak bölümünde yer almaktadır. Geçmişten günümüze kadar pek çok kültür ve medeniyetlerin izlerini bu bölgede görmek mümkündür. Yozgat'ın içinde bulunduğu bölge Cumhuriyet'e kadar "Bozok Vilayeti" olarak anılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi birinci dönem milletvekili Süleyman Sırrı'nın 1927 tarihinde meclise sunduğu teklif sonucunda, vilayetin adı Yozgat olarak belirlenmiştir (İslam Ans. 2013: 559). Anadolu üzerindeki pekçok şehirde olduğu gibi, bu bölgede de ülkenin coğrafi ve jeopolitik konumu itibariyle, geçmişte çok farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Yozgat yöresi MÖ. 3000'lere kadar uzanan yerleşim tarihine Alishar, Alacahöyük, Kerkenes, Çengeltepe gibi bölgelerde bulunan kalıntılarla tanıklık etmiştir. MÖ. 2000'lerde Hititler, 1200'lerde Frigler ve Kimmerler bölgeye hâkimdir. Bölge daha sonra Galatların ve Perslerin hâkimiyetine girmiştir. Milattan sonra ise yöre Roma topraklarına dâhil olmuştur. Sarıkaya ilçesindeki bir kısmı ayakta kalan Roma hamamı yöredeki önemli yapılar arasındadır (İslam Ans. 2013: 559). 1071 Malazgirt Zaferi ile bölge Türk hâkimiyetine girmiştir. Beyliklerin ve idarecilerin kumandasında insanlar kitleler halinde şehirlere ve yerli halktan boşalan sahipsiz bölgelere yerleştirilmişlerdir. Yozgat coğrafi yapı itibariyle Türklerin benimsedikleri konargöçer hayat tarzına uygun olmasıyla birlikte Danişmentliler ve Anadolu Selçuklu Dönemi'nde kısmen önem kazanmıştır. 1174'ten sonra bölge Anadolu Selçuklu Devleti'nin hâkimiyetine girmiştir (İslam Ans. 2013: 560).

1243 yılında Selçukluları yenen Moğollar 1256 yılından itibaren, Moğol işgal kuvvetlerinden önemli bir topluluk Yozgat bölgesine yerleşmiştir. Anadolu Beylikleri döneminde Yozgat yöresi önce Eretna Devleti, ardından 1398'de Kadı Burhaneddin Devletinin hâkimiyetine geçti. Kadı Burhaneddin'in öldürülmesi ile bölge Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır. 15. yüzyılın ortalarından itibaren Timur'un Moğolları Orta Asya'ya göndermesi ile beraber, bölgeye Türkmenler yerleştirildi. Dulkadir Beyliğinin Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Osmanlı himayesine alınmasıyla Bozok yöresi doğrudan Osmanlı idaresine girmiştir. Osmanlı idari sistemine geçtikten sonra Bozok sancağı kısa bir süre Dulkadir Beyliği'nin yeni statüsü olan "Zülkadriye Eyaleti"ne, sonra da Rum (Sivas) eyaletine bağlanmıştır (Koç, 1988: 21).

XVI. yüzyıldan itibaren bölgeye konar-göçerler yerleşmeye başladı. XVII. yüzyılda ise bütün Anadolu'yu etkileyen toplumsal hareketler ve isyanlar (Celali isyanları) sonucunda bölgedeki tüm köyler terkedilmiştir. Bu durum bölgedeki nüfusun azalmasında önemli etken olmuştur.

1690 yılından sonra bölgeye Mamalı Türkmenlerinin yerleştirilmesi ile bölgede canlanma başlamıştır. Celali isyanları ile terk edilen tüm köyler yeniden kurularak, 1780'lere kadar bölgeye yerleşim yavaş yavaş sağlanmıştır. Bölge'deki önemli gelişmeleri meydana getiren sülalelerden biri Çapanoğulları'dır. Mamalı Türkmenleri'nden olduğu bilinen Çapanoğulları, bölgede önce Yozgat ile Yerköy arasında bulunan Saray Köyünü kurmuşlar, burdan sonra da merkeze yerleşmişlerdir. Yozgat'ın mimari açıdan kurulup gelişiminde Çapanoğulları ailesinin büyük katkıları olmuştur. 1777- 1779 yılında inşa edilen Çapanoğlu Camisi, diğer yapılar ve bu yapılara ait vakıflar şehrin oluşumunda önemli rol oynamışlardır (İslam Ans. 2013: 560-561).

1750'lerden itibaren başlayan imar faaliyetleri Yozgat'ta modernleşme ve merkezileşme sürecini başlatmıştır. İnşa edilen cephanelik, askerlik binası, saat kulesi gibi merkezdeki önemli yapılar Osmanlı mimarisinin izlerini taşıyan önemli eserler olarak günümüze gelmiştir. XIX. yüzyıldan itibaren yaptırılan konaklar da şehrin görünümünü geliştirmesi bakımından önemlidir. Aynı yüzyılda Yozgat'ı ziyaret eden Batılı gezginler şehrin konaklarının muhteşem görünümüne, sokakların bakımına ve şehrin zenginliğine dikkat çekmişlerdir (İslam Ans. 2013: 560).

2.2. MÜZECİLİK VE YOZGAT MÜZESİ

2.2.1. Müze'nin Tanımı

Kültürel, sanatsal ve tarihi değeri olan eserlerin bir bütün içerisinde ele alınıp bakım, onarım ve korunmasının yapılarak toplumun görsel, işitsel ve eğitimi açısından teşhirinin yapıldığı insanlara sanatsal ve estetik zevkin kazandırıldığı mimari mekanlardır.

Müzeler, geçmiş dönemler ile aramızda kültürel bağ kuran eğitim yerleridir. Üzerinde yaşadığımız coğrafyada bizden önce varolmuş uygarlıkların günümüze ışık tutan eserlerinin sergilendiği, kültür merkezi niteliğinde olan müzeler; insanlığın bugünkü medeniyet düzeyine gelene değin geçirdiği safhalara ışık tutan ve bizleri bilgilendiren önemli kültürel ve sanatsal mekanlardır. Günümüzde müzeler, tarihi

eserlerin depolarda halktan uzak şekilde saklandığı yerler olmaktan çıkarak daha faal çalışıp çevresiyle daha fazla etkileşimde bulunduğu kurumlar haline gelmiştir. Sadece eski uygarlıkların eserlerinin saklandığı yerler olmaktan çıkan müzeler, çağımızın getirdiği teknolojik gelişmeler yardımıyla insanların kültür ve tarihi alanda bilgilendirilmesinde çeşitli misyonlara sahiplerdir (Çalış, 2016: 11).

2.2.2. Anadolu’da Müzeciliğin Tarihçesi

Türk müzecilik tarihi bazı kaynaklara göre Selçuklu Dönemine kadar uzanmaktadır. Bunun temel sebebi; bir tür korumacılık anlayışı sergilenmesi açısından, daha önceki medeniyetlere ait işlenmiş parçaların yok olmalarını önleyecek bir tutumla Türk mimari eserlerinde kullanılması, Türklerde ilk müzecilik hareketleri olarak değerlendirilmektedir. Buna örnek olarak, Antik Roma ve Bizans Çağı’na ait bazı eserlerin parçalarını, kendi mimari eserleri içerisinde kullanmaları olarak gösterilebilir. Osmanlı döneminde değerli bulunan bazı eserlerin, hediyelerin ve ganimetlerin sarayda toplanıp saklandıkları bilinmekle beraber, toplayıcılık olarak başlayan bu durum, zamanla bu sayede büyük bir koleksiyonun meydana gelmesini sağlamıştır. Tüm bu nedenler itibarıyla bazı kaynaklar Türk müzecilik tarihini 1100’lü yıllara kadar indirir (Eyice, 1989: 5-8).

Anadolu’da gerçek anlamda müzecilik hareketlerinin XIX. yy. ortalarına tekabül ettiği görülmektedir. Müzeciliğe dair ilk çalışmalar, Sultan Abdülmecit (1839-1861) Dönemi’nde Tophane-i Amire Müşiri Ahmet Fethi Paşa’nın çabaları ile başlamıştır. Günümüz müze fikrinden uzak bir mantalitede olan Müze-i Hümayun, 1869’da ziyarete açılmıştır. Bu müze, eski ve değerli silahlar ile Osmanlının değişik köşelerinden getirilen antik eserlerin muhafaza edildiği yer özelliğindeydi (Çalış, 2016: 11).

Cumhuriyet Dönemi’nin ilk müzesi Ankara Etnografya Müzesi’dir. Cumhuriyetle beraber Anadolu’nun birçok şehrinde müzeler açılmaya başlanmıştır. Çağdaş sergileme tekniklerinin kullanıldığı ilk müze, "Şark Eserleri Müzesi" Türkiye’de kurulan ilk özel müze ise 1981 yılında ziyarete açılan Sadberk Hanım Müzesi’dir. Ülkemizde çağdaşlaşma adına ortaya çıkan müzecilik hareketi, devlet tarafından yürütülmeye çalışılmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında milliyetçilik bilincinin oluşmasında müzelerin önemli rolü olmuştur. Zaman içerisinde ülkenin

kültür seviyesinin yükselmesi ve çağdaş sanat akımlarının da etkisiyle müzeler kurumsal bir hal alıp farklı düşünceler hayata geçirilmiştir (Altuntaş, 2012: 12).

2.2.2.1. Yozgat Müzesi

Yozgat'ta Osmanlı Dönemi'nden kalma eski tarihi Nizamoğlu Konağı 1975 yılında Gayri Menkul Eski Eserler Yüksek Kurulu Başkanlığı'na korunması gerekli eski eserler kapsamına alınmıştır. Yozgat şehir merkezinde İstanbulluoğlu Mahallesi'nde yer alan konak, 1871 tarihinde yapılmış. Uzun yıllar konut olarak kullanılan konak, bir müddet “Kız Sanat Okulu” ve bir dönem de “Tekel Deposu” olarak hizmet vermiştir. 1979 yılında kamulaştırıldıktan sonra, konakta büyük bir onarım yapılmıştır. 1985 yılında “müze” olarak hizmete girmiştir (Resim:1). Müzenin alt kat salonlarında arkeolojik eserler, üst kat salonlarında ise etnografik eserler sergilenmektedir. Üst kat odalarda XIX'uncu yüzyıl dönemine ait eşsiz resim sanatı örnekleri son derece önemlidir. Nizamoğlu Konağı esas itibarıyla bir Etnografya Müzesi olarak açılmıştır. 1985 yılından 2008 yılına kadar Yozgat Müzesi etnografik teşhir özelliklerini korumuş, son yapılan düzenlemelerle şehrin arkeolojik potansiyelini yansıtan üç salon ziyaretçilerin beğenisine açılmıştır (Yozgat Müze Müdürlüğü Arşivi).



Resim 1: Yozgat Müzesi

2.3. SİKKE VE BASIM TEKNİKLERİ

2.3.1. Sikkenin Tanımı ve Nümizmatik Bilimi

Oğuz TEKİN tarafından sikkenin tanımı şu şekilde yapılmıştır: ‘Sikke malzeme olarak içerisindeki maden miktarının ve sikke boyutlarının düzenlenmesi; ayrıca darp ettirip tedavüle çıkaran veya tedavülden kaldıran yetkili idarenin arma ve işaretlerini taşıyan yuvarlak (disk şeklin de) metal parçası olarak tanımlanmıştır (Tekin,2008:19).

Sikkeler ön ve arka yüz olmak üzere iki yüzeyden oluşmaktadır. Ön yüzde ait olduğu devletin siyasi iktidarındaki sultanın ismi, arması-portre veya unvanı, arka yüzeyinde ise basım tarihi ve basım yeri gibi bilgiler yer almaktadır. Ayrıca sikke üzerinde yine o dönemin ve bölgenin özelliklerini yansıtan süslemeler de hükümdarın isteği üzerine sikkeye işlenebilmekteydi (Tekin, 1998:179).

Başka kaynak veya toplumlarda ‘sikke’ şu şekilde de tanımlanmıştır: Sikke Arapça kökenli olup damga veya nakış basmak için hazırlanmış, demir kalıp manasında da kullanılmıştır (Tekin,2009:179).

Günümüzde ödeme aracı için kullanılan metal ve kağıt para, Farsça’da parça anlamına gelen “pare” kelimesinden gelmektedir. Mısır’da gümüş para birimi olan medinilere “pare” veya “para” denilmektedir. Osmanlıların Mısır’ı fethetmesiyle birlikte burada kullanılan ‘pare’ veya ‘para’ kelimesi Osmanlı’da kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlı gümüş medinileri(gümüş sikke) ¹ , 1524 yılında Mısır Kanunnamesiyle birlikte “pare” olarak adlandırılmıştır (Pamuk,2018:103).

“Nomisma” eski Yunanca’da kanun kelimesi olarak kullanılan “nomos” kelimesinden türetilmiştir. Nomisma/noummos Latince de sikke anlamındaki “nummus” kelimesinden gelmektedir. Nümismatik bilimi içinde sikkeler, kağıt paralar, madalyonlar, jetonlar incelenmektedir. Nümismatik biliminde ilk sikkeden Bizans Devri sonuna kadar basılan sikkelere Antik Nümismatik; Orta Çağ’da kurulan İslam devletlerinin sikkeleri ile Osmanlı sikkeleri İslami Nümismatik olarak adlandırılmıştır(Tekin,2004:317-318). Osmanlı’nın ilk nümismatı Abdülatif Suphi Paşa (1818-1886) olup 1874 yılında çıkarılan Asarı-ı Atika Nizamnamesi’nde ve Müze-i Hümayun ile Sanayi Nefise Mektebi’nin kurulmasında önemli rol oynamıştır. Osmanlı’daki diğer önemli nümismatlar ise İsmail Galib Bey (1848-1895), Halil

¹ Mısır, Suriye ve Sudan bölgelerinde kullanılan gümüş sikkelere verilen isimdir.

Edhem Eldem (1861-1938), Ahmed Tevhid (1869-1940), Behzat Haki Butak (1891-1963)' dır (Akyıldız,2009: 37).

2.3.2. Sikke İle İlgili Kavramlar

Damga

Sikkenin ait olduğu devlet tarafından üzerine amblem, kelime veya sayı bastırılarak sikkenin değerinin veya geçerliliğinin değiştirilerek piyasada tekrar kullanılmasıdır. Osmanlı'da özellikle Venedik dükalarında “sahh” damgası vurularak piyasadaki değeri düşük taklit dukalardan ayrılması sağlanmıştır (Paksoy,2011:196).

Esedî Kuruş

Arapçada “arşan” manasına gelen “esed” kelimesi, Hollandalıların ‘Rex Daller’ adıyla gümüş malzemeden darp ettikleri parayı üzerinde arşan resmi bulunduğru için Osmanlılar bu sikkelere ‘arşanlı kuruş’ veya ‘esedî kuruş’ ismi vermiştir (Damalı,2014:120).

Halis

Halis kelimesi katışıksız, saf, tam demektir. Sikkelerin değerli madenlerden yapılmasının önemi olduğru kadar bu malzemelerin saflık (halis) değeri de son derece önem taşımaktaydı. Sikkelerde “halis ayar” veya “kamil ayar” farklı madenler katılmamış anlamında kullanılmaktadır. Bu terim özellikle altın sikkeler için kullanılmaktadır (Devellioğru,2004:40).

Hürde Sikke

Ufak, değersiz anlamındadır. Osmanlı'da küçük paralara bu isim verilmektedir. Örneğın Osmanlı'da Mehmed Paşa tarafından İstanbul'da çarşı ve pazar esnafından "muavenet-i tashih akçesi" ile topladığı salmalardan, Sırçasaray'da yeni akçeler bastırmak için teşebbüse geçmiştir. Ancak halk ve askerler cedit akçelerin çıkmasını beklerken, yeniçeri ulufelerinin cedit akçe yerine hürde veya züyuf akçe ile ödenmesi sonrasında, bu değeri düşük sikkeleri kapıkullarının halka ve esnafa zorla kabul ettirmeye çalışmaları neticesinde toplumsal hayat içerisinde bir huzursuzluğru yol açmıştır (Özcan,2005:256).

İşaret harfler

Osmanlılarda XVIII. yy. larda İstanbul dışında darp edilen sikkelerin ayarlarında yapılan hilelerden kaynaklanan durumlar neticesinde, II. Mustafa tarafından çıkarılan bir ferman ile devletin kontrolü ve denetimi ile sikkeler üzerine yapılan işaretler yardımıyla, sikke ayarlarındaki hileleri engellenmek için yapılmıştır. Sikkelerin saflık değerinin korunması için yapılan bu uygulama ile süslü kartuş içine alınan veya sadece harf olarak basılan işaretlerdir. II. Mustafa yayımladığı fermanla sikkeler üzerine darphane görevlisi Sahib-i Ayar'ının işaretini vurmasını emretmiştir. İşaretler, Sahib-i Ayar'a özgü işaret ve/veya harflerden oluşmaktaydı. Bu işaretle sikkenin hangi darphanede basıldığı, ayarlarındaki değişikliklerden hangi darphanenin sorumlu olduğu kolaylıkla bulunmaktaydı. Osmanlılarda daha sonraki yıllarda sikke ayarında hile yapılmaması için sikkenin darp tarihinin, sultanın cülus tarihinin kaçınıcı yılına denk geliyorsa o yılın son rakamı veya rakamları yazılmıştır (Arda,1985:20-24).

Kalp – Züyuf Sikke

Kalp sikke Osmanlı'da sahte sikke, taklit sikke, darphanede basılmamış sikke anlamına gelmektedir. Bu sikkeler için “züyuf” veya “züyuf akçe” kelimeleri de kullanılmaktadır (Develioğlu,2004:1431). Bu tarzda sahte sikke basanlara ise kalpazan denilmektedir.

Kırpık- Kırkık Sikke

Anlamsal olarak kırpılmış, bölünmüş, parçalara ayrılmış anlamı vermektedir. Sikkelerin ağırlığını standardın altına düşürmek için veya sarrafların sikkeleri keserek altın veya gümüş elde etmek için kullandıkları kenarlarından kesilmiş sikkelere denilmektedir (Ender,2007:38).

Mağşuş Sikke (Sikke-i Mağşuşe)

“Mağşuş” un kelime anlamı ‘karışık,katışık,katkılı’ saf olmayan, hileli demektir. Mağşuş sikke ise Osmanlı'da ayarı bozuk, içine katılması gerekenden fazla maden katılan sikkeler için kullanılmıştır (Develioğlu,2004:672).

Mangır

Kelimenin Moğolca'da "nakit" anlamına gelen mungun / mongondan geldiği belirtilir. Kaynaklarda mangur, mankur ve mankır şeklinde de yazılır. Osmanlılar'da renginden dolayı buna "kızıl mangır" denildiği gibi halk dilinde "pul" olarak da geçer. Osmanlı'da mangır, vergi ödemelerinde kullanılmazdı. Mangırın kullanım alanı genellikle halk ile esnaf arasındaki 1 akçeden daha düşük alışverişlerdi (Ölçer,1975:11-12).

Osmanlılarda bakır malzemelerden darp edilen mangırlar taşıdığı kıymet itibariyle iki farklı değere sahipti. Mangırın hem itibari değeri hem de gerçek değeri vardı. İtibari değer, devlet tarafından belirlenmişti ve gerçek değerinin üstündeydi. Halkın bozuk para ihtiyacını karşılamak için devlete akçe vererek belli miktarda mangır alması zorunlu kılınmıştı. Devletten mangır itibari değeriyle alan halk alışverişlerde bu sikkeleri gerçek değeriyle kullanmıştı. Böylece mangırın bu aradaki değer farkı devlete gelir getirmişti (Tekin,2003:568).

Osmanlı Devleti'nde ilk mangırların ne zaman basıldığı bilinmemektedir. İlk bakır sikkenin Orhan Gazi zamanında darbedildiği ileri sürülse de günümüze ulaşan ilk Osmanlı bakır sikkeleri I. Murad'a aittir. Bu mangırın arka yüzünde "Ramazan 790" yazan Ramazan Mangır olarak bilinen sikke, tarihi bilinen ilk mangırdır (Ölçer,1975:11-12).

Meskukat

Kelime anlamı olarak üzerine damga vurularak sikkeye dönüştürülmüş maden anlamına gelmektedir. Osmanlılar'da XIX. yüzyılın sonlarından itibaren müzecilik alanındaki ilerlemeler ve gelişmelere paralel olarak yapılan düzenlemeler sonunda, sikkeler üzerinde yapılan incelemelere 'ilm-i meskûkât' denmiş ve bu terkip daha sonra yerini nümismatike bırakmıştır. 1874 Asar-ı Atika Nizamnamesi'nde tarihi eserler, meskukat ve diğer eşyalar (taşınır veya taşınmaz mallar) olarak ikiye ayrılmıştır. Bu durum Müze-i Hümayun'un kuruluş döneminde sikkelere para veya maden olarak değeri ölçülmeden tarihsel bir değer biçildiğini göstermektedir. Daha sonra Müze-i Hümayun'da sikkeler için özel bir nümismatik koleksiyonu oluşturulmuştur (Shaw,2004:11,112).

Nakışlı Mangır

Anadolu beyliklerinde ve Osmanlı’da günlük alışverişlerde kullanılan bir tarafı veya her iki tarafı insan, hayvan, bitkisel ve geometrik süslemeli bakır paralara verilen addır. Osmanlı nakışlı mangırlarından günümüze ulaşan en eski örnek II. Murad devrine ait olup II. Mehmed, II. Bayezid, I. Selim, I. Süleyman, II. Selim ve III. Murad dönemlerinde de basılmıştır. Bu mangırlarda darp yeri ve darp tarihinin basıldığı örnekler de mevcuttur. Darp yerleri arasında başta Tire (İzmir) olmak üzere, Kostantiniyye (İstanbul), Amid (Diyarbakır), Bidlis (Bitlis), Edirne, Haleb (Suriye), Mardin, Ruha (Şanlıurfa) kentleri yer almaktadır (Ölçer,1975:17-22).

Para

Devletçe bastırılan ve ülke içinde ödeme aracı olarak kullanılan, üzerinde değerinin ne kadar olduğu yazılı olan, kâğıt ya da metal malzemelerden yapılan nesnelere verilen addır. Farsça’da parça anlamına gelen “pare” kelimesinden gelmektedir. Mısır’da gümüş para birimi olan medinilere “pare” veya “para” denilmektedir. Osmanlıların Mısır’ı fethetmesiyle birlikte burada kullanılan pare veya para kelimesi Osmanlı’da da kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlı gümüş medinileri 1524 yılında Mısır Kanunnamesiyle birlikte “pare” olarak adlandırılmıştır. Para birimi olarak ise ilk kez Sultan II. Mustafa döneminde Edirne darphanesinde basılmıştır (Pamuk,2018: 103).

Sikke Tağış

Tağış kelimesi karıştırma, değerli olanı değersizleştirme anlamında kullanılmaktadır. Osmanlı’da özellikle ekonominin zor günler geçirdiği dönemlerde tedavülde bulunan sikkelerin toplatılıp, karışımlarında daha değersiz madenler kullanılarak ayarlarının düşürülmesi işlemidir (Develioğlu,2004:1213).

Sikke Tashihi

‘Düzelme, düzelti’ anlamına gelen tashih kelimesi özellikle tedavüldeki sikkelerin sahtelerinin üretilmesi, kenarlarının kesilmesi yani zarara uğraması durumlarında toplatılarak yeniden darbedilmesi işlemidir. Yeniden darbedilme işleminde dönemin ekonomik durumuna göre sikkelerin 100 dirhemden kesilecek adedi yükseltildi. 1600 yılında yapılan sikke tashihiinde 100 dirhemden kesilmesi gereken 800 sikke yerine 950 sikke kesilmiştir. Bu tashihler sonucunda ise piyasadaki malların fiyatlarının arttığı görülmüştür (Sahillioğlu,1989:224-227).

Sikke Tecdidi

Tecdid kelime anlamıyla yenileme, yenilenme, tazeleme demektir. Osmanlı sultanları tahta çıktıklarında hutbe okutup sikke bastırmışlardır. Bastırdıkları yeni sikkeler tedavüle çıktığında ise önceki sultana ait tedavüldeki sikkelerin kullanımı yasaklanıp piyasadan toplatılmıştır. Bu iş için görevlendirilenler halkın arasında dolaşarak kullanımına devam edilen eski sikkelere el koymuş ya da yenileriyle değiştirmişlerdir. Sikke tecdidinde sikkenin ağırlığı ve içeriğindeki metal miktarı değişiklik yapılabilmektedir (Develioğlu,2004:1256).

2.3.3 Sikkenin Tarihçesi ve Gelişimi

Neolitik Dönem sonrasında insanoğlunun yerleşik yaşama geçmesiyle birlikte insanlar tarafından üretim faaliyetlerinin artması ve insanlar arasında yaşanan etkileşimler sebebiyle toplum olma bilinci ve yapısı oluşmaya başlamıştır. Böylece yaşanan bu durumlar neticesinde insanlar arasında ihtiyaç fazlası ürünler ile eksik olan malzemeler karşılıklı değiş tokuş yolunu başlatmıştır. İnsanlar arasında yapılan bu değiş tokuşta yer alan malzemeler, insanların yaşadıkları coğrafi alan itibariyle farklılıklar arz edebilmektedir. Örneğin Uzak Doğu'da deniz kenarına yakın olan ülkelerde deniz kabukları ve tunç araç gereçler, eski Mısır'da değerli madenlerden yapılmış ziynet eşyaları para olarak kullanılmaya başlanılan ilk objelerdir. Ayrıca Orta Çağ İzlanda'sında kurutulmuş balıklar ve daha yakın zamanlarda Kuzey Amerikalı yerliler tarafından deniz kabukları kullanılarak yapılan kolyelerde para olarak kullanıldığı zamanlar olmuştur (Pere,1968:7).

Ticari alışverişte takasta kullanılan bu malzemelerin muhafazası, taşınması veya takas edilen ürünler arasındaki eş değer ölçütlerinde yaşanan sorun ve sıkıntılar zaman içerisinde para düşüncesinin tam karşılığı olarak değer ölçütü her yerde kabul edilen, değerli madenlerden yapılan 'sikkelerin' ortaya çıkmasını sağlamıştır. Böylece doğada az bulunmaları ve doğal şartlara dayanıklı olmaları sebebiyle altın ve gümüş kullanımı ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu madenlerin her bölgede değerli kabul edilmesi, az bir miktarı ile çok malzeme alınabilmesi, taşıma ve bulundurma açısından kolay olması sebebiyle en çok tercih edilen para birimleri olmuştur (Tekin,2008:14).

Sikkeler ilk olarak MÖ. 640 -630 yıllarında Lidyalılar tarafından icat edilip kullanılmaya başlandığı arkeolojik veriler sonucunda kabul edilmiştir. Lidyalılar

Anadolu'nun batı bölümünde güçlü bir ekonomiye sahip olan bir devlet kurmuşlardır. İlk sikkeler bu bölgede bulunmuş ve belirli bir altın gümüş karışımıyla yapılmıştır (Atlan,1982:5).

Sikkenin icadıyla ilgili ilk bilgiyi, M.Ö. 5. yüzyılda yaşamış ve tarihin babası olarak ün yapmış Halikarnassoslu (Bodrum) Heredotos'tan alınmaktadır. Heredotos, ilk kez altın ve gümüş sikke basan ve kullananların Lydialılar olduğunu söylemektedir. Arkeolojik kazıntılarda ele geçen buluntular ışığında ilk sikkelerin Lydia Kralları tarafından basıldığı bilgisine ulaşılmaktadır. 1904-1905 yıllarında Ephesos'taki Artemis Tapınağı'nda yapılan kazılarda ele geçen elektron (altın-gümüş alaşımı) sikkeler üzerinde en çok görülen tasvir profilden aslan başıydı. Lydia Krallığının armasında da aslan başı tasviri yer alır. Lydia Krallığına ait sikkeler, Ephesos ve Sardeis'in yanı sıra Phryg Krallığı'nın başkenti Gordion'da yapılan arkeolojik kazılarda da ele geçti (Tekin,2011: s.12-13).

Sikkenin icadı her ne kadar Lydia Krallığına ait olsada, ona kimlik ve kullanım alışkanlığı kazandıran Batı Anadolu bölgesindeki Ionia(Phokai, Klazomeia, Erythae, Ephesos, Miletos, Khios, Samos) kentleriydi. Lydia Krallığı sikkeyi icat etikten bir süre sonra uygarlık tarihinden silinmiştir. Yunanistan'daki Miken uygarlığının çöküşünü izleyen yıllarda, yani “Karanlık Çağ” olarak adlandırılan dönemde, kıta Yunanistan'dan gelen göçmenler Ionia bölgesine yerleştiler ve burada kurdukları kentler kısa sürede gelişip zenginleşti. Lydia uygarlığının ardından Persler, Lydia başkentine gelip sikke basımına devam ettirdiler. Bu nedenle, Lydia Krallığı vurgulanırken İyonya ve Batı Anadolu'nun göz ardı edilmemesi gerekmektedir, tartışmalı önemli konu sikkelerin Lydia krallığına mı yoksa tüccarlarına mı ait olduğudur (Tekin,2011:18).

İyonya'da Phokai, Klazomeia, Erythae, Ephesos, Miletos, Khios, Samos sikke basan şehir devletleridir. Bu devletler ilk sikkelerini MÖ. VI. yy.'da elektrondan, MÖ. V. yy.'da gümüş madeninden basılmış sikkeleri kullanmışlardır. Bu şehir devletleri sikkelerinin ön yüzlerinde kralların büstlerinin yanı sıra aslan, arı, geyik, kartal, grifon, fok balığı, koç başı gibi hayvan figürleri, arka yüzlerinde ise ağırlığını belirleyen çukur (incus) yer almaktadır (Tekin,1997:76-80).

Büyük İskender'in Anadolu'da ilk sikke bastırdığı darphane Tarsos (Tarsus-Mersin)'dur. İskenderin Anadolu'daki darphanelerinde basılan sikkeler altın, gümüş

ve bronzdan oluşmaktadır. İskender paraların üzerinde unvan olarak “Kral” manasındaki Grekçe “Basileus” kelimesini kullanmıştır. Bu unvan kendisinden sonra da pek çok kral sikkesinde kullanılmaya devam etmiştir. Sikkelerin çoğunda bir yüzünde İskender portresi yer alırken diğer yüzünde tahtta oturan Tanrı Zeus; sağ elinde kartal, sol elinde ise mızrak tutmuştur. İskender’in portrelerinde diadem, korint başlığı veya aslan başı postu ile verilmiştir (Tekin,1998:10).

Roma İmparatorluk Dönemi ise, İmparator Augustus (MÖ. 27 -14) ile başlamıştır. Roma İmparatorluğu Anadolu’nun büyük kısmını ele geçirmiş ve egemenliği altındaki şehirlerin kendi paralarını basmasına izin vermiştir. Şehirlerin bastıkları paralarda ön yüzüne Roma imparatorunun portresi, ismi ve unvanı koyulmuş; arka yüzüne şehrin ismi ve tanrı/tanrıça veya tapınak tasviri yerleştirilmiştir (Bilici,2002:5-6).

Sasaniler (226-651) altın ve gümüş madeninden sikkeler darp ettirmişlerdir. Sikkeler figürler ve figürler arasındaki harf veya numaralardan oluşmaktadır. Sikkelerde hükümdar portreleri ve hizmetkarlar kullanılmıştır. Ön yüzde ortada sağ profilden verilen hükümdar portresi ve bunun etrafında iki sıra dairevi inci dizisi bordür yer almıştır. Hükümdarın başlığında bulunan kanatlar bordürlerin dışına taşmıştır. Bordürlerin dört yönünde ay-yıldız motifi bulunmaktadır. Sikkelerin diğer yüzünde, ortada bir ateşgede ve bunun iki yanına karşılıklı duran birer hizmetkar figürü yerleştirilmiştir. Sasaniler geniş topraklara yayılmış olup 200 farklı darphanede sikke bastırmışlardır. Bu darphanelerden bazıları Bişapur (İran), Darabgird Fars (İran), Eran-Khurra-Shapur (İran), Abraşhar (İran), İsfahan(İran), Amul Tabaristan (İran)’dır (Yılmaz,2017:1-26).

Cahiliye döneminde Araplar, Bizans ve İran sikkelerini kullanmışlardır. Bir miskal gümüşe dirhem, altına dinar ve bakıra da fels adını vermişlerdir (Artuk,1971:33).İslamiyet’in doğup gelişmesi ve fetih yıllarının ilk yarım asrında Araplar, ele geçirdikleri bölgelerdeki ölçü ve para birimlerini değiştirmemişler. Cahiliye devrinde kullanılan paralar kullanılmıştır. Hz. Ömer’in halifeliğinde Sasanilere ait sikkelere kısa İslami terimler eklenerek uzun bir süre kullanılmıştır (Tözen,1975:3).

Halife Abdülmelik bin Mervan (M. 685-705) kendi adına sikke bastırarak tedavüldeki Bizans sikkelerini kaldırmıştır. Yeni basılan sikkelerin bir yüzüne İhlâs

Suresi'nin ilk ayeti, diğer yüzüne de “Lâ İlâhe İllallah” yazılmıştır. İslami tarzda basılmış üzerinde Arapça yazılar bulunan dinar ve dirhem gibi sikkeler, Bizans tipindeki bakır sikkelerin yerine yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Emevi bakır felslerinin üzerinde at, fil, tavşan gibi hayvan tasvirleri yanında hurma ağacı ve yıldız motifleride bulunmaktadır (Artuk,1971:34-38)

Abbasiler döneminde kesilen gümüş paralar üzerine “Es-Sikketü'l-Abbasiye” ibaresi yazılmıştır (El-Makrizi,1946:45).

Emevi devrinde başlayan sikkeler üzerine isim ve ünvan yazma geleneği Abbasiler ve sonraki İslam devletleri tarafından da sürdürülmüştür. Abbasi Halifesi Me'mun döneminde (M. 813-833) ilk defa dinarlar üzerine sikkenin hangi darphanede basıldığı bilgisi verilmiştir (Artuk,1971:40).

1047 senesinde Rey'de Tuğrul Bey adına basılan sikkelerde “ el-Emir el-Seyyid” ve “el-Emir el-Ecel” ünvanları yer almıştır. Ayrıca Tuğrul Bey, İslam dünyasında ilk kez “el-Sultan el-Muazzam Şahansah el-Ecel Rükneddin Tuğrul Bey” unvanıyla sikke bastıran hükümdardır (Saatçi,1989,46). Tuğrul Bey'in bazı sikkelerinde ise Kınık Boyu'nu simgeleyen ok ve yay işaretleri yer alır, ayrıca “sultan” unvanı, ilk defa Gazneli Mahmud tarafından kullanılmış olsa da sikkeler üzerinde kalıcı olarak ilk defa Büyük Selçuklu Devleti'nde kullanılmaya başlanmıştır (Artuk,1971:46).

İslami devir sikkeleri üzerine hilafete bağlılığı sembolize ettiğinden halife isminin yazılması adet haline gelmiştir. Sikkeler genellikle figürsüz olup kûfi yazı karakteriyle darp edilmişlerdir. İstisna olarak Eyyubiler, Zengiler, Artuklular, Mengücekliler, Saltuklular ve Danişmendliler figürlü sikkeler bastırmışlardır. Artuk'a göre bunun nedeni komşuları olan Hristiyan ülkelerle ticari alışveriş ilişkilerinden dolayı olmuştur (Artuk,1971:49).

2.3.3.1. Sikkenin Anadolu Uygarlıklarındaki Gelişimi

Anadolu Selçuklu Devleti (1077-1308) ilk sikkeyi I. Kılıçarslan (1092-1107) zamanında bastırmıştır. 1092 tarihli bu sikke bir (kalp,bakır) felsdir. Dinar ve dirhem basımına II. Kılıçarslan (1156-1192) zamanında başlamıştır. II. Kılıçarslan dönemine kadar olan sürede felsin yanında Anadolu'da komşu oldukları Bizanslıların sikkeleri de kullanılmıştır (Erkiletlioğlu,1996:22-23).

Anadolu Selçuklu sultanlarından I. Kılıçarslan zamanından başlayarak I. Rükneddin Mesud, II. İzzeddin Kılıçarslan, I. Gıyaseddin Keyhüsrev, II. Süleyman Şah, III. İzzeddin Kılıçarslan, I. Gıyaseddin Keyhüsrev, I. İzzeddin Keykavus, I. Alaeddin Keykubad, II. Gıyaseddin Keyhüsrev, II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alaeddin Keykubad, III. Gıyaseddin Keyhüsrev, Siyavuş Cimri, II. Mesud, III. Alaeddin Keykubad, V. Kılıçarslan kendi adına çok sayıda sikke darp ettirmiştir. Bu sultanlar dışında II. Kılıçarslan'ın oğulları Mugusiddin Tuğrul Şah, Rukneddin Cihan Şah, Mugusiddin Kayser Şah, Kutbeddin Melik Şah, Muhyiddin Mesud'da meliklikleri döneminde kendi adlarına sikke bastırmışlardır. Ayrıca II. Keykavus, IV. Kılıçarslan ve II. Keykubad'ın bastırdıkları ortak dinarlar mevcuttur (Erkiletlioğlu,1996:41-267).

Anadolu Selçuklu paralarında ana ölçü birimi olan dirhemlere “Aded” veya “Akça-i Rum” adı da verilmiştir. Ayrıca tek tip dirhemler dışında nadir olarak II. Kılıçarslan'ın bastırdığı çeyrek dirhemler ve kendisinden sonra gelen sultanların bastırdığı yarım ve çeyrek dirhemler bulunmaktadır. Bu yarım dirhemlerin ağırlığı 1.35 gr civarında, çeyrek dirhemlerin ağırlığı ise 0.40 gr civarındadır. Anadolu Selçuklularda dinarın resmi olarak ağırlığı ise 24 karat ve 4.81 gr'a denktir. Dinarlarda ağırlık 3.72-5.40 gr arasında değişmektedir. Selçuklu Sahte Sultanı Cimri'nin bastırdığı üç adet dinarın ağırlığı ise 8.65 gr, 8.85 gr ve 8.90 gr olup bunlara “çifte dinar” denilmiştir (Aykut,1988:482-483).

Anadolu Selçuklularının kendi bastırdıkları bazı felslerde Bizans İmparatoru büstüne de yer verilmiştir. Sikkelerinde kompozisyon olarak her iki yüzde yazı veya bir yüzünde yazı, diğer yüzünde tasvir kullanılmıştır (Erkiletlioğlu,1996:41-267).

Anadolu Selçuklu sikkelerinde yazı çeşidi olarak kufi yazısı kullanılmış, ayrıca kufi ile birlikte sülüs yazısının da olduğu sikke örnekleride yaygındır. Aynı zamanda gayrimüslim komşularıyla birlikte Latin harfleriyle bastırdıkları sikkeler de mevcuttur (Parlar,2001:131).

Her iki yüzü yazılı olan sikkelerin bir yüzünde genellikle “Kelime-i Tevhid” veya “Besmele” yer alırken diğer yüzünde hükümdarın adı, unvanı bazen babasının adı ve soyundan gelen adı da yer almıştır. Sikkelerde ayrıca darp yeri ve darp yılı da ortadaki sikke kompozisyonun etrafına yazılmıştır (Erkiletlioğlu,1996:41-267).

Anadolu Selçuklular sikkelerinde bir yüzünde hükümdarın adını, unvanını, darp yeri ve yılını diğer yüzünde ise hükümdarı betimleyen süvari ve avcı-süvari tasvirlerini kullanmıştır. Bunun dışında özellikle çift başlı kartal, kuş, pars gibi hayvan figürleri, rumi, palmet gibi stilize edilen bitki motifleri, kare, yıldız gibi geometrik motiflere de yer verilmiştir. Ayrıca hükümdar ve eşini temsil eden aslan, güneş (Şir-i Hurşid) figürleri de sikkelerde yaygın olarak kullanılmıştır (İzmirlier,2011:97-100).

Anadolu Selçukluları geniş bir coğrafyaya yayılmış olmakla birlikte, Anadolu ve Anadolu dışında birçok darphanede sikke bastırmıştır. Bu darphanelerden bazıları; Aksaray, Luluva (Ulukışla,Niğde), Alaiye (Antalya), Amid (Diyarbakır), Ankara, Antalya, Bafra (Samsun), Bartın, Beyşehir (Konya), Bitlis, Burdur, (Uluborlu-Isparta), Dinar (Afyon), Eğirdir (Isparta), Cizre (Şırnak), Erzincan, Erzurum, Kayseri, Konya, Ladik (Denizli), Malatya, Mardin, Samsun, Sinop, Sivas, Halep (Suriye), Musul (Irak), Tokat'tır (Erkiletlioğlu,1996:29-34).

Anadolu Selçuklu Döneminde (Ulukışla,Niğde) Lulua/Lülüve'nin; yerleşim ve savunma mevki olması, gümüş madenlerinin varlığı ile kesilen sikkelerin üzerinde yer alan darp yeri bilgisinden, önemli bir darp merkezi olduğu anlaşılmaktadır. Anadolu Selçuklu Devletine ait sikkeler incelendiğinde; Dinar, dirhem ve fels olarak adlandırılan, üç farklı malzemeyle darp edilmiş sikkelerin olduğu görülmektedir (Yıldız Kısacık ve Eryaman,2019:3).

Karamanoğulları (1256-1483) gümüş madeninden sikke bastırmıştır. Karamanoğullarının sikkeleri içerisinde 1438- 1454 yılları arasında bastırılmış olanlar Osmanlı Beyliği'nin sikkelerine benzemektedir. Karamanoğulları hükümdarı Bedreddin Mahmud Bey, İbrahim Bey, Seyfeddin Süleyman Bey ve Ali Bey Memlûklüler adına sikke bastırmıştır. İlhanlıların sikkelerine aslan kontrmarkı vurmuşlardır. Sülûs ve Kufî yazı kullandıkları sikkelerinde süsleme olarak yıldız motifi, inci dizisi bordür ve aslan tasviri yer almıştır. Darp yerleri Larende (Karaman), Ermenek (Karaman), Konya, Felekabad (Eğirdir-Isparta), ve Beyşehir (Konya)'dir (Damalı,2016:154-211).

Menteşeoğullarının (1280-1424) bastırdıkları sikkeler gümüş ve bakırdan oluşmaktadır. Menteseoğulları Mesud Bey tarafından, Selçuklu Sultanı II. Mesud adına ilk sikkelerini bastırmıştır. Menteseoğulları, Selçuklu dirhemlerinin benzerleri

yanında “Gigliatti” adı verilen Latin kolonisine ait sikkeleri de birebir ölçü ve ayarda taklit etmiştir. Kendi adına sikke bastıran ilk Menteşe Beyi Sücaeddin Orhan Bey olup daha sonra İbrahim Bey, Musa Bey, Ahmet Gazi, İlyas Bey, kendi adına sikke bastırmıştır. Bu sikkelerden bazıları H.805 (1402/1403) tarihli olup, İlyas Bey zamanında Osmanlı Sultanı Mehmed Çelebi adına tarihli ve tarihsiz sikkeler de basılmıştır. Sikkelerde Mühr-ü Süleyman, kare, yıldız gibi geometrik motifler kullanılmıştır (Damalı,2016:226). Menteşeoğulları’nın darphaneleri Milas (Muğla), Ayasuluk (Selçuk-İzmir), Sultanhisar (Aydın) ve Balat (Aydın)’tır (Damalı,2016:226).

Karasi Beyliği (yaklaşık 1297-1360) döneminde gümüş ve bakır sikkeler basılmıştır. İlk sikkeler İlhanlı Sultanı Ulcaytu Hulabende adınadır. Bu dönemde Demir Han, Yahşi Han ve Beylerbeyi Çelebi üzerinde darp yeri olmayan sikkeler bastırmıştır (İzmirlier,2002,47-48). Bazı sikkelerde “Karasia” ismi çiçek oluşturacak biçimde yerleştirilmiştir. Süsleme olarak dairevi düz bordür, inci dizisi bordür, kare düz bordür ve dilimli düz bordür kullanmışlardır (Öztürk,2011:130/ Damalı,2016:229).

Germiyanogulları (1300-1429) sikkeleri gümüşten basılmıştır. Beyliğin kurucusu I. Yakub Bey (Yakub bin Alişir) beyliğin ilk sikkelerini Kütahya’da İlhanlı hükümdarı Gazan Mahmud adına bastırmıştır. Germiyanoglu beylerinden Süleyman Şah bastırdığı sikkelerde “Şah Çelebi” unvanını kullanmıştır. Sikkeler Arapça ve Uygurca yazı ile basılmıştır. Süsleme olarak kare ve dairevi inci dizisi bordürler, dairevi düz bordürler, saadet düğümü motifi yer almıştır. Hayvan tasvirlerinden kartal ve aslan figürünü kullanılmıştır. Darp merkezleri Germiyan, Kütahya ve Ladik (Denizli)’tir (Öztürk, 2011:141).

Hamidoğulları (1301-1423) yoğun olarak dirhem ve az sayıda bakır sikke bastırmıştır. Sikkelerinin çoğunu Selçuklu, İlhanlı ve Memluk sultanları adına darp ettirmişlerdir. Antalya’da Mahmud Bey, Celai Bey ve Yunus Bey, Eğirdir de ise Necmettin İshak Bey ve Hüsamettin Bey kendi isimleriyle gümüş sikke bastırmışlardır. İlhanlı sikkelerinin ağırlığı olan 2.16 gr’ı benimseyen Hamidoğulları daha sonra İlhanlılarda sikke ağırlığı 1.85 gr iken kendi sikkelerinde ağırlığı 1.36 ya düşürmüştür. Eğirdir’de bastırılan sikkelere Felekküddin Dünder Bey’e ithafen “Felekabad (Eğirdir-Isparta)”; Hamid Bey’in yaşadığı Uluborlu’da basılan sikkelere de darp yeri olarak Berglu (Borlu-Isparta) yazılmıştır (Şengün,1991:29-30,48-49).

Aydinoğulları (1308-1426) döneminde sadece gümüş madeninden sikke darp edilmiştir. Umur Bey beyliğinin başına geçtiği dönemde, İlhanlı baskılarının zayıflamasıyla kendi adına gümüş sikke bastırmıştır. Mübarizeddin Mehmed Bey, İbrahim Bahadır Bey, Süleyman Şah, Fahreddin İsa Bey, Musa Bey, Cüneyd Bey ve Mustafa Bey, Hızır Bey kendi adına sikke bastıran Aydınoğlu beyleridir. Sikkelerde süsleme olarak kare veya dilimli kartuş, Mühr-ü Süleyman gibi geometrik motifler dışında kuş figürü kullanılmıştır. Aydınoğulları, İlhanlı sikkelerinde kullanılan saadet düğümünü de sikkelerinde yaygın olarak kullanılmıştır. Sikkeler başta Ayasuluk (Selçuk-İzmir) olmak üzere Tire (İzmir), Birgi (İzmir), Sultanhisar (Aydın), Yenişehir (İzmir) ve Ladik (Denizli)'te basılmıştır (Ender,2000:42-44).

Candarolu Beyliği, (XIV. yüzyılın başları) gümüş ve bakır sikke bastırmıştır. I. Süleyman Paşa döneminde İlhanlı hükümdarı Sultan Ebu Said Bahadır adına sikke bastırmıştır. Sikkelerin bir yüzünde Kelime-i Tevhid ve dört halife yer alırken, diğer yüzünde genellikle hükümdar adı ve darp yeri vardır. Osmanlı Döneminde Orhan Gaziye ait sikke örneklerinde 'Kelime-i Tevhid ve dört halife' isimlerinin olduğu bir sikke düzenlemesini görürüz.(kat.no:2) Sikkelerin üzerinde geometrik motif olarak yıldız, saadet düğümü ve alt alta üç çizgi, hayvan figürlerinde ise aslan ve balık kullanılmıştır. Darp yerleri Kastamonu, Maden-Kastamonu, ve Sinop'tur (Öztürk,2011:144-145).

Osmanlılar ve diğer Türkmen beylikleri İlhanlıların egemenliğini kabul ettiği süre içerisinde kendi adlarına para basmamışlardır. Osmanlılar kendi adlarına ilk sikkeyi, İlhanlı valisi Timurtaşın Mısırdan kaçması ve İlhanlıların Anadolu üzerindeki egemenliklerinin çökmesiyle birlikte H.727/1326-1327 yılında basmışlardır (Sahillioğlu,1958: 23).

Bu tarihten sonraki 150 yıl içerisinde Osmanlı Beyliği, Balkanlar ve Anadolu'da hızlı bir şekilde genişlemiştir. Osmanlılar Jeopolitik konum olarak Asya ve Avrupa arasında ticaret yolları üzerinde çok önemli bir konuma sahip olmaları, ekonomi ve maliye alanında önemli katkılar sağlamıştır. Osmanlılar ilk dönemlerinde yukarıda değindiğimiz gibi önemli bir konuma sahip olması sebebiyle para düzeni konusunda, ticaret yollarını kullanan ve denetleyen devletlerden büyük ölçüde etkilenmişlerdir (Pamuk,2018:19).

Osmanlıların kuruluş yıllarında ekonomik gelişmeleri iyi değerlendirebilmek için, Balkanlar ve Anadolu'daki iktisadi ve parasal koşulları da ele alıp doğru incelememiz gerekir. Bu açıdan incelemeye Osmanlı Devletinin coğrafi olarak yakından ilişkili olduğu Bizans ve Balkan devletleri ile başlayabiliriz. XII. ve XIII. yüzyılda Türkmen aşiretleri ve Moğolların Anadolu'yu ele geçirmeleri savaşlar ve toprak kayıpları sonucunda Bizans Devletini ekonomik olarak zayıflatmıştır. Yaşanan bu durumlar neticesinde Bizans Devleti artık önemli bir iktisadi ve ticari güç olmaktan çıkmıştır. Konstantinopolis XIII. yüzyılda latinlerden geri alındıktan sonra, Cenevizlilere tüm limanları kullanma izni verildi. Galata'daki Ceneviz toplumu, Moğolların gelişiyle canlanan Karadeniz ticaretinin büyük bir çoğunluğunu kendi tekeli altına almayı başardılar. XIV. yüzyıl başlarında Venediklilerde Bizans ile imzaladıkları bir dizi ticari antlaşma sayesinde Karadeniz ticaretinde ve limanlarda pay sahibi olmayı başardılar (Grierson, 1987: 44-71).

XIV. ve XV.yüzyıllarda Bizansın Osmanlı'ya ödediği vergilere baktığımızda, bu yüzyıllarda Bizans açısından yaşanan tüm bu olumsuzluklara rağmen, Bizansın ekonomik açıdan kaynak ve rezervleri bir hayli büyüktür (Spufford,1988:7-105). Bizansın denetiminde tuttuğu gümüş madenlerinin yıllık üretimleri, Bizansın ekonomisinden ticaret ve diğer kanallar yoluyla dışarıya giden altın ödemelerinin çok altında kalması sebebiyle değerli maden ve para kaynakları hızla erimiştir (Pamuk,2018:24).

Balkanlarda yaşanan veba salgını ve bunun ile bağlantılı olarak Avrupada yaşanan iktisadi bunalımın da etkisiyle XIV. yy. bu açıdan Bizans için bir iktisadi durgunluk ve mali güçlükler dönemi olmuştur. Bu açıdan bu dönemde basılan Balkan sikkelerinden de elde edilen bilgiler neticesinde, sikkelerdeki değerli maden içeriğinin azalması bu yüzyılın orta ve sonlarına doğru hız kazanmıştır (Pamuk,2018:25).

XIV. yy. başlarında Anadolu'da 40'ı aşkın darphane İlhanlı hükümdarı adına sikkeler üretiliyordu. Anadolu'dan başlayan İlhanlılara ait bu darphaneler ağı Tebriz'den Horasan'a ve Irak'tan Basra Körfezi'ne kadar uzanıyordu. Bu ağ içerisinde 100'e yakın darphane bulunmaktaydı (Tekeli-İlkin,1981:62-69).

Ekonomik olarak Osmanlı için önemli sonuçlar yaratan bir başka gelişmede XIII. ve XIV.yy. başlarından itibaren Makedonya, Sırbistan ve Bosna'da gümüş madenciliğinin canlanması olmuştur. Bu sayede Saksonların ve diğer toplumların

Bohemya ve Macaristan'dan bölgeye göç etmeleri ile birlikte madencilik alanındaki teknikleri ve gelişmeleri de birlikte getirmişlerdir. XIV. yy. sonlarında Balkanlar'da bulunan madenlerin üretim kapasitesinin artması ile birlikte bölgedeki kral ve prenslikler önemli gelir elde etmeye başlamışlardır (Pamuk,2018:25-26).

Gümüş malzeme kullanılarak Orhan Gazi tarafından darp ettirilen ilk gümüş akçe ile birlikte Osmanlı devleti kurulduğu topraklar üzerinde hem kendi bağımsız iktidarını hem de iktisadi alandaki egemenliğini tam olarak başlatmıştır. Orhan Gazi tarafından basılan bu sikkeler üzerinde 'Orhan Halledallahü mülkehü'(Allah mülkünü daim kılsın) veya 'Es-Sultanü'l- a'zam Orhan bin Osman halledallahü mülkehü'gibi ifadeler yer alır (Genç,2000:169).

Orhan Bey'den sonra Osmanlı Devleti'nde iktidara geçen I. Murad (H.761-791/ M.1360-1389) Dönemi'nde devletin sınırları Balkanlar ve Anadolu'da genişlemekteydi ve fethedilen yeni yerlerden getirilen mallarla ülke zenginleşmekteydi. Bu dönemde devletin temel hesap birimi yine akçeydi (Pere,1968:51).

Akçenin her iki yüzündeki yazı kuşağı, kufi hattıyla oluşturulmuştur. Bu akçelerin ön yüzünde, Kelime-i Tevhid ile dört halifenin ismi darp edilmiştir. Bu akçelerin arka yüzünde ise birinci satırında padişahın kendisinin ve babası Orhan'ın ismi ile alt satırında "Halledallahu mulkehu" ifadesi vardır (Aykut,2002:824).

XV. yy. son çeyreğine kadar Osmanlılarda sikkeler küçük gümüş akçe ve bakır mangırlardan oluşuyordu. Bu zaman ile birlikte altın sultaniler piyasaya sürülmeye başlanmıştır. Osmanlılarda ilk akçeler Bursa, Edirne ve Marmara havzasında sikkeler darp edildi. Diğer Türkmen beyliklerinin sikkeleriyle birlikte tedavüle çıkarılmışlardır. Osmanlı Devleti XV.yy. da sikke alanında Selçuklular ve İlhanlıların yaptıklarını örnek alarak bu alanda önemli kent merkezleri ve ticaret merkezleri başta olmak üzere, önemli maden yatakları ve yakınlarında çok sayıda darphane yapmışlardır. Osmanlı topraklarının genişlemesiyle paralel olarak, XV.yy. Osmanlı gümüş akçesinde zamanla birlikte hızla genişliyordu. Sultan II. Mehmet'in 30 yıllık iktidarı boyunca 15 ayrı darphanede akçe üretilmiştir (Pamuk,2018:31).

Bu dönem darphane sayılarının arttırılması ve darphanelerin ülkenin çoğu bölgesine dağılması Osmanlı devletinin ekonomik olarak piyasaların sikke taleplerini karşılama konusunda ne kadar duyarlı olduğunu göstermektedir. Osmanlıların iktisadi

yapısı içerisinde yaygın olarak kullanılan gümüş akçeler, önde gelen ödeme aracıydı. Bundan farklı olarak daha küçük çaplı alışverişlerde ‘mangır, mankur ya da pul’ adı verilen bakır sikkeler kullanılmaktaydı. Bakır sikkeleri İstanbul, Edirne ve ağırlıklı olarak bakır madeni kaynaklarına yakın yerlerdeki darphanelerde basılmaktaydı. Osmanlı Devleti’nde Balkanlarda bakır üretimi sınırlı olduğu için bu bölgelere Anadolu’da darp edilen bakır sikkeler(mangırlar) Balkanlara taşınarak bu bölgede piyasaya sürülüyordu (Pamuk,2018:35).

Osmanlı Devletinde alışverişlerde kullanmak için I. Murad döneminde (1362-1389) bakır malzemeden paralar basıldı. Bu paralar ‘mankur veya mangır’ olarak isimlendirilmiştir. Bu sayede piyasanın bozuk para ihtiyacı karşılandı. Bu paraların madeni değerinin düşük olması ve kolay kâr imkânı sağlamasından dolayı kalpazanlar ülke dışından gemiler dolusu bakır paralar getirmişlerdir. Getirdikleri kalp bakır paraları piyasaya sürmeleri üzerine piyasalarda oluşan istikrarsızlık ve enflasyonist etkilerden dolayı Kasım 1691 tarihinde bakır mangırların basımı ve tedavülü yasaklanmıştır (Atar,2015:340).

Osmanlı Devleti’nde II.Mehmed’in saltanatı süresince mali alana, sikke darbı konusunda kontrollü bir müdahalecilik yer almaktadır. Bu alanda yaklaşık 30 yıllık sultanın iktidarı boyunca gümüş akçenin gümüş içeriği çok az değişiklik göstermiştir. Bu açıdan Sultan II.Mehmed’in saltanatı süresince devletin tağşiş konusuna yaklaşımı Osmanlı tarihi içerisinde eşine rastlanmayan bir durum olmuştur. Osmanlı Devleti’nde artan askeri harcamaların karşılamak ve devletin merkezi ekonomisini daima güçlü tutmak için devlet bazı dönemlerde düzenli tağşiş uygulamalarında bulunmuştur (Pamuk,2018:37).

Tağşiş kelimesi karıştırma, değerli olanı değersizleştirme anlamında kullanılmaktadır. Osmanlı’da özellikle ekonominin zor günler geçirdiği dönemlerde, tedavülde bulunan sikkelerin toplatılıp, sikke malzemesinin daha değersiz madenlerden karıştırılarak ayarlarının düşürülmesi işlemidir (Tekin,2004:317).

Osmanlı Devleti içerisinde egemenliğin en önemli göstergesi olarak bilinenler, sikke darbı ve hutbe okutmaktır. Ayrıca Osmanlılar hem vergi toplamak hem de askerlere, bürokratlara, tüccarlara ve diğer kesimlere ödeme yapmak için paraya ihtiyaçları olmuştur. Bu sebeplerden Osmanlılar ticaret ve ekonomik yapının düzgün bir şekilde sürdürülebilmesi için sikke darp etmeye başlamışlardır (Pamuk,2018:19).

Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Bey (H.699-724/M.1299- 1324) ve diğer Türkmen Beylikleri, Anadolu'da İlhanlı hakimiyeti devam ettiği süre içinde kendi adlarına sınırlı sayıda bakır ve gümüş malzemeden sikke darp etmelerinin dışında, ağırlıklı olarak bu dönem içerisinde İlhanlı sikkelerini kullanmaktaydılar (Pamuk,2018:33).

Bu durumda Osman Gazi zamanında da İlhanlı sikkesi kullanılmış olması gerekmektedir. Ancak İstanbul Arkeoloji Müzeleri Koleksiyonu'ndan yararlanılarak hazırlanan 'Nadir Osmanlı Sikke, Nişan ve Madalyaları' adlı yayında, Osman Gazi'nin Osmanlı Beyliği'nin ilk sikkesini kestirerek Anadolu'nun karışık ortamında adını duyurduğu belirtilmiştir. Bu gümüş sikkenin ön yüzünde, üstte "Osman bin Ertuğrul" ve alt satırda "abbadehü? Allah (Allah hükümrânlığını uzun etsin)" ifadesi yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde ise, "duribe Osman bin Ertuğrul" yazısı vardır (Yapı Kredi Koleksiyonu Sergileri,1999:7-16).

Katalog içerisinde yer alan sikkeler içerisinde *katalog no:1 den 8'e* kadar olan sikkeler Osmanlı Devletinin erken dönemlerine tarihlendirilen üzerinde darp yeri, darp tarihi ve sultan tuğrası bulunmayan sikkelerdir. Bu sikkeler gümüş malzemeden darp tekniğinde basılmış olup üzerinde darp kaynaklı, yazılarda ve sikke kompozisyonunda kaymalar mevcuttur. Ayrıca çok önce tarihlendirilen bu sikkeler üzerinde zamanla oluşan oksitlenme ve kararmalar mevcuttur. *Katalog no:1 ve 2* olan sikkeler Orhan Gazi'ye ait olup, gümüş malzeme kullanılarak darp edilmiş olan sikkelerde geometrik forma sahip olan yıldız ve kare formlarda görseller ve bu şekillerden kare içerisinde "Kelime-i tevhîd" 'La İlahe İllallah Muhammedin Resulüallah' ve *Katalog No:2* de arka yüzde sultan seceresi ve övgü anlamında sözcükler yer alır. Hüsnü Öztürk ve Haluk Berk tarafından yazılan 'Anadolu Beylikleri ve Sikkeleri' konulu makale içerisinde yer alan, özel koleksiyon içerisinde bulunan Karamanoğullarının Memlük Sultanı En-Nasr Nasıruddin Muhammed adına bastırdığı sikkenin ve yine özel koleksiyon içerisinde bulunan bu defa Eşrefoğullarının II.Süleyman Bey'e ait gümüş bir sikkenin (1,86 gr) şekil ve form açısından Osmanlı Beyliğinin Anadolu'da yer alan diğer beyliklerden sikke kompozisyonu açısından etkileşimin olduğunu açık bir göstergesidir. *Katalog no:3 ile 8* arasında yer alan sikkeler I. Murad Dönemi'ne ait olup bu sikkelerden *Katalog No:3 ve 4* olan sikkelerin her iki yüzeyinde yazılar yatay iki silme ile bir birinden ayrılır, darp yeri ve darp tarihi belli değil gümüş malzemeden darp edilmişlerdir. Bu yazılar içerisinde

sikkenin ön yüzünde “*Kelime-i tevhîd*” ve arka yüzde ise kendisinin ve babasının isimleri ile “*Halleda’llâhu mülkehu = Allah mülkünü devamlı kılsın*” ibaresi bulunur. Akçenin ağırlığı 6 karat (= 1,203 g r)’dır.

Yıldırım Bayezid’in akçelerinde tek tarih bulunmaktadır. Bu tarih Sultanın tahta çıkış yani cülus tarihi olup sikke darp tarihi değildir. Yıldırım Beyazıt’ın sikkelerinin genel yapısına baktığımızda altı farklı sikke kompozisyonunda darp edilmiş olduğunu görürüz. Bu altı gruptan hangisinin evvel darp edildiğini ve nizamî ağırlıklarının ne olduğunu tayin etmek kolay değildir. Bu akçaların bütün tipleri üzerinde yapılan bir inceleme, az sayıda olmakla beraber 6 karatın üzerinde 6 1/4 karat, 6 1/2 karat, hattâ 6 3/4 karat (= 1, 353 gr) ağırlığında sikkelerin bulunduğunu göstermiştir. Bununla beraber çoğunluk 6 karat ağırlığındaki sikkelerde toplanmaktadır. Bu takdirde sikke ıslahından sonra aynı vezni muhafaza etmesi gereken I. Bayezid akçalarının en ziyade bu vezinde bulunduklarının anlaşılması, babası I. Murad’ın son tecdidindeki akçalara nazaran bunların devalüe edildiğini göstermektedir (Aykut,1987:265).

I. Selim (1512-1520)’e kadar hüküm süren Osmanlı padişahlarının akçaları tetkik edildiğinde görülür ki bunların bazılarının üzerlerinde I. Murad’ın sikkelerinde olduğu gibi hiçbir tarih kaydı yoktur. Buna karşılık diğer padişahların akçalarında Yıldırım Bayezid akçalarındakine benzer veya I. Mehmed, II. Murad ve II. Mehmed’in akçaları gibi muhtelif ve birden fazla tarihlere rastlanmaktadır. Yıldırım Bayezid’in akçalarında bulunan tek tarih olan (1390) onun padişah olduğu tarih değil, sikkenin kestirildiği tarihtir. Bundan sonra gelen bütün Osmanlı hükümdarlarının akçalarındaki ilk tarih, mutlaka o padişahın cülus tarihi, yani tahta geçme tarihidir. Akçalar üzerindeki cülus tarihinden gayri olan ve «darb tarihleri» olarak adlandırılan ikinci tarihler ise devlete gelir sağlamak için padişahların yeniden sikke kestirdikleri tarihlerdir (Aykut,1987:259).

Araştırma içerisinde de *kat.no:10* da yer alan sikke, III. Ahmed’e ait bir adet sikkedir. Bu sikke bakır malzemeden Konstantiniyede darp edilmiştir. Sikke üzerinde sultana ait tuğra yer alır. Ayrıca tuğranın sağ yanında kıvrık dallı çiçek motifi bulunan, bu motif ve tuğranın alt kısmında tuğranın Konstantiniyede darp edildiği bilgisi verilmiştir. Sikkenin arka yüzünde “*Sultan’ül-berreyni ve Hakan’ül-bahreyni.....*’yazının sultana övgünün bulunması ve bakır malzemeden yapılmasına rağmen sikke boyutları açısından oldukça göz dolduran bir boyuta sahiptir.

İlk defa H.1125/M.1713 yılında İstanbul ve Mısır'da “Çifte ve Tek Eşrefi” adı ile altın sikke darp edilmiştir. Ayrıca bu altın sikkelerin, “üç, dört, beş, yedi ve on altın” olarak adlandırılan “Kebir Eşrefi”leri sadece, İstanbul darphanesinde darp edilmiştir. Bu dönem darp edilen tüm “eşrefi”lerin ön yüzünde III. Ahmed’in tuğrası vardır. Arka yüzünde ise, “Sultan’ül-berreyni ve Hakan’ül-bahreyni es-Sultan ibn es-sultan” lakabı ve “azze nasruhu” dua cümlesi yer almaktadır. Bu altın sikkelerin her iki yüzünde de lale ve kıvrık dallar arasında çiçek motifleri ile ok ucu motifleri yer almaktadır (Tuzkaya,2010:79).

III. Ahmed’den sonra tahta geçen I. Mahmud (M.1730-1754), H.1143/M1730 tarihli akçeler darp ettirmiştir. Bu akçeler üzerinde, padişahın tuğrası bulunmaktadır. *Kat.no:11* olan sikke I. Mahmud’a ait olup bu sikke boyut olarak III. Ahmedin sikkesinden çok küçük bir farkla daha büyük ve ayrıca gümüş malzemeden darp edilmeside önemli bir farktır. II. Mahmud para birimi “Kuruş, Yirmilik, Onluk ve Beşlik” denilen gümüş sikkelerin darp edilmesine devam etmiştir.

II. Mahmud H.1148/M.1735 yılında İstanbul’da “Cedid İstanbul” adlı altın sikkeler darp ettirmiştir. Bu altın sikkelerin “Tek” ve “Yarım”lıkları olduğu gibi katları olarak da “Bir buçuk, iki, üç ve beş altın”lık adıyla çeşitleride vardır. Bu padişah, “Zer-i Mahbub” adlı altın sikkeler ile sonraki yıllarda da “Cedid Zer-i Mahbub” adlı yeni altın sikkeler de darp etmiştir. “Zer-i Mahbublar”, “Tek” ve “Yarım” olarak bulunmaktadır (Aykut,2002:823).

III. Mustafa akçeleri sadece İstanbul’da darp edilmiştir. Akçeden başka, “Kuruş, Yirmilik, Onluk ve Beşlik” sikkeler de darp edilmiştir. Ayrıca bu padişahın dönemin de “Otuzluk” olarak bilinen “Zolota” ve “Yarım Zolota”ları da bulunmaktadır (Aykut,2002:830).

III. Mustafa ilk defa “Altmışlık Para” değerinde, “Altmışlık” da denilen “Çifte Zolota” darp etmiştir. “Altmışlık”ların ön yüzünde yer alan dört satır halinde olan yazı kuşağında, “Es sultan Mustafa bin Ahmed Han” ve “dame mülkuhu” ile darp yeri ve darp tarihi vardır. Bu sikkelerin arka yüzündeki yazı kuşağında ise “Sultan’ül berreyni ve Hakan’ül bahreyni es Sultan ibn es Sultan” ifadesi yer almaktadır. Bu hükümdarın “para” adlı sikkeleri, İstanbul ve Mısır’da darp edilmiştir. Ayrıca H.1183/M.1769-1770 tarihinde Tunus’ta “Kuruş”, Mısır’da ise “Beşlik” adlı sikke darp edilmiştir. Bu padişah tarafından darp edilen mangırların ön yüzünde,

bazen padişahın tuğrası bazen de “Sultan Mustafa Han” ifadesi yer almaktadır. Bu mangırların arka yüzünde ise darp yeri ve darp tarihi vardır (Aykut,2002: 830).

III. Mustafa'nın gümüş malzemeden İslambol'da darp edilmiş sikkesinin ön yüzünde sultanın tuğrası ve tuğranın etrafını ince daire kuşağı, bu kuşağın dışında ise birbirini takip eden nokta dizinlerinden oluşmaktadır. Bu görselleğin dışında sikkenin ön yüzü oldukça sade bir görünüme sahiptir. Sikkenin arka yüzünde, sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiğinin dışında bu yüzeyde de herhangi bir süsleme bulunmaz (*Kat.no:12*).

III. Mustafa'dan sonra Osmanlı Devleti'nin tahtına I. Abdülhamid (H.1187-1203/M.1774-1789) geçmiştir. I.Abdülhamid tahta çıktığı tarihte İstanbul'da akçe darp etmiştir. I. Abdülhamid zamanında basılan kuruşların içerisindeki gümüş miktarı azaltılmıştır. I.Abdülhamid'in İstanbul'da darp edilen kuruşlarının “Yirmilik, Onluk ve Beşlik” olan sikkeleride bulunmaktadır. III.Mustafa zamanında Cezayir, Tunus ve Trablusgarp'ta da kuruşun çeşitleri darp edilmiştir. Ayrıca, “İkilik” diye adlandırılan “Çifte Kuruş”lar, ilk defa I. Abdülhamid döneminde darp edilmiştir. Bu “Çifte Kuruş”lar, İstanbul'da darp edilmiş olup üzerlerinde, padişahın tuğrası vardır (Aykut,2002:830).

Katalog içerisinde I.Abdülhamid dönemine ait 3 adet sikke yer alır. Bu sikkeler gümüş malzemeden Konstantiniyede darp edilmiş, sikkelerin birimleri onluk, zolta ve çifte zolta olarak ayrılmıştır. Onluk sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, tuğranın etrafında ok uçları bulunur. Sultanın para birimi zolta ve çifte zoltalar olan sikkelerinde tuğra bulunmaz. Zoltaların ön yüzünde sultan seceresi, darp yeri ve darp tarihi bulunur, arka yüzde sultana övgülerin bulunduğu yazı kuşakları kaplamaktadır (*Kat.no:13,14,15*).

Osmanlı Devleti, 1787-1792 yılları arasında Rusya ve Avusturya ile savaş yapmıştır. Bu savaşın ikinci yılında III. Selim (H.1203-1222/M.1789-1807) tahta geçmiştir. Osmanlı açısından savaşın yarattığı ekonomik sorun ve sıkıntılar, Osmanlı maliyesini kötü bir yokluk içerisine sürüklemiştir. Ayrıca yeniçerilere aylardır maaşları ödenmemiştir. Bunun yanında tahta çıkan III. Selim'in cülus bahşişide dağıtması gerekiyordu. Devlet içinde bu gibi durumlar yaşanırken 1789 yılında sikke üzerinde bir tağşiş yapılmasını gerektirmiştir. Böylece dönemin para birimi olan “kuruş”un ağırlığı (12,8 gr) ve içindeki gümüş miktarı azaltılmıştır (Pamuk, 2018:

186). III. Selim zamanında 1796 yılında bir akçenin ağırlığı 0,96 grama kadar düşürülmüştür (Öztürk,2002:813).

Bu padişah zamanında “Kuruş” ve kuruşun bölümleri olan “Yirmilik, Onluk ve Beşlik” denilen gümüş sikkeler ise İstanbul, Mısır ve Trablusgarp’ta darp edilmişlerdir. Bu sikkeler üzerinde padişahın tuğrası yeralmaz. Cezayir’de ise, “Onluk ve Beşlik” denilen sikkeler darp edilmiştir. Bu sikkeler üzerinde ise padişahın tuğrası yer alır (Aykut,2002:831).

Katalog içerisinde III. Selime ait üç adet sikke bulunmaktadır. Bu sikkelerin üçü de 100 paralık sikkelerdir. Sikkelerin ön ve arka yüzleri ve sikke yapısı olarak I. Abdülhamid’in onluk sikke olarak bilinen *kat.no:13*. sikkesine çok benzemektedir. Sikkeler gümüş malzemelerden İstanbul ve İslambol’da darp edildiği bilgisi sikkenin ön yüzünde bulunur. Ön yüzde tuğra etrafın lale ve ok uçları bulunur. Bu sikkelerin arka yüzünde ise “Sultan’ül-berreyni ve Hakan’ül-bahreyni es-Sultan bin es-Sultan” ifadesi yer almaktadır (*Kat.no:16,17,18*).

Devleti güçlendirmeye yönelik askeri alanda reformlara öncelik veren II. Mahmud 1826 yılında Yeniçeri Ocağı’nı kapatmıştır. Yeniçeri Ocağı’nın yerine, batı modelini örnek alarak Nizam-ı Cedid denilen yeni bir ordu kurmuştur. Nizam-ı Cedid ordusu, yeni kurulduğu zaman asker sayısı iki bin kişiydi. Ancak asker sayısı 1830’lu yılların sonunda yüz yirmi bin kişiye çıkmıştır. Yeni ordunun hızla kalabalıklaşması maliyeye sorun oluşturmuştur. Hazineden orduya çok para harcanmaktaydı. Özellikle savaş zamanında harcanan para dahada artmaktaydı. Bu durum sonucunda II. Mahmut ekonomik alanda bu olumsuz gidişatı düzeltmek için sikkede taşıyış uygulaması yapmıştır (Tuzkaya, 2010: 88).

II. Mahmud Dönemi’nde (H.1223- 1255/M.1808-1839) gümüş malzemeden Konstantiniyede altılık sikkeler darp edilmiştir. Bu sikkeler üzerindeki görsel ve sikke kompozisyonu açısından II. Mahmud’dan önce darp edilen sikkelerden farklı bir şemaya sahiptir. II.Mahmud’un sikkelerinde bitkisel süsleme yoğun olarak kullanılmıştır. Sikkenin ön yüzünde merkezde sultanın tuğrası ve ‘asli veya adli’ olarak isimlendirilen tuğrası da yer alır. Tuğralarını çevreleyen dört adet çiçek motifi ve yine bu çiçekleri bir zincir dizisi gibi birbirini takip eden lale motifi sikkenin en dış kuşağını oluşturur. Bu sikkenin arka yüzünde sikkenin darp yeri ve tarihi ile bigiler yer alır. *Bkz.Kat.no:19* II. Mahmud birbirinden farklı birçok gümüş sikke darp

ettirmiştir. II.Mahmut Dönemi'nde bakırdan darp edilmiş beşlik ceditleri de sikke yüzeyinde uygulanan şekil ve süsleme formu açısından farklı bir tasarıma sahiptir. Bu sikkelerde Tuğrayı bir çelenk gibi çevreleyen hilal şekli ve en dıştaki bitkisel gül motifleri oldukça özgün bir yapıya sahiptir (*Kat.no:23*).

II. Mahmud'un ölümü sonrasında tahta H.1255/M1839 yılında I. Abdülmecid (H.1255-1277/M.1839-1861) geçmiştir. I. Abdülmecid döneminde de yönetim, eğitim, askeri, hukuk, ekonomi ve maliye alanlarında yenilik düzenlemeleri yapılmıştır. Maliye alanında yapılan yenilikler sikkeler üzerine de yansımıştır. I. Abdülmecid döneminde yapılan sikke tashihi ile “altın lira” ve “gümüş kuruş”tan oluşan çift metalli denilen düzene geçilmiştir. Böylece 1843 yılında yeni altın sikkeler (7,216 gr) ve 1844 yılında ise kuruşlar (1,20 gr) darp edilmiştir (Pamuk,2018:225).

Sikke tashihinden sonra darp edilen tüm altın ve gümüş sikkelerin kenarları kırtıklıdır. Bu dönemde İstanbul darphanesinde “Mecidiye (Yirmi Kuruş)”, “Yarım Mecidiye (On Kuruş)”, “Çeyrek Mecidiye (Beş Kuruş)” “İkilik (İki Kuruş)”, “Bir Kuruş” ve “Yirmi Paralık” sikkeler darp edilmiştir(Artuk,1974:699-705). “Mecidiye”lerin hepsinde padişahın tuğrası ve tuğranın sağ tarafında gül motifi bulunmaktadır. I. Abdülmecid sikke tashihinden önce H.1255/1839 tarihinde İstanbul'da ‘Altmışlık (Altı Kuruş)’ , ‘Üçlük (Üç Kuruş)’ , ‘Altmış Paralık’ , ‘Yirmi Paralık’ , ‘On Paralık’ ve ‘Bir Paralık’ sikkeler de darp ettirmiştir. Bu sikkeler üzerinde padişahın tuğrası yer almaktadır.

I. Abdülmecid'den sonra Osmanlı Devleti'nin başına I. Abdülaziz (H.1277-1293/M.1861-1876) geçmiştir. I. Abdülaziz, “Yirmi Kuruş”, “On Kuruş”, “Beş Kuruş”, “İki Kuruş”, “Bir Kuruş” ve “Yirmi Paralık” olarak gümüş sikkeler darp ettirmiştir. İstanbul'da darp edilen bu gümüş sikkelerin üzerinde padişahın tuğrası ve tuğranın etrafını ay ve yıldız motifleri çevrelemektedir *Bkz.(Kat.no:44,45,46)*.

I. Abdülaziz'in İstanbul, Mısır ve Tunus'ta darp edilen bakır sikkeleri vardır. İstanbul ve Mısır'da darp edilen bakır sikkeleri üzerinde padişahın tuğrası yer alır. Sikkelerin arka yüzlerinde paranın birimini belirten rakamlar ‘5 para veya 20 para’lık gibi ibareler bulunmaktadır *Bkz.(Kat.no:42,43)*.

II. Abdülhamid (H.1293-1327/M.1876-1909) yılları arasında tahta geçmiştir. II. Abdülhamid döneminde Avrupa'da kullanılan madeni paralarda görülen çift metalli para düzeni, 1870'lerde itibaren terk edilmeye başlanmıştır. 1878 yılından

itibaren Avrupa’da kullanılan gümüş sikke darbı durdurulmuştur. Bunun yerine 1880 yılında Avrupa devletlerinin çoğu altın sikke kullanmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti ise Avrupalıların zorlamaları sonucu 1844 yılından itibaren kullanmaya başladığı çift metalli para düzenini 1881 yılında bırakmıştır (Pamuk,2018: 235).

Osmanlı Devleti’nde çift metalli para birimi yerine altın sikke kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlı devleti, gümüş sikkeleri, özellikle “Yirmi Kuruşluk Mecidiye”lerin darp edilmesini sınırlandırmıştır. Ancak devletin gümüş sikkeleri toplatıp yerine tamamen altın sikke darp edecek rezervi ve mali gücü bulunmamaktaydı. Bu nedenle günlük işlemlerde gümüş sikkelerin kullanımına devam edilmiştir. Ayrıca 1916 yılına kadar devlet kendisine yapılan ödemelerde de gümüş sikkeyi kabul etmiştir. II. Abdülhamid döneminde konstantiniyede gümüş malzemeden ‘birlik’, ‘ikilik’, ‘beşlik’ , ‘onluk’ ve ‘yirmilik’ mecidiyeler darp edilmiştir. *Bkz.Kat.no:52,56,59,63,65* Bu sikkeler üzerinde, padişahın tuğrası ile tuğranın sağ tarafında bir gül dalı motifi yer almaktadır. Ancak 1882 yılından itibaren darp edilen sikkeler üzerinde yer alan gül dalı motifi yerine “El-Gazi” unvanı kullanılmıştır.

II. Abdülhamid’den sonra V. Sultan Mehmed Reşad (H.1327-1336/M.1909-1918) yılları arasında tahta geçmiştir. 1911 yılında İtalya ve Trablusgarp ile 1912 yılında Balkan Savaşları, 1914 yılında ise I. Dünya Savaşı başlamıştır. V. Mehmed bu kadar olumsuzluklara rağmen altın ve gümüş sikke darp ettirmiştir (Artuk,1974:734-740).

Bu padişahın H.1327/1909 tarihli ve İstanbul’da darp edilen “On Kuruşluk”, “Beş Kuruşluk”, “İki Kuruşluk” ve “Bir Kuruşluk” gümüş sikkeleri vardır. *Bkz.Kat.no:79,80,81,83* Bu gümüş sikkeler üzerinde padişahın tuğrası ve tuğranın sağ tarafında “Reşad” kelimesi yer almaktadır (Aykut,2002:833).

V. Mehmed dönemiyle birlikte sikke malzemelerinde nikel yoğun olarak kullanılmıştır. İstanbul’da ilk defa “Kırk Para”, “Yirmi Para”, “On Para” ve “Beş Para” çeşitlerinde nikelden sikke darp edilmiştir *Bkz.(Kat.no:68,70,72,75)* (Pere,1968:285).

2.3.4. Sikke Basım Teknikleri

2.3.4.1. Döküm Tekniği

M.Ö. IV. yüzyıldan beri kullanılan bu teknik, zaman içerisinde Antik Dönem Roma, 1890 yılına kadar basılan tüm Çin sikkeleri ve Rönesans Dönemi'nde basılan madalyonlarda kullanılmıştır. Bu teknikte öncelikle taş, pişmiş toprak veya metal malzemelerden kalıplar hazırlanır, daha sonra sikke yüzeyinde olması istenilen yazılar, görsel şekil veya süslemeler kalıp yüzeyine kazınır. Hazırlanan kalıpların içerisine eritilmiş sikke materyali kanallar yardımıyla kalıp içerisine boşaltılarak soğumaya bırakılır. Kalıp içerisinde soğuyan sikke veya madalyon çeşitli keski vb. metal aletler yardımıyla çıkarılır. Çıkarılan sikke ve madalyonun yüzey ve kenarlarında oluşan çapak ve pürüzler, çeşitli malzemeler yardımıyla törpülenmesi yapılarak kullanıma hazır hale getirilir (Yuka,2012:40).

2.3.4.2. Çekiç İle Darp Tekniği

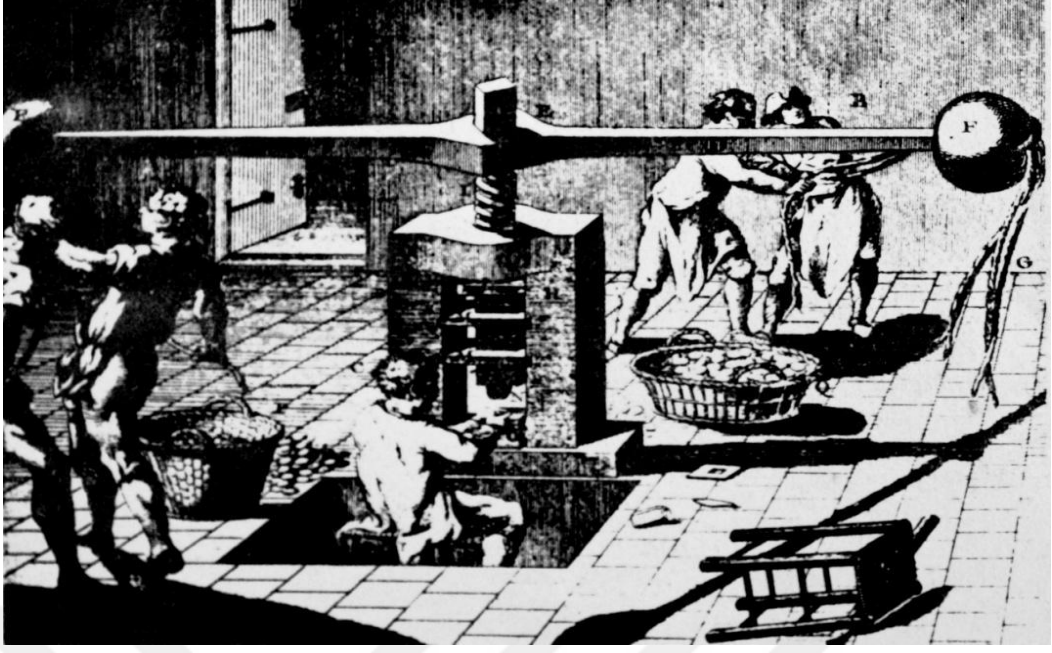
Darp işleminin yapılacağı atölyede şu materyaller kullanılır: Basımın üzerinde yapılacağı örs, sikke pullarının ısıtılıp yumuşatıldığı ocak, pulların ağırlığının tespiti için terazi, üzerine resim ve yazı figürün kazınacağı kalıp veya ıstampa hazırlamak için kullanılan çelik uçlu hakkâk kalemleri, ısıtılan pulu kalıp üzerine koymak için maşa bulunmaktadır (Morrisson,2002). Darp işleminde sikke üzerinde yer alması istenen yazı, resim veya figürler uzman kişiler tarafından kalıbın üzerine negatif (iç bükey) olarak kazınır. Önceden saflaştırılan sikke pulları ocakta ısıtılıp yumuşatıldıktan sonra örs üzerindeki kalıba yerleştirilir. Istampaya pulun tam üzerine getirilecek şekilde tutularak ıstampaya sert çekiç darbeleri vurulur, böylece kalıp üzerindeki şekiller örs ve ıstampa arasında sıkışan sikke pulunun üzerine düz (dış bükey) olarak işlenmiş olur. Darp tekniği oldukça titiz çalışılması gereken bir yöntemdir. Darbeler esnasında sikke pulunun kayması, sikkeler üzerindeki şekillerde bozulmalarına neden olabilmektedir (Damalı,2001:42).



Resim 2: XV. Yüzyıldan Temsili Bir Darphane (Sahillioğlu,1982)

2.3.4.3. Mekanik Basım Tekniği

Mekanik darbın kullanımı 15. yüzyılda yayılmaya başlamıştır. Fransa’da 1643den itibaren kullanılırken, İngiltere’de 1662’de sadece madalyon üretiminde kullanılmıştır. Bu yeni yöntem zor çap ve ağırlık oluşturarak sikkelerin taklit edilmesini zorlaştırmıştır. Hadde ve kesme makinesi, öncelikle düzgün kalınlıkları olan yuvarlak sikke pulu üretilmesine olanak sağlamıştır. 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar bir çok farklı mekanikleştirilmiş darp yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemler arasında ilki “merdaneli pres” makinesi yer alır. Merdanelinin üzerinde bir sıra sikke kalıbı bulunur ve altta bulunan metal bir plakaya sikkeleri basar. Bu plakalar daha sonra kesilerek sikkeler plakadan ayrılır. Diğer bir yöntem olan “kaldıraçlı pres” ise, özellikle İspanya ve German ülkelerinde yaygındır. Bu sikke basma makinesi, kollarını bir çok kişinin hareket ettirdiği, içinde dik vidasıyla, artan bir kuvvet ile basım işlemini gerçekleştiren dökme çatıya sahiptir. Ancak buhar makinesinin sikke basımında kullanılmasıyla yeni bir çığır açılmıştır. En son elektriğin basımda kullanımı ile sikkeye tek bir darbe ile ön, arka yüz ve kenar betimi basan bir yöntem kazandırılmıştır. 19. yüzyılda teknik gelişmeler sikke üretiminin diğer tüm aşamalarını, özellikle artık tamamen otomatik olarak tartılan sikke pulu ve kalıpların alışımının elde edilip eritilmesini de etkiler (Morrison,1970:71-73).



Resim 3: Cendere Usulü Sikke Darbı (Artuk,1981)

BÖLÜM III

KATALOG

3.1. YOZGAT MÜZESİN'DE BULUNAN OSMANLI DÖNEMİ SİKKELERİ

3.1.1. 14. Yüzyıla Ait Sikkeler

Katalog No	: 1
Fotoğraf No	: 1a-1b
Envanter No	: 3196
Müzeye Geliş Tarihi	:06.05.2004
Müzeye Geliş Şekli	: Alparslan GÖKTAŞ ‘tan satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 11
Darp Yaptıran Padişah	: Orhan Gazi(1326-1359)
Darp Yılı	: ?
Darp Yeri	: ?
Birimi	: ?
Malzemesi	: Gümüş AR
Boyutları	: Çap: 1.5cm Cidar: 0.6 mm Ağırlık: 1.6 gr
Referans	: Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım: Orhan Gazi dönemine tarihlendirilen sikke boyutları ve üzerindeki yazıların gerek silinmesi gerekse üzerindeki oksitlenmeler sonucunda sikke üzerindeki yazılar tam olarak okunması mümkün olmamıştır. Sikkenin ön yüzünde kare bir şekil içerisinde üç satır olarak ‘Kelime-i Tevhid’ yazısı bulunmaktadır. Arka yüzde altı köşeli bir yıldız(Mührü Süleyman) şekli içerisinde tam olarak okunulamamış bir yazı yer almaktadır. Sikkenin bu yüzünde bulunan Mührü Süleyman yıldızı formunun aynısını Eretna Beyliği sikkelerinde de görebiliriz (Yıldız Kısacık ve Eryaman, 2020: 245). Sikkenin ön yüzünde ise kare bir şekil içerisinde üç satır yazı bulunmaktadır. Sikke yüzeyinde kararma, oksitlenme ve sikke çapının çok küçük olması sebebiyle fotoğrafta iyi bir görüntü elde edilememiştir.

Ön Yüz:

‘La İlahe İllallah Muhammeden Resulullah’

Anlamı:

Allahtan başka ilah yoktur. Muhammed Aleyhi selam onun elçisidir.

Arka Yüz:....?

Anlamı:.....?



Şekil:1 a Ön Yüz

Şekil:1b Arka Yüz

Katalog No	: 2
Fotoğraf No	: 2a,2b
Envanter No	: 3125
Müzeye Geliş Tarihi	:06.05.2004
Müzeye Geliş Şekli	: Alparslan GÖKTAŞ' tan satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10
Darp Yaptıran Padişah	: Orhan Gazi(1326 – 1359)
Darp Yılı	:?
Darp Yeri	:?
Birimi	:?
Malzemesi	: Gümüş AR

Boyutları : **Çap:**1.6 cm **Cidar:** 0.5 **Ağırlık:** 0.70 gr

Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım : Orhan Gazi Dönemine tarihlendirilen sikke gümüş malzemeden darp tekniği uygulanılarak yapılmıştır. Sikkenin ön yüzeyinde kare bir şema içerisinde iki satır yazı yer alır. Arka yüzeyde iç içe geçmiş iki daire formu için de yer alan en iç dairenin iç kısmında üç satır yazıda ‘Kelime-i Tevhid’ ve onun etrafında dört halifenin ismi yer almaktadır. Sikke yüzeylerin de oksitlenme ve kararmalar yer almaktadır. Sikke yüzeyinde kararma, oksitlenme ve sikke çapının çok küçük olması sebebiyle fotoğrafta iyi bir görüntü elde edilememiştir.

Ön yüz : لا إله إلا الله محمد رسول الله

"La ilahe illallah Muhammeden Resulullah (etrafında dört halifenin isimleri yazılıdır.)

Anlamı:

Allah’tan başka ilah yoktur .Muhammed Aleyhi selam onun elçisidir.

Arka yüz : السلطان العزم أورهان بن عدل الله هلد الله ملكيهو

"Essultanül a'zam Orhan bin Adl'lillah hullide mülke hü.

Anlamı:

En büyük sultan oğlu Orhan...?..... mülkü daim olsun.



Şekil:2a Ön Yüz



Şekil:2b Arka Yüz

Katalog No : 3
Fotoğraf No : 3a,3b
Envanter No : 3127
Müze Geliş Tarihi : 06.05.2004
Müze Geliş Şekli : Alparslan GÖKTAŞ ‘tan satın alma.
Müzedeki Yeri : Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10
Darp Yaptıran Padişah : I.Murad (1359 – 1389)
Darp Yılı : ?
Darp Yeri : ?
Birimi : Akçe
Malzemesi : Gümüş
Boyutları : **Çap** :1.7 cm **Cidar** : 1 mm **Ağırlık**: 1.20 gr
Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım: I.Murad dönemine tarihlendirilen sikke gümüş malzemeden, darp tekniği uygulanarak yapılmıştır. Sikke pulunun kaydırılması sonucu kaynaklanan sikke yüzeyindeki daire ve yazı kuşağı sikke yüzeyinde kaymasına, bu durum noktalı daire kuşağının yarıda kesilmesine neden olmuştur. Sikkenin ön yüzeyinde daire bir şema içerisinde iki satır yazı yer alır. Arkayüzeyde ise yine daire şema içerisinde iki satır yazı bulunmaktadır. Her iki yüzeydede yazılar iki yatay çizgi ile bir birinden ayrılmaktadır.

Ön yüz :

لا إله إلا الله ، محمد رسول الله

‘La ilahe illallah Muhammeden Resulullah’

Anlamı:

Allahtan başka ilah yoktur . Muhammed Aleyhi Selam onun elçisidir.

Arka Yüz:

مراد بن أورهان هاليد ملكية

Murad bin Orhan Hallüde Mülke hü.

Anlamı:

Orhan'ın oğlu Murad mülkü daim olsun.



Şekil:3a Ön Yüz

Şekil:3b Arka Yüz

Katalog No : 4

Fotoğraf No : 4a - 4b

Envanter No : 3128

Müzeeye Geliş Tarihi :06.05.2004

Müzeeye Geliş Şekli : Alparslan GÖKTAŞ'tan satın alma.

Müzedeki Yeri : Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10

Darp Yaptıran Padişah : I.Murad (1359 – 1389)

Darp Yılı :?

Darp Yeri :?

Birimi :Akçe

Malzemesi : Gümüş

Boyutları : **Çap:**1.8 cm **Cidar:** 0.9 mm **Ağırlık:** 1.20 gr

Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım : I.Murad Dönemine tarihlendirilen sikke gümüş malzemeden darp tekniği uygulanılarak yapılmıştır. Sikke pulunun kaydırılması sonucu kaynaklanan

sikke yüzeyindeki daire ve yazı kuşağı sikke yüzeyinde kaymasına, bu durum noktalı daire kuşağının yarıda kesilmesine neden olmuştur. Sikkenin ön yüzeyinde daire bir şema içerisinde iki satır yazı yer alır. Arka yüzeyde ise yine daire şema içerisinde iki satır yazı bulunmaktadır. Her iki yüzeyde de yazılar iki yatay çizgi ile bir birinden ayrılmaktadır.

Ön yüz :

لا إله إلا الله ، محمد رسول الله

"La ilahe illallah Muhammeden Resulullah

Anlamı:

Allahtan başka ilah yoktur . Muhammed Aleyhi Selam onun elçisidir.

Arka Yüz:

مراد بن أورهان ينفذ الملكي

‘Murad bin Orhan Hallüde Mülke hü’

Anlamı:

‘Orhan’ın oğlu Murad’

Mülkü devamlı olsun.(Devleti Daim Olsun).



Şekil:4a Ön Yüz

Şekil:4b Arka Yüz

Katalog No	: 5
Fotoğraf No	: 5a,5b
Envanter No	: 3135
Müze Geliş Tarihi	:06.05.2004
Müze Geliş Şekli	: Alparslan GÖKTAŞ'tan satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10
Darp Yaptıran Padişah	: I.Murad (1359 – 1389)
Darp Yılı	:?
Darp Yeri	:?
Birimi	:Akçe
Malzemesi	: Gümüş
Boyutları	: Çap: 1.6 cm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.15 gr
Referans	: Galib, <i>a.g.e.</i> , Kat. No. 9; Damalı, <i>Osmanlı Sikkeleri...</i> , I, 143.

Genel Tanım :I.Murad Dönemi'nde gümüş malzemeden, darp tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde bir daire içerisinde iki satır yazı yer alır. Bu yazıda I.Murad'ın sultan şeceresinin yer aldığı 'Murad bin Orhan' yazısı mevcuttur. Yazının alt ve üst kısmında birer saadet düğümü motifi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzeyinde alt kısımda noktalar ile oluşturulmuş hilal şekli ve bir daire içerisinde üç yatay çizgi ile birbirinden ayrılmış yazılarda('Hullide Mülke hü) 'mülkü devamlı olsun' anlamında dua metni yer alır(Yıldız Kısacık ve Eryaman,2020:251).

Ön yüz : مراد بن أورهان

Murad Bin Orhan .

Anlamı:

Orhan'ın oğlu Murad.

Arka Yüz: هاليد ملدي

'Hullide Mülke hü'

Anlamı: Mülkü devamlı olsun.(Devleti Daim Olsun)



Şekil:5a Ön Yüz

Şekil:5b Arka Yüz

Katalog No : 6

Fotoğraf No : 6a-6b

Envanter No : 3136

Müzeeye Geliş Tarihi :06.05.2004

Müzeeye Geliş Şekli : Alparslan GÖKTAŞ –Satın alma

Müzedeki Yeri : Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10

Darp Yaptıran Padişah : I.Murad (1359 – 1389)

Darp Yılı :?

Darp Yeri :?

Birimi :Akçe

Malzemesi :Gümüş

Boyutları : **Çap:** 1.4 cm **Cidar:** 1 mm **Ağırlık:** 1.15 gr

Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım :I. Murad Dönemi'nde gümüş malzemeden, darp tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde bir daire içerisinde iki satır yazı yer alır. Bu yazıda I.Murad'ın babasının Orhan Gazi olduğu belirtilen sultan şeceresi olan

yazının alt ve üst kısımlarında birer süsleme bulunur. Sikkenin arka yüzeyinde alt kısımda noktalar ile oluşturulmuş hilal şekli ve sonra bir daire içerisinde üç yatay çizgi ile birbirinden ayrılmış yazılarda ‘mülkü devamlı olsun’ anlamında dua metni yer alır (Yıldız Kısacık ve Eryaman,2020:251).

Ön yüz : مراد بن أورهان

Murad Bin Orhan

Anlamı:

Orhan’ın oğlu Murad

Arka Yüz:

هاليد مملكة

‘Hullide Mülke hü’

Anlamı:

Mülkü devamlı olsun.(Devleti Daim Olsun)



Şekil:6a Ön Yüz

Şekil:6b Arka Yüz

Katalog No : 7

Fotoğraf No : 7a - 7b

Envanter No : 3137

Müzeye Geliş Tarihi :06.05.2004

Müzeye Geliş Şekli : Alparslan GÖKTAŞ’tan satın alma.

Müzedeki Yeri : Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10

Darp Yaptıran Padişah : I.Murad(1359 – 1389)

Darp Yılı :?

Darp Yeri :?

Birimi :Akçe

Malzemesi : Gümüş

Boyutları : **Çap:** 1.3 cm **Cidar:** 1 mm **Ağırlık:** 1.20 gr

Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım : I.Murad Dönemi'nde gümüş malzemeden, darp tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde bir daire içerisinde iki satır yazı yer alır. Bu yazıda I. Murad'ın babasının Orhan Gazi olduğu belirtilen sultan şeceresi olan yazının alt ve üst kısımlarında saadet düğümü motifi yer alır. Sikkenin arka yüzeyinde alt kısımda noktalar ile oluşturulmuş hilal şekli ve sonra bir daire içerisinde üç yatay çizgi ile birbirinden ayrılmış yazılarda 'mülkü devamlı olsun' anlamında dua metni yer alır (Yıldız Kısacık ve Eryaman,2020:251).

Ön yüz : مراد بن أورهان

Murad Bin Orhan .

Anlamı:

Orhan'ın oğlu Murad.

Arka Yüz:

هاليد مملكة

Hullide Mülke hü

Anlamı:

Mülkü devamlı olsun. (Devleti Daim Olsun)



Şekil : 7a Ön Yüz

Şekil:7 b Arka Yüz

Katalog No	: 8
Fotoğraf No	: 8a-8b
Envanter No	: 3139
Müze Geliş Tarihi	:06.05.2004
Müze Geliş Şekli	: Alparslan GÖKTAŞ –Satın alma
Müzedeki Yeri	: Arka Depo ,Sikke Çelik Dolap 3,Çekmece 10

Darp Yaptıran Padişah : I.Murad(1359-1389)

Darp Yılı : ?

Darp Yeri : ?

Birimi : Akçe

Malzemesi : Gümüş

Boyutları : **Çap:** 1.2 cm **Cidar:** 1 mm **Ağırlık:** 1.18 gr

Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım : I. Murad Dönemi'nde gümüş malzemedен, darp tekniği kullanılarak yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde daire içerisinde iki satır yazı yer alır. Bu yazıda I. Murad'ın babasının Orhan Gazi olduğu belirtilen sultan şeceresi olan yazının alt ve üst kısımlarında birer saadet düğümü süslemesi yer alır. Sikkenin arka yüzeyinde alt kısımda noktalar ile oluşturulmuş hilal şekli ve sonra bir daire içerisin

üç yatay çizgi ile birbirinden ayrılmış yazılarda ‘mülkü devamlı olsun’ anlamında dua metni yer alır. (Yıldız Kısacık ve Eryaman,2020:251).

Ön yüz : مراد بن أورهان

Murad Bin Orhan

Anlamı:

Orhan’ın oğlu Murad

Arka Yüz:

هال يد ملكية

Hullide Mülke hü

Anlamı:

Mülkü devamlı olsun.



Şekil :8a Ön Yüz

Şekil:8b Arka Yüz

3.1.2. 16. Yüzyıla Ait Sikkeler

Katalog No : 9

Fotoğraf No : 9a-9b

Envanter No : 3443

Müze Geliş Tarihi : 18.01.2011/KTK 27.01.2011

Müze Geliş Şekli : Lokman ŞAHİNER' den satın alınma.

Müzedeki Yeri :?

Darp Yaptıran Padişah : Kanunî Sultan Süleyman (1520 – 1566)

Darp Yılı : ?

Darp Yeri : Konstantiniye

Birimi : ?

Malzemesi : Gümüş

Boyutları : **Çap:**1.7 cm **Cidar:**1 mm **Ağırlık:**0,70 gr

Referans : Arkelog Gülüzar KAÇMAZ -Yozgat Müzesi

Genel Tanım : Kanuni Dönemi’nde gümüş malzemedен, İstanbul’da darp edilmiştir. Sikkenin genel durumu iyidir. Sikke yüzeyinde kısmen silinmeler ve kenarlarda çatlaklar bulunmaktadır.

Ön yüz:

سلطان سليمان بن

Sultan Süleyman bin...

Anlamı:

Sultan Süleyman bin...

Arka yüz

عزيز ز ن صروحي دوري بي القسطنطينية

Azze nasrühü Duribe Konstantiniye .

Anlamı:

(Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi.



Şekil:9 a Ön Yüz

Şekil:9 b Arka Yüz

3.1.3. 18. Yüzyıla Ait Sikkeleri

Katalog No	:10
Fotoğraf No	:10a-10b
Envanter No	:976
Müzeye Geliş Tarihi	:1984
Müzeye Geliş Şekli	:Boğazlıyan Ağır Ceza Mhk.1984/14 sayılı kararı ile müsadere .
Müzedeki Yeri	:?
Darp Yaptıran Padişah	:III.Ahmed(1703-1739)
Darp Yılı	:M.1115 (H.1704)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:?
Boyutları	: Çap: 3.9 cm Cidar: 2.3 mm Ağırlık: 22.4 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 193-516 benzer.
Genel Tanım	: III. Ahmed Dönemine ait M.1115/M.1704 tarihlendirilen sikke bakır malzemeden yapılmıştır. Sikke yüzeyinde kararma, oksitlenme ve delik yer almaktadır. Sikke yüzeyinde silinmelerden kaynaklı olarak sikke yüzeylerindeki

yazılarının okunması yarıda kesilmiştir. Sikke ön yüzeyinde sultana ait tuğra yer alır. Yine bu yüzde tuğranın etrafında bitkisel süsleme, sikkenin darp edildiği yer ve tarihlendirme bulunmaktadır. Arka yüzde ise ‘Sultanül berreyni’okunmuş, yazının devamında ise sikke yüzeyindeki silinmeler nedeniyle okunulamamıştır.

Ön yüz:

دورې بي في ق سدنط ١١١٥.

Tuğra, Duribe fi Konstantiniye 1115" yazılıdır.

Anlamı:

Konstantiniyede Darp edildi 1115.

Arka yüz:

سلطان بری ینی.....

"Sultanül berreyni....." yazılıdır

Anlamı:

İki karanın sultanı.....



Şekil :10 a- Ön Yüz

Şekil:10 b Arka Yüz

Katalog No : 11

Fotoğraf No : 11a-11b

Envanter No : 1047

Müzeye Geliş Tarihi : 06.05.1987

Müzeye Geliş Şekli : Keramettin YILDIRIM ‘dan satın alma.

Müzedeki Yeri : Ark. Depo Sikke Çelik Dolap 1, Çekmece 13

Darp Yaptıran Padişah : I. Mahmud (1730 – 1754)

Dap Yılı : H.1143/M.1731

Darp Yeri : Konstantiniye

Birimi :?

Malzemesi : Gümüş

Boyutları : **Çap:** 3.8 cm **Cidar:** 2.5 mm **Ağırlık:** 22.80 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 203 (572.benzer)

Genel Tanım : I.Mahmut Dönemi’nde gümüş malzeme kullanılarak H.1143/M.1731 yılında darp edilmiş, olan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası ve sikkenin darp edildiği yer ile ilgili yazılar yer almaktadır. Sikkenin her iki yüzeyinde hafif kararmalar mevcuttur. Sikkenin arka yüzünde bir daire ve bu daire yatay üç çizgi ile dört kısma ayrılmıştır. Bu yüzde dört satır halinde Sultana övgülerin bulunduğu yazılar yer almaktadır.

Ön yüz:

دوريب في ق سمنطينة

"Tuğra, Duribe fi Konstantiniye 1143" yazılıdır.

Anlamı: Konstantiniye’de darp edilmiştir 1143.

Arka Yüz: سلطان برري يني وهكادول البحرین سلطان بن ال سلطان

“Sultanül berreyni ve Hakanül bahreyni es Sultan ibni Sultan” yazılıdır.

Anlamı: İki karanın sultanı ve iki denizin Hakanı Sultanoğlu Sultan.



Şekil :11 a Ön Yüz

Şekil:11 b Arka Yüz

Katalog No	:12
Fotoğraf No	:12a-12b
Envanter No	:2648
Müzeeye Geliş Tarihi	:21.07.1993
Müzeeye Geliş Şekli	:Nihat Şahin'den satın alma.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 3, Çekmece 5
Darp Yaptıran Padişah	:III.Mustafa (1757-1774)
Darp Yılı	:H.1171 (M.1757)
Darp Yeri	:İslambol
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:?
Boyutları	:Çap: 3.9 cm Cidar: 2 mm Ağırlık: 18.5 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 216-635

Genel Tanım :III. Mustafa Dönemi'nde gümüş malzemeden H.1171 (M.1757) tarihinde darp edilen sikkenin genel durumu iyi, sikkenin ön yüzeyinde noktalı daire bordürde ufak silinmeler dışında iyi durumdadır. Sikkenin ön yüzeyinde III.Mustafa'ya ait tuğra yer alır. Sikkenin arka yüzeyinde ise üç satırdan oluşan yazı kuşağının en üstünde '9 rakamı', onun altında 'Durube fi' ve 'İslambol' yazısı ve en altta '1171' tarihi yer alır.

Ön yüz:

III.Mustafa'nın Tuğrası.

Anlamı:

Arka yüz:

دوربي في الإسلام

Durube Fi İslambol 1171 .

Anlamı: İslambol da Darp edildi 1171.



Şekil:12 a Ön Yüz

Şekil : 12 b Arka Yüz

Katalog No	:13
Fotoğraf No	:13a-13b
Envanter No	:3216
Müze Geliş Tarihi	: 11.04.2003
Müze Geliş Şekli	:Yerköy Asliye Ceza Mahkemesi tarafından müsadere.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 3, Çekmece 11
Darp Yaptıran Padişah	:I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Darp Yılı	:H.1187(M.1774)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:10 para

Boyutları

:Çap: 2.5 cm **Cidar:** 1 mm **Ağırlık:** 4.25 gr

Referans

: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 216-635. Benzer

Genel Tanım

:I. Abdülhamid Dönemi'nde gümüş malzemeden yapılan sikkenin iki yüzünde kararmalar vardır. Sikkenin kenarında yırtılma bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzünde I.Abdülhamid'e ait tuğra ve sikkenin Konstantiniye'de H.1187 darp edildiği bilgisi verilmektedir. Sikkenin arka yüzü noktalı bordür şeması yatay çizgiler ile dört bölüme ayrılmış ve burada 'Sultanül Berreyni ve Hakanül Bahreyni Es Sultan ibn i Sultan' sultana övgü niteliğinde yazılar yer almaktadır.

Ön yüz: دوروب في قسنطينة

I. Abdülhamid Tuğrası, Durube Fi Konstantiniye 1187.

Anlamı:

Konstantiniye'de Darp Edilmiştir 1187 .

Arka yüz: سلطان بريني وهكادول البحرین سلطان بن ال سلطان

“Sultanül berreyni ve Hakanül bahreyni Sultan ibni Sultan” yazılıdır.

Anlamı: . İki karanın sultanı ve iki denizin Hakanı Sultanoğlu Sultan.



Şekil:13a Ön Yüz



Şekil:13b Arka Yüz

KATALOG NO	:14
Fotoğraf No	:14a-14b
Envanter No	:3217
Müze Geliş Tarihi	: 11.04.2003
Müze Geliş Şekli	:Yerköy Asliye Ceza Mahkemesi tarafından müsadere
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 3, Çekmece 11
Darp Yaptıran Padişah	:I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Darp Yılı	:H.1187(M.1774)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Zolta
Boyutları	:Çap: 3.7 cm Cidar: 2 mm Ağırlık: 14.40 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 216 635. Benzer
Genel Tanım	:I. Abdülhamid Dönemi'ne ait gümüş malzemeden yapılmış olan sikkenin her iki yüzünde iyi durumdadır. Sikkenin her iki yüzünde dörder satır halinde yazılar bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzünde Sultanın seceresi, sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiği bilgisi yer alır. Sikkenin arka yüzünde ise sultana övgülerin yer aldığı yazılar bulunmaktadır.

Ön yüz : كما سلطان عبد الحميد بن أحمد خان ملكية دوروبيقي قسنطينة

Es sultan Abdülhamid Bin Ahmed Han Mülke hü Duribe Fi Konstantiniye 1187.

Anlamı: Ahmed Hanın oğlu Sultan Abdülhamid Mülkü Daim olsun Konstantiniye'de darp edildi 1187.

Arka yüz: سلطان پري يني وهاكادول ال بحرین سلطان بن ال سلطان

Sultanül berreyne ve Hakanül Bahreyni Sultan ibni Sultan" yazılıdır.

Anlamı: . İki karanın sultanı ve iki denizin hakanı sultanoğlu sultan.



Şekil:14 a Ön Yüz

Şekil :14 b Arka Yüz

KATALOG NO	:15
Fotoğraf No	:15a-15b
Envanter No	:3218
Müze Geliş Tarihi	: 11.04.2003
Müze Geliş Şekli	:Yerköy Asliye Ceza Mahkemesi tarafından müsadere.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 3, Çekmece 11
Darp Yaptıran Padişah	:I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Darp Yılı	:H.1187(M.1774)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Çifte Zolta
Boyutları	:Çap: 4.4 cm Cidar: 2 mm Ağırlık: 26.10 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 284-677 Benzer.

Genel Tanım :I. Abdülhamid Dönemi'ne ait gümüş malzemeden yapılmış olan sikkenin her iki yüzeyide oksitlenmeler ve kararmalar mevcuttur. Sikkenin yüzey ve cidar kısımlarında silinmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır. Her iki yüzeyinde dörder satır halinde yazılar bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzeyinde Sultanın şeceresi, sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiği bilgisi yer alır. Sikkenin arka

yüzünde ise sultana övgülerin yer aldığı yazılar bulunmaktadır. Sikkenin kenarlarında aşınmalar ve yıpranmalar oluşmuştur.

Ön yüz : كما سلطان عبد الحميد بن أحمد خان دام مولد کو دوروبيفي قسنطينة

Es sultan Abdülhamid Bin Ahmed Han Mülke hü Duribe Fi Konstantiniye 1187.

Anlamı: Ahmed Hanın oğlu Sultan Abdülhamid Mülkü Daim olsun Konstantiniye’de darp edildi 1187.

Arka yüz: سلطان پري يني وهاكادول ال بحرين سلطان بن ال سلطان

Sultanül berreyne ve hakanül bahreyne es sultan ibni sultan" yazılıdır.

Anlamı: İki karanın sultanı ve iki denizin hakanı sultanoğlu sultan.



Şekil:15a Ön Yüz

Şekil :15b Arka Yüz

3.1.4. 18.-19. Yüzyıla Ait Sikkeler

KATALOG NO	:16
Fotoğraf No	:16a-16b
Envanter No	:3214
Müzeeye Geliş Tarihi	:11.04.2003
Müzeeye Geliş Şekli	:Yerköy Asliye Ceza Mahkemesi tarafından müsadere.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 3, Çekmece 11
Darp Yaptıran Padişah	:III.Selim (1789-1807)
Darp Yılı	:H.1203 (M.1789)

Darp Yeri	:İstanbul
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:100 para*
Boyutları	:Çap: 4.5 cm Cidar: 2 mm Ağırlık: 32.30 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, ? /İbrahim Artuk-Cevriye Artuk, a.g.e., s. 667

Genel Tanım : III. Selim'in H.1203/M1789 tarihli gümüş sikkenin ön yüzünde noktalı daire formunun iç kısmında daire şeması yer alır, bu daire şeması iki ince silme ile üç parçaya bölünmüştür. En üst parçada Sultanın tuğrası, onun etrafında palmet ve filiz motifleri işlenmiştir. Tuğranın altında ise 'Duribe fi İslambol ve 1203'yazı vardır. Sikkenin arka yüzünde üç adet ince silme ile birbirinden ayrılmış dört satır halinde ve sülüs hattı ile yazılmış kitabe yer alır. İnce silmeli dikdörtgen biçimdeki çerçeveler içine yazılı metnin, ilk satırında "sultanül-berreyni", ikinci satırında "ve hakan-ül-bahreyni", üçüncü satırında ise "es-sultan ibn üç" ve son satırında da "es-sultan" okunmaktadır.

Ön yüz : دوری بی فی ای اسطنبول :

Tuğra, Duribe fi İstanbul 1203.

Anlamı: İstanbul da darp edilmiştir 1203.

Arka yüz: سلطان پری نی و هاکادول ال بحرین سلطان بن ال سلطان

Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni es sultan ibni sultan" yazılıdır.

Anlamı: . İki karanın sultanı ve iki denizin hakanı sultanoğlu sultan.



Şekil:16a Ön Yüz

Şekil:16b Arka Yüz

KATALOG NO	:17
Fotoğraf No	:17a-17b
Envanter No	:3215
Müze Geliş Tarihi	:11.04.2003
Müze Geliş Şekli	:Yerköy Asliye Ceza Mahkemesi tarafından müsadere.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 3, Çekmece 11
Darp Yaptıran Padişah	:III.Selim (1789-1807)
Darp Yılı	:H.1203(M.1789)
Darp Yeri	:İslambol(İstanbul)
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:100 para
Boyutları	:Çap: 4.5 cm Cidar: 2 mm Ağırlık: 30.55 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 231-735 ;İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 667

Genel Tanım : III. Selim'in H.1203/M1789 tarihli gümüş sikkenin ön yüzünde noktalı daire formunun iç kısmında daire şeması yer alır. Bu daire şeması iki ince silme ile üç parçaya bölünmüştür. En üst parçada sultanın tuğrası, onun etrafında palmet ve filiz motifleri işlenmiştir. Tuğranın altında ise 'Duribe fi İslambol ve

1203’ yazı vardır. Sikkenin arka yüzünde üç adet ince silme ile birbirinden ayrılmış dört satır halinde ve sülüs hattı ile yazılmış kitabe yer alır. İnce silmeli dikdörtgen biçimdeki çerçeveler içine yazılı metnin, ilk satırında “sultanül-berreyni”, ikinci satırında “ve hakan-ül-bahreyni”, üçüncü satırında ise “es-sultan ibni” ve son satırında da “es-sultan” okunmaktadır. Sikke yüzeyinde aşınma ve silinmelerin yanında sikkenin kenarlarında ufak eğilmeler de vardır.

Ön yüz : دوری بی فی ای اسطنبول

Tuğra Duribe fi İstanbul 1203.

Anlamı: İstanbul da darp edilmiştir 1203.

Arka yüz: سلطان بری ینی و هاکان اول البحرین سلطان بن ال سلطان

Sultanül berreyni ve Hakanül bahreyni es Sultan ibni Sultan" yazılıdır.

Anlamı: . İki karanın sultanı ve iki denizin Hakanı Sultanoğlu Sultan.



Şekil:17a Ön Yüz

Şekil:17b Arka Yüz

KATALOG NO	:18
Fotoğraf No	:18a-18b
Envanter No	:1007
Müzeeye Geliş Tarihi	: 19.09.1986
Müzeeye Geliş Şekli	:H.Mehmet Altunbilek ‘ten satın alma.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 1, Çekmece 12

Darp Yaptıran Padişah :III.Selim (1789-1807)

Darp Yılı :H.1203(M.1789)

Darp Yeri :İslambol

Malzemesi :Gümüş

Birimi : 100 para

Boyutları :Çap: 4.35 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 30 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 231-705 ; İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 667

Genel Tanım : III. Selim'in H.1203/M1789 tarihli gümüş sikkenin ön yüzün hafif kararmalar ve silinmeler yer almaktadır. Sikkenin her iki yüzeyinde noktalı daire formunun iç kısmında daire şeması yer alır. Sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası ve tuğranın altında 'duribe İslambol 1203' yazılıdır. Sultanın tuğrasının etrafında palmet ve filiz motifleri işlenmiştir. Sikkenin arka yüzünde üç adet ince silme ile birbirinden ayrılmış dört satır halinde ve sülüs hattı ile yazılmış kitabe bulunur. İnce silmeli dikdörtgen biçimdeki çerçeveler içine yazılı metnin ilk satırında "sultanül-berreyni", ikinci satırında "ve hakan-ül-bahreyni", üçüncü satırında ise "es-sultan ibni" ve son satırında da "es-sultan" okunmaktadır.

Ön yüz : دوری بی فی ای اسلامبول

Tuğra, Duribe fi İslambol 1203

Anlamı: İslambol'da darp edilmiştir 1203.

Arka yüz: Ön yüz: سلطان بن ال سلطان و هكادول ال بحرين

'Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni es Sultan ibni Sultan' yazılıdır.

Anlamı: . İki karanın sultanı ve iki denizin Hakanı Sultanoğlu Sultan.



Şekil:18a Ön Yüz

Şekil:18b Arka Yüz

3.1.5. 19. Yüzyıla Ait Sikkeler

KATALOG NO	:19
Fotoğraf No	:19a-19b
Envanter No	:26
Müzeye Geliş Tarihi	: 25.09.1977
Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 1, Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:II.Mahmud(1808-1839)
Darp Yılı	: H.1251(M.1836)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye (Altılık)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 12.35 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 251 (834)
Genel Tanım	:II.Mahmud H.1251/M.1836 tarihli gümüş sikkenin ön yüzünde hafif kararma ve delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzeyinde noktalı daire bordürün dışında zincir dizisi halinde lale motifi kullanılmıştır. Noktalı daire

bordürün içinde Sultanın tuğrasını dört yönden çevreleyen bitkisel çiçek motifi yer alır. Sikkenin arka yüzünde '28 Durube fi Konstantiniye 1223' yazılıdır. Yazı kitabesini çevreleyen birbirini takip eden bitkisel çiçek motifi yeralır. Sikkenin her iki yüzünde ince silme daire kuşağı ve noktalı daire şeması içinde yer alan birbirini zincirleme takip eden lale motifi her iki yüzde de zamanla aşınma sonucu silinmeler oluşmuştur.

Ön yüz : II.Mahmud' un asli tuğrası yeralır.

Anlamı: -

Arka yüz: دوروبي في ق س ن ط ي نة

'28 Durube fi Konstantiniye 1223'

Anlamı: Konstantiniye'de darp edilmiştir 1223.



Şekil :19a Ön Yüz



Şekil:19b Arka Yüz

KATALOG NO :20

Fotoğraf No :20a-20b

Envanter No :51

Müzeye Geliş Tarihi : ?

Müzeye Geliş Şekli :Hakkı Acun Bağış.

Müzedeki Yeri :Ark Depo, Sikke Çelik Dolap 1, Çekmece 1

Darp Yaptıran Padişah :II.Mahmud(1808-1839)

Darp Yılı : H.1251(M.1836)

Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye (Altılık)
Boyutları	:Çap: 34 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 12.8 gr
Referans	: ?

Genel Tanım :II.Mahmud H.1251/M.1836 tarihli gümüş sikkenin ön yüzünde hafif kararma ve delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzeyinde noktalı daire bordürün dışında zincir dizisi halinde lale motifi kullanılmıştır. Noktalı daire bordürün içinde Sultanın tuğrasını dört yönden çevreleyen bitkisel çiçek motifi yer alır. Sikkenin arka yüzünde '28 Durube fi Konstantiniye 1223' yazılıdır. Yazı kitabesini çevreleyen birbirini takip eden bitkisel çiçek motifi yeralır. Sikkenin her iki yüzünde ince silme daire kuşağı ve noktalı daire şeması içinde yer alan birbirini zincirleme takip eden lale motifi her iki yüzde de zamanla aşınma sonucu silinmeler oluşmuştur.

Ön yüz : II.Mahmud' un asli tuğrası yer alır.

Anlamı: -

Arka yüz: دوروبي في سنة ١٢٢٣

'28 Durube fi Konstantiniye 1223'

Anlamı: Konstantiniye'de darp edilmiştir 1223.



Şekil :20a Ön Yüz

Şekil:20b Arka Yüz

KATALOG NO	:21
Fotoğraf No	:21a-21b
Envanter No	:162
Müze Geliş Tarihi	: 07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:II.Mahmud(1808-1839)
Darp Yılı	:H.1250(M.1834)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye(Altılık)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.45 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267-929
Genel Tanım	:II.Mahmud H.1250/M.1834 tarihli gümüş sikkenin ön yüzünde hafif kararma ve delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzeyinde noktalı daire bordürün dışında zincir dizisi halinde lale motifi kullanılmıştır. Noktalı daire bordürün içinde Sultanın tuğrasını dört yönden çevreleyen bitkisel çiçek motifi yer alır. Sikkenin arka yüzünde '27 Durube fi Konstantiniye 1223' yazılıdır. Yazı kitabesini çevreleyen birbirini takip eden bitkisel çiçek motifi yeralır. Sikkenin her iki yüzünde ince silme daire kuşağı ve noktalı daire şeması içinde yer alan birbirini zincirleme takip eden lale motifi her iki yüzde de bulunmaktadır.
Ön yüz	: II.Mahmud' un asli tuğrası yer alır.
Anlamı	-
Arka yüz	دوروبي في سنة ١٢٢٣
	'27 Durube fi Konstantiniye 1223'
Anlamı	Konstantiniye'de darp edilmiştir 1223.



Şekil :21a Ön Yüz

Şekil :21b Arka Yüz

KATALOG NO	:22
Fotoğraf No	:22a-22b
Envanter No	:659
Müzeye Geliş Tarihi	:22.06.1979
Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1 Çekmece 8
Darp Yaptıran Padişah	:II.Mahmud(1808-1839)
Darp Yılı	:H.1254(M.1838)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Üçlük
Boyutları	:Çap: 33 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 5.75 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 251 (834 Benzer)

Genel Tanım :II.Mahmud H.1254/M.1838 tarihli gümüş sikkenin her iki yüzünde kararmalar ve silinmeler yer almaktadır. Ayrıca sikke takı olarak kullanılmak için bir kulp takılmıştır. Sikkenin ön yüzünde bulunan bitkisel süsleme ve tuğranın büyük bir çoğunluğu silinmiştir. Sikkenin ön yüzeyinde noktalı daire bordürün dışında zincir dizisi halinde lale motifi kullanılmıştır. Noktalı daire bordürün içinde

Sultanın tuğrasını dört yönden çevreleyen bitkisel çiçek motifi yer alır. Sikkenin arka yüzünde en dıştaki birbirini takip eden lale süslemesinde silinme ve yıpranmalar yer almaktadır. Sikkenin arka yüzünde '31 Durube fi Konstantiniye 1223' yazılıdır. Sikkenin her iki yüzünde ince silme daire kuşağı ve noktalı daire şeması içinde yer alan birbirini zincirleme takip eden lale motifi her iki yüzde de bulunmaktadır.

Ön yüz : II.Mahmud' un asli tuğrası yer alır.

Anlamı:

Arka yüz: دوروبي في سنة ١٢٢٣ 31.

'31 Durube fi Konstantiniye 1223'

Anlamı: Konstantiniye 'de darp edilmiştir 1223.



Şekil:22a Ön Yüz

Şekil:22b Arka Yüz

KATALOG NO :23

Fotoğraf No :23a-23b

Envanter No :764

Müzeye Geliş Tarihi :26.06.1979

Müzeye Geliş Şekli :Satın alma.

Müzedeki Yeri :Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1 Çekmece 9

Darp Yaptıran Padişah :II.Mahmud(1808-1839)

Darp Yılı	:H.1251(M.1836)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	: ?
Boyutları	:Çap: 17 mm Cidar: 0.5 mm Ağırlık: 0.8 gr
Referans	:Osmanlılarda Madeni Paralar N. Pere 1968 sy/251 (820 Benzer)

Genel Tanım :II. Mahmud H.1251/M.1836 tarihli bakır malzemeden yapılmış olan sikkenin çiçek su kenar motifinin ortasında çelenk içerisinde sultana ait tuğra ve tuğranın sol üst kısmında II.Mahmud'un ünvanlarından olan 'adli' yazısı yer alır. Sikkenin arka yüzünde yine ön yüzdeki gibi çiçek su kenar motifinin ortasında bir çelenk süslemesi içerisinde kitabesinde '28 Durube fi Konstantiniye 1223''bilgileri yer alır. Sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon, iki yapraklı bir dal ucunda yer alan gül motifinden oluşan bir bordür ile çevrelenmiştir. Üzerinde paslanma ve oksitlenme yoğun olarak bulunan sikkenin her iki yüzünde aşınma ve silinmeler de görülmektedir.

Ön Yüz : هان محمود بن عبد الحميد المظفر دايمة

Han Mahmud bin Abdülhamid el- muzafferü daima.

Anlamı: Abdülhamid'in oğlu Mahmud Han, daima başarılı ..

Arka yüz: 28. دوروبي في ق سنط ينة

'28 Durube fi Konstantiniye 1223'

Anlamı: Konstantiniye de darp edilmiştir 1223



Şekil :23a Ön Yüz

Şekil:23b Arka Yüz

KATALOG NO	:24
Fotoğraf No	:24a-24b
Envanter No	:887
Müzeye Geliş Tarihi	: 28.03.1983
Müzeye Geliş Şekli	: Yozgat Sanayiinde Esnaf Ümit TAŞER Bağışdır
Müzedeki Yeri	: ?
Darp Yaptıran Padişah	:II.Mahmud(1808-1839)
Darp Yılı	:H.1249(M.1834)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Cedit (Beşlik)
Boyutları	:Çap: 39 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 14.15 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 250 822. Benzer
Genel Tanım	: II.Mahmud H.1249/M.1834 tarihli bakır malzemeden yapılmış olan sikkenin çiçek su kenar motifinin ortasında çelenk içerisinde, sultana ait adli tuğra yer alır. Sikkenin her iki yüzünde yoğun kararma bulunmaktadır. Sikkenin arka

yüzünde yine ön yüzdeki gibi çiçek su kenar motifinin ortasında bir çelenk süslemesi içerisinde kitabesinde '26 Durube fi Konstantiniye 1223' bilgileri görülür.

Ön yüz : II.Mahmud' un asli tuğrası yer alır.

Anlamı: -

Arka yüz: دوروبي فيي ق س ن ط ي نة 26.

'26 Durube fi Konstantiniye 1223'

Anlamı: Konstantiniye'de darp edilmiştir 1223.



Şekil:24a Ön Yüz

Şekil :24b Arka Yüz

KATALOG NO	:25
Fotoğraf No	:25a-25b
Envanter No	:899
Müze Geliş Tarihi	: 21.06.1983
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: ?
Darp Yaptıran Padişah	:II.Mahmud(1808-1839)
Darp Yılı	: H.1249(M.1834)
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Cedit (Beşlik)

Boyutları :Çap: 39 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 13.9 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 250 822. benzer

Genel Tanım : II.Mahmud H.1249/M.1834 tarihli bakır malzemeden yapılmış olan sikkenin çiçek su kenar motifinin ortasında çelenk içerisinde, sultana ait adli tuğra yer alır. Sikkenin her iki yüzünde yoğun kararma bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde yine ön yüzdeki gibi çiçek su kenar motifinin ortasında bir çelenk süslemesi içerisinde kitabesinde ‘26 Durube fi Konstantiniye 1223’ bilgileri yer alır.

Ön yüz : II.Mahmud’ un asli tuğrası yeralır.

Anlamı: -

Arka yüz: دوروبي في ق سنطينة 26.

‘26 Durube fi Konstantiniye 1223’

Anlamı: Konstantiniye’de darp edilmiştir 1223.



Şekil:25a Ön Yüz

Şekil :25b Arka Yüz

KATALOG NO :26

Fotoğraf No :26a-26b

Envanter No :900

Müzeeye Geliş Tarihi : 21.06.1983

Müzeeye Geliş Şekli :Satın alma.

Müzedeki Yeri : ?

Darp Yaptıran Padişah :II.Mahmud(1808-1839)

Darp Yılı :H.1249(M.1834)

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Bakır

Birimi :Cedit (Beşlik)

Boyutları :Çap: 39 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 13.4 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 250 822. benzer

Genel Tanım : II. Mahmud Dönemi H.1249/M.1834 tarihli bakır malzemeden yapılmış olan sikkenin çiçek su kenar motifinin ortasında çelenk içerisinde, sultana ait adli tuğra yer alır. Sikkenin her iki yüzünde yoğun kararma bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde yine ön yüzdeki gibi çiçek su kenar motifinin ortasında bir çelenk süslemesi içerisindeki kitabesinde ‘26 Durube fi Konstantiniye 1223’ bilgileri yer alır.

Ön yüz : II.Mahmud’ un asli tuğrası yer alır.

Anlamı : -

Arka yüz: دوروبي في ق س ن ط ي نة 26.

‘26 Durube fi Konstantiniye 1223’

Anlamı: Konstantiniye’de darp edilmiştir 1223.



Şekil :26a Ön Yüz

Şekil :26b Arka Yüz

KATALOG NO :27

Fotoğraf No :27a-27b

Envanter No :4

Müze Geliş Tarihi : 09.05.2012

Müze Geliş Şekli :Bağış.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1

Darp Yaptıran Padişah :Abdülmecid (1839-1861)

Darp Yılı :H.1272 /M.1856

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Bakır

Birimi :20

Boyutları :Çap: 31 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 14.8 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 261 Levha:59-904

Genel Tanım :Abdülmecid H.1272 /M.1856 tarihli sikke bakır malzemeden yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde sultana ait tuğra ve onun yanında bir dal parçası halinde çiçek motifi ve tuğranın altında 17 sene yazısı bulunmaktadır. Sikke ön yüzünde hemen tuğranın altında, oldukça silik bir durumda olan sultan şeceresi yer almaktadır. Sikkenin arka yüzünde sülüs yazı tekniğinde ‘Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255’ yazılıdır. Bu yazının merkezinde ‘2....’rakamı ve yanındaki ‘0’rakamı oldukça silik olan ‘20’ yazısı ile sikkenin miktarı belirtilmiştir. Sikkenin her iki yüzeyinde en dış kısmında noktalı daire dizisi sikkenin kompozisyonu tamamlanmıştır.

Ön yüz : عبد العزيز خان بن محمود المظفر دائما 17 سنة .

“Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima”

Anlamı: “Mahmud oğlu Abdülmecid Han

(Allah) zaferini daim etsin. Sene 17.

Arka Yüz : عزيز نصرحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: Allah'ın aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi" .Sene 1255.



Şekil:27a Ön Yüz

Şekil:27b Arka Yüz

KATALOG NO	:28
Fotoğraf No	:28a-28b
Envanter No	:155
Müzeye Geliş Tarihi	: 07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H.1261/M.1845
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	: Mecidiye Yirmilik
Boyutları	:Çap: 31 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.30 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260-891

Genel Tanım : Abdülmecid H.1261 /M.1845 tarihli sikke gümüş malzemeden yapılmıştır. Sikkenin her iki yüzeyinde kararmalar mevcuttur. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecidin tuğrası, tuğranın sol üst kısmında tek parça halinde bir çiçek motifi ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay yıldızın formu sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin arka yüzünde merkezde sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiğini bildiren ‘Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255’ yazısı yer almaktadır.

Ön yüz : عبد العزيز خان بن محمود المظفر دائما سنة 6

“Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima”

Anlamı: “Mahmud oğlu Abdülaziz Han

(Allah) zaferini daim etsin. Sene 6.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي سنة 1255

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: Allah’ın aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi” Sene 1255.



Şekil :28a Ön Yüz

Şekil:28b Arka Yüz

KATALOG NO :29

Fotoğraf No :29a-29b

Envanter No :157

Müze Geliş Tarihi : 07.06.1978

Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H.1263 /M.1847
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.35 gr
Referans	:Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260-891

Genel Tanım : Abdülmecid H.1263/M.1847 tarihli sikke gümüş malzemeden yapılmıştır. Sikkenin her iki yüzeyinde kararmalar mevcuttur. Sikkenin ön yüzünde sultan Abdülmecidin tuğrası, tuğranın sol üst kısmında tek parça halinde bir çiçek motifi ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldızın sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzün de tuğra ile birlikte sultanın şeceresi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiğini bildiren ‘Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255’ yazısı yer almaktadır.

Ön yüz : عبد العزيز خان بن محمود المظفر دائما 8 سنة.

“Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima”

Anlamı: “Mahmud oğlu Abdülmecid Han (Allah) zaferini daim etsin. Sene 8.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: Allah’ın aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi” .Sene 1255.



Şekil :29a Ön Yüz

Şekil :29b Arka Yüz

KATALOG NO	:30
Fotoğraf No	:30a-30b
Envanter No	:158
Müzeye Geliş Tarihi	: 07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H.1277 /M.1861
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye Yirmilik
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.35 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267-929

Genel Tanım : Abdülmecid H.1277 /M.1861 tarihli sikke gümüş malzemeden yapılmıştır. Sikkenin her iki yüzeyi hafif oksitlidir. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecidin tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğra ile birlikte

sultanın şecereside bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiğini bildiren ‘Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1277’ yazısı yer almaktadır.

Ön yüz : عبد العزيز خان بن محمود المظفر دائما 7 سده.

“Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima”

Anlamı: “Mahmud oğlu Abdülmecid Han (Allah) zaferini daim etsin. Sene 7.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة س د نة 1277.

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1277.

Anlamı: Allah’ın aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi” .Sene 1255.



Şekil :30a Ön Yüz

Şekil :30b Arka Yüz

KATALOG NO	:31
Fotoğraf No	:31a-31b
Envanter No	:159
Müzeeye Geliş Tarihi	: 07.06.1978
Müzeeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H.1255 /M.1839

Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	: Mecidiye Yirmilik
Boyutları	: Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.35 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260-891

Genel Tanım : Abdülmecid H.1255 /M.1839 tarihli sikke gümüş malzemeden yapılmıştır. Sikkenin her iki yüzeyinde kararmalar vardır. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecidin tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğranın dışındaki kısımların büyük bir çoğunluğu silinmiştir. Sikkenin arka yüzünde merkezde sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiğini bildiren ‘Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255’ yazısı yer almaktadır.

Ön yüz : Sultanın Tuğrası.....sene

Anlamı:

Arka Yüz : . 1255 سنة ق س ن ط ي نة عزيز نصروحي دوروب فاي

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: Allah’ın aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi” .Sene 1255



Şekil :31a Ön Yüz

Şekil :31b Arka Yüz

KATALOG NO :32

Fotoğraf No :32a-32b

Envanter No :160

Müze Geliş Tarihi : 07.06.1978

Müze Geliş Şekli :Satın alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2

Darp Yaptıran Padişah :Abdülmecid (1839-1861)

Darp Yılı :?

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Gümüş

Birimi :Mecidiye Yirmilik

Boyutları :Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.35 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267-929

Genel Tanım :Abdülmecid Dönemi'ne tarihlendirilen sikke gümüş malzemeden yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde sultan Abdülmecid'in tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız motifleri sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğra ile birlikte sultanın şecereside bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünün büyük bir kısmı silinmiştir. Bu yüzde yine sikkenin nerede ve kaç yıllarında darp edildiği yönünde bilgiler, bu yüzeyin silinmesinden kaynaklı olarak yazının bazı kısımları okunamamıştır. Sikkenin arka yüzünde 'Azze ... Durube Konstantiniye..... 'yazıları okunulabilmektedir.

Ön yüz : Sultanın Tuğrası.....sene 9.

Anlamı:

Arka Yüz : عزیز..... دوروب..... ق س ن ط ي نة

AzzeDurubeKonstantiniye

Anlamı:..... AzizKonstantiniye 'de darp..... ' .



Şekil:32a Ön Yüz

Şekil:32b Arka Yüz

KATALOG NO	:33
Fotoğraf No	:33a-33b
Envanter No	:238
Müze Geliş Tarihi	: 07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H1263/M1847
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye Beşlik
Boyutları	:Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 5.9 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260 (863.benzer)

Genel Tanım : Abdülmecid H.1263 /M.1847 tarihli sikke gümüş malzemedendir. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecid'in tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız sikkayı tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğra ile birlikte sultanın şeceresi ve tuğranın sol yanında çiçek süslemesi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzeyinde sikkenin nerede

ve kaç yılında darp edildiği bilgisi yer alır. Sikkenin her iki yüzünde gerek yazıların okunması ve gerek yapılan diğer sikkeyi tamamlayıcı kompozisyonlar açısından sikkenin genel durumu iyidir.

Ön yüz : : عبد العزيز خان بن محمود المظفر دائما 7 سنة .

‘Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima’

Anlamı: Mahmud oğlu Abdülaziz Han (Allah) zaferini daim etsin. Sene 7.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi” .Sene 1255



Şekil :33a Ön Yüz

Şekil:33b Arka Yüz

KATALOG NO	:34
Fotoğraf No	:34a-34b
Envanter No	:239
Müzeeye Geliş Tarihi	: 07.06.1978
Müzeeye Geliş Şekli	:Satın alma
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	: H.1263 /M.1847

Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	: Mecidiye Beşlik
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 5.7 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260 (863.benzer)

Genel Tanım : Abdülmecid H.1263 /M.1847 tarihli sikke gümüş malzemeden yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecidin tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğra ile birlikte sultanın şeceresi ve tuğranın sol yanında çiçek süslemesi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzeyin de sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiği bilgisi yer alır. Sikkenin her iki yüzünde kararmalar yer alır; ayrıca sikkenin üzerinde delik açılmıştır.

Ön yüz : عبد المجيد خان بن محمود المظفر دائما 7 سنة .

‘Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima’

Anlamı: Mahmud oğlu Abdülmecid Han (Allah) zaferini daim etsin. Sene 7.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi” .Sene 1255.



Şekil :34a Ön Yüz

Şekil :34b Arka Yüz

KATALOG NO	:35
Fotoğraf No	:35a-35b
Envanter No	:245
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	: H.1272 /M.1856
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye Beşlik
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 5.6 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260-891 260 (863.benzer)

Genel Tanım : Abdülmecid H.1272 /M.1856 tarihli sikke gümüş malzemedendir. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecid'in tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız sikkeyi tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğra ile birlikte sultanın şeceresi ve tuğranın sol yanında çiçek süslemesi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzeyinde sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiği bilgisi yer alır. Sikkenin her iki yüzünde kararmalar yer alır. Ayrıca sikkenin dış kısmına sanki bir kulp takılıp tekrar koparılmasından kaynaklı olarak sikkenin bu kısmında ufak bir kopma oluşmuştur.

Ön yüz : : عبد العزيز خان بن محمود المظفر دائما 17 سنة .

‘Abdülmecid Han bin Mahmud el- Muzaffer Daima’

Anlamı: Mahmud oğlu Abdülmecid Han (Allah) zaferini daim etsin. Sene 17.

Arka Yüz : : عزيز نصرودي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi" .Sene 1255.



Şekil:35a Ön Yüz

Şekil :35b Arka Yüz

KATALOG NO	:36
Fotoğraf No	:36a-36b
Envanter No	:619
Müzeye Geliş Tarihi	: 21.11.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 8
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	: H.1267 /M.1851
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	: Mecidiye Yirmilik
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.30 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260 (891 Benzer)
Genel Tanım	: Abdülmecid H.1267 /M.1851 tarihli sikke gümüş malzemedен yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde Sultan Abdülmecidin tuğrası ve merkezde bu şemayı çevreleyen bir birinin devamı niteliğinde ay ve yıldız sikkeyi

tamamlamıştır. Sikkenin ön yüzünde tuğra ile birlikte sultanın şeceresi (kararma ve silinmeler nedeniyle bu kısım okunulamamıştır) ve tuğranın sol yanında çiçek süslemesinde bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzeyinde sikkenin nerede ve kaç yılında darp edildiği bilgisi yer alır. Sikkenin her iki yüzünde kararmalar mevcuttur.

Ön yüz : Sultanın tuğrası.....ve sene 12.

Anlamı: ...

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق سدنط پنة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi” .Sene 1255.



Şekil :36a Ön Yüz

Şekil:36b Arka Yüz

KATALOG NO :37

Fotoğraf No :37a-37b

Envanter No :846

Müzeye Geliş Tarihi : 16.07.1980

Müzeye Geliş Şekli :Satın alma.

Müzedeki Yeri : ?

Darp Yaptıran Padişah :Abdülmecid (1839-1861)

Darp Yılı :H1274/M1858

Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Mangır (kırk para)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 21 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260 (891 Benzer)

Genel Tanım :Abdülmecid H.1274 /M.1858 tarihli sikke bakır malzemeden yapılmıştır. Sikkenin ön yüzünde sadece sultanın tuğrası, tuğranın sol yanında bulunan çiçek motifi ve alt sene 19 yazısının dışında kalan kısımlar silinmiştir. Sikkenin ön yüzünde kararmalar ve oksitlenmeler nedeniyle sultan şeceresi okunulamamıştır. Sikkenin arka yüzeyinde sülüs yazı tekniği kullanılarak adeta bir çember formu oluşturularak sikkenin darp yeri ve yılı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Sikkenin her iki yüzünde yoğun olarak kararma ve silinmeler mevcuttur.

Ön yüz : Sultanın tuğrası.....ve sene 19.

Anlamı: ...

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق سدنط پنة سنة 1255

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi".Sene 1255.



Şekil:37a Ön Yüz

Şekil :37b Arka Yüz

KATALOG NO	:38
Fotoğraf No	:38a-38b
Envanter No	:888
Müze Geliş Tarihi	: 16.07.1980
Müze Geliş Şekli	: Yozgat Sanayiinde Esnaf Ümit TAŞER Bağışdır.
Müzedeki Yeri	: ?
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmeçid (1839-1861)
Darp Yılı	: H.1274/M.1858
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Mangır (On Paralık)
Boyutları	:Çap: 27 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 5.15 gr
Referans	: İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 701
Genel Tanım	: Bakır sikke H.1274/M.1858 tarihli olup, ön yüzünde Abdülmeçid'in tuğrası ve altta “sene 19” yer almaktadır. Tuğranın sağ üst köşesinde ise kıvrık dal üzerinde iki gül motifi bezenmiştir. Dairevi şekildeki sikkenin arka yüzünde ortada “10” ile etrafında sülüs hattıyla oluşturulmuş dairevi şekilde olan yazıda , “azze nasruhu, duribe fi, Kostantiniye, sene 1255”ifadesi vardır. Bu yazı kuşağının çevresinde biraz aşınmış silik bir adet iki yapraklı bir dal üzerinde yer alan gül motifi bulunmaktadır. Sikkenin çevresinde aşınma görülmektedir.
Ön yüz	: Sultanın tuğrası.....ve sene 19.
Anlamı:	...
Arka Yüz	: عزيز نصروحي دوروب فاي ق سدنط پنة سدة 1255 .
	Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.
Anlamı:	(Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi” .Sene 1255.



Şekil:38a Ön Yüz

Şekil :38b Arka Yüz

KATALOG NO	:39
Fotoğraf No	:39a-39b
Envanter No	:901
Müzeye Geliş Tarihi	: 21.06.1983
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:?
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H.1276/M.1860
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Mangır (kırk paralık)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2.5 mm Ağırlık: 20.95 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 261 902. bezer.

Genel Tanım :Bakır sikke H.1276/M.1860 tarihli olup, ön yüzünde Abdülmecid'in tuğrası ve altta "sene 21" yer almaktadır. Tuğranın sağ üst köşesinde kıvrık dal üzerinde iki gül motifi bezenmiştir. Dairevi şekildeki sikkenin arka yüzünde ortada "40" ile etrafında ise sülüs hattıyla oluşturulmuş dairevi şekilde olan yazıda "azze nasruhu, duribe fi, Kostantiniye, sene 1255"ifadesi vardır. Sikkenin her iki

yüzünde aşınma, kararma ve oksitlenmeler mevcuttur. Sikke yüzünde bir delik, sikke çevresinde ve yüzeyinde dövülme kaynaklı olarak eğilmeler vardır.

Ön yüz : Sultanın tuğrası.....ve sene 21.

Anlamı : ...?

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق سدنط ينة سنة 1255

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi” .Sene 1255.



Şekil :39a Ön Yüz

Şekil :39b Arka Yüz

KATALOG NO	:40
Fotoğraf No	:40a-40b
Envanter No	:902
Müzeeye Geliş Tarihi	: 21.06.1983
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:?
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmeçid (1839-1861)
Darp Yılı	:H1277/M1861
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır

Birimi :Mangır (kırk paralık)
Boyutları :Çap: 37 mm Cidar: 2.5 mm Ağırlık: 20.60 gr
Referans :Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 261 902. bezer;

İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 701

Genel Tanım : Bakır sikke H.1277/M.1861 tarihli olup, ön yüzünde Abdülmecid'in tuğrası ve altta "sene 22" yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde tuğranın hemen alt kısımda sultan şeceresi yer alır. Tuğranın sol üst köşesinde ise, kıvrık dal üzerinde iki gül motifi bezenmiştir. Dairevi şekildeki sikkenin arka yüzünde ise ortada "40" ile etrafında sülüs hattıyla oluşturulmuş dairevi şekilde olan yazıda "azze nasruhu, duribe fi, Kostantiniye, sene 1255"ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzünde aşınma, kararma ve oksitlenmeler mevcuttur.

Ön yüz : عبد المجيد خان بن محمود المظفر دائما 22 سنة

Abdülmecid Han bin Mahmud el- muzafferü daim sene 22.

Anlamı:Mahmud'un oğlu Abdülmecid Han, daima başarılı.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi" .Sene 1255.



Şekil :40a Ön Yüz

Şekil :40b Arka Yüz

KATALOG NO	:41
Fotoğraf No	:41a-41b
Envanter No	:3357
Müze Geliş Tarihi	:02.11.2007
Müze Geliş Şekli	:Selim SALGIN ‘dan satın alma.
Müzedeki Yeri	:?
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülmecid (1839-1861)
Darp Yılı	:H1274/M1858
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Mangır (kırk paralık)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2.5 mm Ağırlık: 22.2 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 261 902. bezer./
	İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 701

Genel Tanım : Bakır sikke H. 1274/M. 1858 tarihli olup, ön yüzünde Abdülmecid’in tuğrası ve altta “sene 19” yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde tuğranın hemen alt kısmında sultan şeceresi yer alır. Tuğranın sol üst köşesinde kıvrık dal üzerinde iki gül motifi bezenmiştir. Dairevi şekildeki sikkenin arka yüzünde ortada “40” ile etrafında ise sülüs hattıyla oluşturulmuş dairevi şekilde olan yazıda “azze nasruhi, duribe fi, Kostantiniye, sene 1255” ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzeyinde kararmalar olmasına rağmen, sikkenin yüzeylerindeki yazılar, tarih ve süslemelerin genel durumu iyidir.

Ön yüz : عبد المجيد خان بن محمود المظفر دائما 19 سنة.

Abdülmecid Han bin Mahmud el- muzafferü daim sene 19.

Anlamı: Mahmud’un oğlu Abdülmecid Han, daima başarılı.

Arka Yüz : عزيز نصره في دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1255 .

Azze Nasruhi Durube Fi Konstantiniye 1255.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi" .Sene 1255



Şekil:41a Ön Yüz

Şekil :41b Arka Yüz

KATALOG NO	:42
Fotoğraf No	:42a-42b
Envanter No	:5
Müzeye Geliş Tarihi	:09.05.1976
Müzeye Geliş Şekli	:Bağış.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülaziz(1861-1876)
Darp Yılı	:?
Darp Yeri	:Mısır
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Mangır (Beş Para)
Boyutları	:Çap: 30 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 5.85 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, (269 954.benzer); İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 716

Genel Tanım : Abdülaziz H. 1277/M. 1861 yılına tarihlendirilen bakır sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, tuğranın hemen altında sultan şeceresi yer alır ve bunun altın da 10 .. ‘pa veya pe’ yazmaktadır. Sikkenin arka yüzeyinde ‘5...Durube Fi Mısır 1277’ yazmaktadır. Sikke yüzeyleri yıpranmış ve oksitlenmiştir.

Ön Yüz : خان عبد العزيز بن محمود المنتصر دائما 10...

Han Abdülaziz bin Mahmud el- muzafferü daima 10...

Anlamı : Mahmud’un oğlu Abdülaziz Han, daima başarılı.

Arka Yüz : 5. دوروب في مصر 1277

5 Durube fi Mısır 1277.

Anlamı : Mısır’da darp edildi1277.



Şekil:42a Ön Yüz

Şekil :42b Arka Yüz

KATALOG NO :43

Fotoğraf No :43a-43b

Envanter No :7

Müzeye Geliş Tarihi :09.05.1976

Müzeye Geliş Şekli :Bağış.

Müzedeki Yeri :Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1

Darp Yaptıran Padişah :Abdülaziz(1861-1876)

Darp Yılı :H.1281/M.1865

Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:Mangır (Yirmi Para)
Boyutları	:Çap: 32 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 10.5 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, (269 954.benzer); İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, <i>a.g.e.</i> , s. 716

Genel Tanım : Abdülaziz H.1281/M.1865 yılına tarihlendirilen bakır sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası ,tuğranın hemen altında sultan şeceresi yer alır. Sultan seceresinin altında 4 sene yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde ise ortada “20” etrafında ise sülüs hattıyla oluşturulmuş dairevi şekilde olan yazıda “azze nasruhü, duribe fi, Kostantiniye, sene 1277”ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzeyinde kararmalar olmasına rağmen, sikke yüzeylerindeki yazılar ve tarih belirgin durumdadır. Sikkenin her iki yüzeyde bulunan noktalı daire kuşağında fazla yıpranma olmamıştır.

Ön Yüz : خان عبد العزيز بن محمود المنتصر دائما 4 سنة.

Han Abdülaziz bin Mahmud el- muzafferü daima 4 sene.

Anlamı : Mahmud’un oğlu Abdülaziz Han, daima başarılı 4 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي قد سئط ينة سنة 1277.

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1277.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1277.



Şekil:43a Ön Yüz

Şekil:43b Arka Yüz

KATALOG NO	:44
Fotoğraf No	:44a-44b
Envanter No	:27
Müze Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müze Geliş Şekli	:?
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülaziz(1861-1876)
Darp Yılı	:H.1285/M.1869
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye (Yirmilik)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.30 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267(929.benzer)
Genel Tanım	: Abdülaziz H.1285/M.1869 yılına tarihlendirilen gümüş sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, tuğranın altında 8 sene yazılıdır. Sikkenin ön yüzünde aşırı silinmeler olduğundan dolayı sultan şeceresi okunmuyor. Sikkenin arka yüzünde ince sülüs yazı satırlarında “azze nasruhu, duribe fi, Kostantiniye, sene 1277” ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzünde yıldız ve hilal dairevi bir şekilde birini takip ederek sikkenin kompozisyonunu tamamlamıştır.
Ön Yüz	: 8 سنه 8 Tugra.
	Tugra 8 sene.
Anlamı	: Sultan Abdülazizin tuğrası 8 sene.
Arka Yüz	:1277 عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة س نة
	Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1277.
Anlamı	: (Allah’ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi. Sene 1277.



Şekil:44a Ön Yüz

Şekil :44b Arka Yüz

KATALOG NO	:45
Fotoğraf No	:45a-45b
Envanter No	:161
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın Alma
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülaziz(1861-1876)
Darp Yılı	:H.1291/M.1874
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye (Yirmilik)
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.55 gr
Referans	:Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267(929.benzer)

Genel Tanım : Abdülaziz H. 1291/M. 1874 yılına tarihlendirilen gümüş sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, tuğranın altında 14 sene yazılıdır. Sikkenin ön yüzünde aşırı silinmeler olduğundan dolayı sultan şeceresi okunmuyor. Sikkenin arka yüzünde ise ince sülüs yazı satırların da “azze nasruhü, enin duribe fi, Kostantiniye, sene 1277” ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzünde yıldız ve hilal dairevi bir şekilde birbirini takip ederek sikkenin kompozisyonunu tamamlamıştır.

Ön Yüz : 14 سنه . Tugra.

Tugra 8 sene.

Anlamı : Sultan Abdülazizin tuğrası 14 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1277

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1277.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1277.



Şekil :45a Ön Yüz

Şekil:45b Arka Yüz

KATALOG NO :46

Fotoğraf No :46a-46b

Envanter No :163

Müzeye Geliş Tarihi : 07.06.1978

Müzeye Geliş Şekli :Satın Alma

Müzedeki Yeri :Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2

Darp Yaptıran Padişah :Abdülaziz(1861-1876)

Darp Yılı :H.1291/M.1875

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Gümüş

Birimi :Mecidiye (Yirmilik)

Boyutları :Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.40 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267(929.benzer)/

İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 711

Genel Tanım : Abdülaziz H. 1291/M. 1875 yılına tarihlendirilen gümüş sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, tuğranın altında 14 sene yazılıdır. Sikkenin ön yüzünde aşırı silinmeler olduğundan dolayı sultan şeceresi okunmuyor. Sikkenin arka yüzünde ince sülüs yazı satırların da “Azze nasruhi, duribe fi, Kostantiniye, sene 1277”ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzünde yıldız ve hilal dairevi bir şekilde birbirini takip ederek sikkenin kompozisyonunu tamamlamıştır.

Ön Yüz : 14 سنة Tugra.

Tugra 14 sene.

Anlamı : Sultan Abdülazizin tuğrası 14 sene.

Arka Yüz : عزیز نصر وحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1277

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1277.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1277.



Şekil:46a Ön Yüz

Şekil:46b Arka Yüz

KATALOG NO	:47
Fotoğraf No	:47a-47b
Envanter No	:251
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın Alma
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:Abdülaziz(1861-1876)
Darp Yılı	:H.1283/M.1867
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Mecidiye (Beşlik)
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 5.55 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267(931. benzer)
Genel Tanım	:Abdülaziz H. 1283/M. 1867 yılına tarihlendirilen gümüş sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, tuğranın hemen alt kısmında sultan şeceresi ‘Han Abdülaziz bin Mahmud el- muzafferü daima’ yazısı ve secerenin alt kısmında 6 sene yazısı bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde ince sülüs yazı satırlarında, “Azze nasruhi, duribe fi, Kostantiniye, sene 1277”ifadesi vardır. Sikkenin her iki yüzeyinde kararmalar olmasına rağmen yüzeydeki yazılar çok iyi durumdadır. Sikkenin her iki yüzünde yıldız ve hilal dairevi bir şekilde birbirini takip ederek sikkenin kompozisyonunu tamamlamıştır.
Ön Yüz	: خان عبد العزيز بن محمود المنتصر دائما 6 سنة. Han Abdülaziz bin Mahmud el- muzafferü daima 6 sene.
Anlamı	: Mahmud’un oğlu Abdülaziz Han, daima başarılı 6 sene.
Arka Yüz	:عزيز نصروحي دوروب فاي ق سنة ينة سنة 1277 Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1277.
Anlamı	: (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1277.



Şekil:47a Ön Yüz

Şekil:47b Arka Yüz

3.1.6. 19.-20. Yüzyıla Ait Sikkeler

KATALOG NO	:48
Fotoğraf No	:48a-48b
Envanter No	:13
Müze Geliş Tarihi	:10.07.1977
Müze Geliş Şekli	:Murat ÇORUM 'dan Bağış.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	:H.1345/M.1907
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:On Paralık
Boyutları	:Çap: 18 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.65 gr
Referans	: İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, <i>a.g.e.</i> , s. 727
Genel Tanım	: II. Abdülhamid'in H. 1325/M. 1907 tarihli sikkesinin ön yüzünde nakış

su motifi ortasında üstte bir tuğra ve altta “sene 27” yazısı vardır. Sikkenin ön yüzünde kararma ve silinmelerden dolayı yazılar okunulamamıştır. Sikkenin arka

yüzünde ise bir hilal içinde sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı kuşağında “Azze nasruhü, duribe fi, Kostantiniye” ifadesi vardır. Bu hilalin ortasında üstte bir yıldız motifi ve ortada “10” altta “1293” tarihi yazılıdır. Dairevi şekilde olan bakır sikkenin üzerinde oksitlenme ve paslanma oluşmuştur

Ön Yüz : سنه 27

Sultanın ‘Tuğrası.....27 sene’ yazılıdır.

Anlamı : ...

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293.

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil :48a Ön Yüz

Şekil:48b Arka Yüz

KATALOG NO :49

Fotoğraf No :49a-49b

Envanter No :848

Müzeye Geliş Tarihi :16.07.1980

Müzeye Geliş Şekli :Satın alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı	:H.1345/M.1907
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:On Paralık
Boyutları	: Çap: 18 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.95 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 281 997 benzer;

İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 727

Genel Tanım : II. Abdülhamid'in H. 1325/M. 1907 tarihli sikkesinin ön yüzünde nakış su motifi ortasında üstte bir tuğra ve altta "sene 27" yazısı vardır. Tuğranın sağ üst köşesinde ise II. Abdülhamid'in unvanlarından biri olan "El Gazi" yazısı yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde kararma ve silinmelerden dolayı tuğranın hemen alt kısmında sultan şeceresi okunmamıştır. Sikkenin arka yüzünde bir hilal içinde sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı kuşağında "Azze nasruhü, duribe fi, Kostantiniye" ifadesi vardır. Bu hilalin ortasında üstte bir yıldız motifi ve ortada "10" altta "1293" tarihi yazılıdır. Dairevi şekilde olan bakır sikkenin üzerinde hafif oksitlenme ve paslanma oluşmuştur

Ön Yüz : سنه 27

Sultanın 'Tuğrası.....27 sene'yazılıdır.

Anlamı : ...

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة س نة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil:49a Ön Yüz

Şekil:49b Arka Yüz

KATALOG NO	:50
Fotoğraf No	:50a-50b
Envanter No	:702
Müzeeye Geliş Tarihi	:22.06.1979
Müzeeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 9
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	:H.1345/M.1907
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Bakır
Birimi	:On Paralık
Boyutları	:Çap: 18 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.95 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 281 997 benzer; İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 727

Genel Tanım : II. Abdülhamid'in H.1325/M. 1907 tarihli sikkesinin ön yüzünde nakış su motifi ortasında üstte bir tuğra ve altta "sene 27" yazısı vardır. Tuğranın sağ üst köşesinde II. Abdülhamid'in unvanlarından biri olan "El Gazi" yazısı yer almaktadır. Sikkenin ön yüzünde kararma, oksitlenme ve silinmelerden

dolayı tuğranın hemen alt kısmında sultan şeceresi okunulamamıştır. Sikkenin arka yüzünde bir hilal içinde sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı kuşağında “Azze nasruhü, duribe fi, Konstantiniye” ifadesi vardır. Bu hilalin uç kısımlarında bir yıldız motifi ve ortada “10” sayısı altta “1293” tarihi yazılıdır. Sikkenin her iki yüzeyinde aşırı oksitlenmeler mevcuttur.

Ön Yüz : ‘الغازي . 27 سنة

Sultanın ‘Tuğrası.....El Gazi.....27 sene’ yazılıdır.

Anlamı :Gazi II.Abdülhamid 27 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي سنة 1293

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil :50a Ön Yüz

Şekil :50b Arka Yüz

KATALOG NO :51

Fotoğraf No :51a-51b

Envanter No :994

Müze Geliş Tarihi :26.03.1986

Müze Geliş Şekli :Başer YILDIRIM ‘dan satın alma.

Müzedeki Yeri :Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 12

Darp Yaptıran Padişah :II. Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı :H.1314/1897

Darp Yeri :?

Malzemesi :Gümüş

Birimi :?

Boyutları :Çap: 24 mm Cidar: 4.5 mm Ağırlık: 5.85 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280 (984.benzer);

Genel Tanım : II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1314/M. 1897 yılında gümüş malzemeden darp edilmiştir. Sikkenin ön yüzünde sultana ait tuğra sikkenin sol yanında sultanın unvanı olan 'El Gazi' yazısı yer alır. Sikkenin ön yüzünde iki parça halinde çiçek motifli olan ve kıvrılarak yuvarlak çelenk görselinde bir süslemesi bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde '.....23.....1314 sene' yazıları ve delik yer almaktadır.

Ön Yüz : Dal çelenk içerisinde sultanın tuğrası ve onun yanında adli tuğrası yer alır.

Anlamı : -

Arka Yüz : ال يونان معركة زيد لقادة سنة 1314.

"Yunan muharebesi yevm, Pazar 23 Zilkade sene 1314" yazılıdır.

Anlamı : ?



Şekil :51a Ön Yüz

Şekil :51b Arka Yüz

KATALOG NO	:52
Fotoğraf No	:52a-52b
Envanter No	:29
Müze Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müze Geliş Şekli	:?
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	:H.1326/M.1908
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yarımlık Mecidiye
Boyutları	:Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.65 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280 (984.benzer)
Genel Tanım	: II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1325/M. 1907 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası ve ünvanı olan 'el gazi' yazısı ayrıca alt kısımda '33 sene' yazılıdır. Sikkenin her iki yüzünde silinmeler dolayısıyla sikkenin ön yüzünde yer alan sultan seceresi okunulamamıştır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzlerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.
Ön Yüz	: Tugra 'الغازي'
	Sultanın 'Tuğrası.....El Gazi.....' yazılıdır.
Anlamı	: Gazi II.Abdülhamid
Arka Yüz	: عزيز نصروحي دوروب فاي ق س د ن ط ي نة س د نة .1293
	Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.
Anlamı	: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil :52a Ön Yüz

Şekil:52b Arka Yüz

KATALOG NO	:53
Fotoğraf No	:53a-53b
Envanter No	:30
Müzeye Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müzeye Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	: H.1325/M.1907
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Çeyreklik Mecidiye
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 6.05 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280 (984.benzer)
Genel Tanım	: II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1325/M. 1907 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daim' yazısı bulunur. Aynı zamanda sultan ünvanı olan 'el gazi' yazısı ve alt kısımda '32 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır.

Sikke yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. سنة 32 'الغازي' .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' 'El Gazi' 32 sene'

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun 32 sene. El Gazi.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil :53a Ön Yüz

Şekil :53b Arka Yüz

KATALOG NO :54

Fotoğraf No :54a-54b

Envanter No :169

Müzeye Geliş Tarihi :07.06.1978

Müzeye Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı : H.1294/M.1877

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Gümüş

Birimi :Yirmilik Mecidiye

Boyutları :Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.35 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 279-980.

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1294/M. 1877 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında kıvrık dallı iki adet çiçek motifi ile tamamlanan süsleme yer alır. Sikkenin en alt kısmında '1 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 1 سنة .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima 1 sene'

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun 1 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil:54a Ön Yüz

Şekil:54b Arka Yüz

KATALOG NO	:55
Fotoğraf No	:55a-55b
Envanter No	:170
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	: H.1295/M.1878
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.35 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 279-980.

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H.1295/M. 1878 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında kıvrık dallı iki adet çiçek motifi ile tamamlanan süsleme yer alır. Sikkenin en alt kısımda '2 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların

birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 2 سنه .

‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima 2 sene’

Anlamı : Abdülmecid’in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun 2 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293.

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil :55a Ön Yüz

Şekil :55b Arka Yüz

KATALOG NO :56

Fotoğraf No :56a-56b

Envanter No :171

Müzeeye Geliş Tarihi :07.06.1978

Müzeeye Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı	: H.1294/M.1877
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.6 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 279-980.

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi’nde H.1294/M.1877 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak ‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima’ yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında kıvrık dallı iki adet çiçeği olan süsleme yer alır. Sikkenin en alt kısımda ‘1 sene’ yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde ‘Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293’ yazılıdır. Sikke yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم
. 1 سنة .

‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima 1 sene’

Anlamı : Abdülmecid’in oğlu Abdülhamid Han, daima başarılı olsun 1 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق سنة ينة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil:56a Ön Yüz

Şekil :56b Arka Yüz

KATALOG NO	:57
Fotoğraf No	:57a-57b
Envanter No	:177
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 2
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	: H.1295/M.1878
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	:Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.6 gr
Referans	:Osmanlılarda Madeni Paralar Nuri Pere 1968 İst. Sy/279-980.

Genel Tanım :II. Abdülhamid Döneminde H. 1295/M. 1878 yılında gümüş malzemedен basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan şeceresi olarak ‘.....’ yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında kıvrık dallı çiçekli motif ile tamamlanan süsleme yer alır. Sikkenin en alt kısımda ‘2 sene’ yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde ‘Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293’ yazılıdır. Sikke

yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.

Ön Yüz :..... Sultanın Tugrası

. 2 سنة .

Anlamı :

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil:57a Ön Yüz

Şekil:57b Arka Yüz

KATALOG NO :58

Fotoğraf No :58a-58b

Envanter No :181

Müze Geliş Tarihi :07.06.1978

Müze Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı	: H.1295/M.1878
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.5 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 279-980.

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1295/M. 1878 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında kıvrık dallı üzerinde iki adet çiçek olan süsleme yer alır. Sikkenin en alt kısımda '2 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikkenin arka yüzü hafif oksitlenmiştir.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 2 سنة .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima 2 sene'

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun 2 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil:58a Ön Yüz

Şekil :58b Arka Yüz

KATALOG NO	:59
Fotoğraf No	:59a-59b
Envanter No	:195
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	: H.1326/1908
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Onluk Mecidiye
Boyutları	:Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.75 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280(984.benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1326/M. 1908 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısımda '33 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzlerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların

birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikkenin arka yüzü hafif oksitlenmiştir.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 33 سنة .

‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima 33 sene’

Anlamı : Abdülmecid’in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun 33 sene.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي سنة 1293

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil :59a Ön Yüz

Şekil :59b Arka Yüz

KATALOG NO :60

Fotoğraf No :60a-60b

Envanter No :196

Müze Geliş Tarihi :07.06.1978

Müze Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı	: H.1326/1908
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Onluk Mecidiye
Boyutları	: Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.75 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280(984.benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi’nde H. 1326/M. 1908 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası ve sultan seceresi olarak ‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima’ yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak ‘El Gazi’ yazısı ve tuğranın en alt kısmında ‘33 sene’ yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde ‘Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293’ yazılıdır. En dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم' .
33 سنة . 'الغازي' .

‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima’ ‘El Gazi’33 sene .

Anlamı : Abdülmecid’in oğlu Abdülhamid Han, daima başarılı olsun. ‘El Gazi, 33 sene’.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil :60a Ön Yüz

Şekil :60b Arka Yüz

KATALOG NO	:61
Fotoğraf No	:61a-61b
Envanter No	:197
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	:H.1326/1908
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Onluk Mecidiye
Boyutları	:Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.75 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280(984.benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1326/M. 1908 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısımda '33 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. En dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip

etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikkenin üzerine sonradan takılmış olan kulp kırılmıştır.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 33 سنة . 'الغازي' .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' 'El Gazi' 33 sene .

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun. 'El Gazi, 33 sene'.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil :61a Ön Yüz

Şekil:61b Arka Yüz

KATALOG NO :62

Fotoğraf No :62a-62b

Envanter No :201

Müzeeye Geliş Tarihi :07.06.1978

Müzeeye Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı	: H.1326/1908
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Onluk Mecidiye
Boyutları	: Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.95 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280(984.benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1326/M. 1908 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısımda '33 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde 'azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzeylerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikke yüzeylerinde hafif oksitlenme ve kararmalar mevcuttur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 33 سنة . 'الغازي' .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' 'El Gazi' 33 sene .

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima başarılı olsun. 'El Gazi, 33 sene'.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil:62a Ön Yüz

Şekil :62b Arka Yüz

KATALOG NO	:63
Fotoğraf No	:63a-63b
Envanter No	:252
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	: H.1302/1885
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Beşlik Mecidiye
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 5.85 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267 (931.benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1302/M. 1885 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısımda '9 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzlerinde en dış kısımda hilal ve yıldızların

birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikke yüzlerinde hafif oksitlenme ve kararmalar mevcuttur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 9 سنة . 'ل غازی' .

‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima’ ‘El Gazi’ 9 sene .

Anlamı : Abdülmecid’in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun. ‘El Gazi, 9 sene’.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil:63a Ön Yüz

Şekil :63b Arka Yüz

KATALOG NO :64

Fotoğraf No :64a-64b

Envanter No :259

Müze Geliş Tarihi :07.06.1978

Müze Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri :Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı	:H.1304/1887
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Beşlik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 24 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 5.85 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 267 (931.benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi’nde H.1304/M.1887 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak ‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima’ yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak ‘El Gazi’ yazısı ve tuğranın en alt kısımda ‘11 sene’ yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde ‘Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293’ yazılıdır. Sikke yüzeylerinde en dış kısmında hilal ve yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikke yüzeylerinde hafif kararmalar mevcuttur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم' . 11 سنة . 'الغازي' .

‘Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima’ ‘El Gazi’ 11 sene .

Anlamı : Abdülmecid’in oğlu Abdülhamid Han, daima başarılı olsun. ‘El Gazi, 11 sene’.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah’ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye ’de darp edildi sene 1293.



Şekil :64a Ön Yüz

Şekil :64b Arka Yüz

KATALOG NO	:65
Fotoğraf No	:65a-65b
Envanter No	:353
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	:Satın Alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:II.Abdülhamid (1876-1909)
Darp Yılı	: H.1326/1908
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:İkilik Mecidiye
Boyutları	:Çap: 18 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 2.4 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280(986. benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1326/M. 1908 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısmında '33 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzlerinde en dış kısımda yıldızların birbirini

takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikke yüzlerinde oksitlenme ve kararmalar mevcuttur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم'

. 33 سنة . 'الغازي' .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' 'El Gazi' 33 sene .

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima başarılı olsun. 'El Gazi, 33 sene'.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil :65a Ön Yüz

Şekil :65b Arka Yüz

KATALOG NO :66

Fotoğraf No :66a-66b

Envanter No :595

Müzeeye Geliş Tarihi :21.11.1978

Müzeeye Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 7

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı : H.1321/1903

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Gümüş

Birimi : Birlik Mecidiye

Boyutları :**Çap:** 15 mm **Cidar:** 1 mm **Ağırlık:** 1.25 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280 (1987. benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H. 1321/M. 1903 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısmında '28 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzlerinde en dış kısımda yıldızların birbirini takip etmesiyle oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikke yüzlerinde hafif kararmalar mevcuttur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 28 سنة . 'الغازي' .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' 'El Gazi' 28 sene .

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun. 'El Gazi, 28 sene'.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil :66a Ön Yüz

Şekil:66b Arka Yüz

KATALOG NO :67

Fotoğraf No :67a-67b

Envanter No :600

Müzeye Geliş Tarihi :21.11.1978

Müzeye Geliş Şekli :Satın Alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 7

Darp Yaptıran Padişah :II.Abdülhamid (1876-1909)

Darp Yılı : H.1316/1899

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Gümüş

Birimi : Birlik Mecidiye

Boyutları :Çap: 15 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.15 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 280 (987. benzer)

Genel Tanım :II. Abdülhamid Dönemi'nde H.1316/M.1899 yılında gümüş malzemeden basılan sikkenin ön yüzünde sultanın tuğrası, sultan seceresi olarak 'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' yazısı bulunur. Tuğranın sol yanında sultanın ünvanı olarak 'El Gazi' yazısı ve tuğranın en alt kısımda '23 sene' yazılıdır. Sikkenin arka yüzeyinde 'Azze nasruhi durube fi Konstantiniye 1293' yazılıdır. Sikke yüzlerinde en dış kısmında yıldızların birbirini takip etmesiyle

oluşturulan dairevi süsleme, sikkenin merkezini çevreleyen tamamlayıcı bir kompozisyon oluşturmuştur. Sikke yüzlerinde hafif kararmalar mevcuttur.

Ön Yüz : خان عبد الحميد بن عبد المجيد المظفر دائم

. 23 سنة . 'الغازي' .

'Han Abdülhamid bin Abdülmecid el- muzafferü daima' 'El Gazi' 23 sene .

Anlamı : Abdülmecid'in oğlu Abdülhamid Han, daima

başarılı olsun. 'El Gazi, 23 sene'.

Arka Yüz : عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1293 .

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1293.

Anlamı : (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de darp edildi sene 1293.



Şekil :67a Ön Yüz

Şekil :67b Arka Yüz

3.1.7. 20. Yüzyıla Ait Sikkeler

KATALOG NO :68

Fotoğraf No :68a-68b

Envanter No :894

Müzeeye Geliş Tarihi :28.03.1983

Müzeeye Geliş Şekli :Yozgat Sanayiinde Esnaf Ümit TAŞER bağışdır.

Müzedeki Yeri : ?

Darp Yaptıran Padişah :V.Mehmed Reşad (1909-1918)

Darp Yılı :H.1331/M.1913

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Nikel

Birimi :Beş Para

Boyutları :Çap: 16 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.7 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 291 1063. Bezer;

İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 736

Genel Tanım :Nikel malzemeden H. 1331/M. 1913 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanın seceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısımda ise ‘4 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ise ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘5 para’ dış yazı kuşağında ‘Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzünde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur.

Ön yüz : خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما 4 سنة .

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 4 sene.

الحرية ، مساافات ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı:Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 4 sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:. دوروب فاي الدولة عثمانية ق سنط ينة

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye 5

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye. 5 para



Şekil :68a Ön Yüz

Şekil :68b Arka Yüz

KATALOG NO	:69
Fotoğraf No	:69a-69b
Envanter No	:15
Müze Geliş Tarihi	:11.09.1977
Müze Geliş Şekli	: Murat Kavak' tan bağıştır.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1333/M.1915
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:Cedit (Beşlik)
Boyutları	:Çap: 19 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 2.6 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 291 (1062 benzer); İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 736

Genel Tanım :Nikel malzemedен H.1333/M.1915 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanı seceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısım da ise ‘6 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde

'10 para' dış yazı kuşağında ise ' Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327' yazılıdır. Sikkenin her iki yüzeyinde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikkenin her iki yüzeyinde oksitlenme ve kararmalar yer alır.

Ön yüz : . سنة 6 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferî daim 6 sene.

الحرية ، مسافات ، عدالة

'Hürriyet, müsâvât, adalet'

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 6 sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:. دوروب فاي الدولة عثمانية ق س ن ط ي نة

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye .

10

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye 10 para.



Şekil :69a Ön Yüz

Şekil :69b Arka Yüz

KATALOG NO	:70
Fotoğraf No	:70a-70b
Envanter No	:914
Müze Geliş Tarihi	:21.06.1983
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: ?
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1335/M.1917
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:On Para
Boyutları	:Çap: 19 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 2.65 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 291 1062 benzer; İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 736

Genel Tanım :Nikel malzemedan H. 1335/M. 1917 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanı seceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferî daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısım da ‘8 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘10 para’ dış yazı kuşağında ise ‘ Durube fî Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzeyinde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikkenin her iki yüzünde kararmalar yer alır.

Ön yüz : . 8 سنة خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 8 sene.

الحرية ، مسافات ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı:Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 8sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:...الدولة عثمانية ق س ن ط ي نة 10 دوروب فاي

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye 10

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye 10



Şekil :70a Ön Yüz

Şekil :70b Arka Yüz

KATALOG NO :71

Fotoğraf No :71a-71b

Envanter No :920

Müzeye Geliş Tarihi :21.06.1983

Müzeye Geliş Şekli : Satın alma.

Müzedeki Yeri :?

Darp Yaptıran Padişah :V.Mehmed Reşad (1909-1918)

Darp Yılı :H.1333/M.1915

Darp Yeri :Konstantiniye

Malzemesi :Nikel

Birimi :On Para

Boyutları :Çap: 19 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 2.65 gr

Referans : Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 291 (1062 benzer).

Genel Tanım :Nikel malzemeden H. 1333/M. 1915 yılında darp edilen sikkenin ön yüzün de en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanı seceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısmında ‘6 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘10 para’ dış yazı kuşağında ise ‘Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzünde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikke yüzlerinde kararmalar yer alır.

Ön yüz : . سنة 6 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 6 sene.

الحرية ، مساواة ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı:Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 6sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:دوروب فاي الدولة عثمانية ق سنط ينة 10....

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye .

10

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye 10 para.



Şekil :71a Ön Yüz

Şekil:71b Arka Yüz

KATALOG NO	:72
Fotoğraf No	:72a-72b
Envanter No	:917
Müze Geliş Tarihi	:21.06.1983
Müze Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1333/M.1915
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:Yirmi Para
Boyutları	:Çap: 21 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 4 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 290 1061 benzer.
Genel Tanım	:Nikel malzemeden H. 1333/M. 1915 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultan seceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısımda ‘6 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘20 para’ dış yazı kuşağında ‘ Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzünde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikkenin yüzeyi eğilmiş ve her iki yüzünde kararmalar oluşmuştur.
Ön yüz	: خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما 6 سنة .
	Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 6 sene.
	الحرية ، مساوات ، عدالة
	‘Hürriyet, müsâvât, adalet’
Anlamı:	Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 6sene.
	Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:...دوروب فاي الدولة عثمانية ق سدنط پنة 20....

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye .20

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye. 20 para



Şekil :72a Ön Yüz

Şekil :72b Arka Yüz

KATALOG NO	:73
Fotoğraf No	:73a-73b
Envanter No	:918
Müzeeye Geliş Tarihi	:21.06.1983
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1330/M.1912
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:Yirmi Para
Boyutları	:Çap: 21 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 4 gr
Referans	: Pere, Osmanlılarda Madeni Paralar, 260-891 290 1061 benzer.

Genel Tanım :Nikel malzemeden H. 1330/M. 1912 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultan seceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısım da ‘3 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘20 para’ dış yazı kuşağında ‘ Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzünde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikke yüzlerin oksitlenme ve kararmalar oluşmuştur.

Ön yüz : . 3 سنة خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 3 sene.

الحرية ، مساواة ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı:Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 3 sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:. دوروب فاي الدولة عثمانية ق س ن ط ي نة

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye 20

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye. 20 para



Şekil :73a Ön Yüz

Şekil :73b Arka Yüz

KATALOG NO	:74
Fotoğraf No	:74a-74b
Envanter No	:893
Müze Geliş Tarihi	:21.06.1983
Müze Geliş Şekli	:Yozgat Sanayiinde Esnaf Ümit TAŞER bağışdır.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1331/M.1913
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:Yirmi Para
Boyutları	:Çap: 21 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 3.85 gr
Referans	:Osmanlı Madeni Paralar N. Pere İST/1968 sy/290 1061 benzer.

Genel Tanım :Nikel malzemedan H. 1331/M. 1913 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanı şeceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısımda ‘4 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘20 para’ dış yazı kuşağında ‘ Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzeyinde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur.

Ön yüz : . 4 سنة خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 4 sene.

الحرية ، مساوات ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı:Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 4 sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:. دوروب فاي الدولة عثمانية نق سدن بن

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye 20

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye. 20 para



Şekil :74a Ön Yüz

Şekil :74b Arka Yüz

KATALOG NO	:75
Fotoğraf No	:75a-75b
Envanter No	:919
Müze Geliş Tarihi	:21.06.1983
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1335/M.1917
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:Kırk Para
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 5.75 gr
Referans	:Osmanlı Madeni Paralar N. Pere İST/1968 sy/290 1061 benzer.
Genel Tanım	:Nikel malzemedен H. 1335/M. 1917 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanı şeceresi

‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısım da ise ‘8 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘40 para’ dış yazı kuşağın da ‘ Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzeyinde, bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikke yüzeylerinde kararmalar ve silinmeler bulunmaktadır.

Ön yüz : . 8 سنة خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 8 sene.

الحرية ، مساواة ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı: Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 8 sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:. دوروب فاي الدولة عثمانية ق س ن ط ي نة

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye

بارال ... 40.

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye. 40 paral..



Şekil :75a Ön Yüz

Şekil :75b Arka Yüz

KATALOG NO	:76
Fotoğraf No	:76a-76b
Envanter No	:830
Müzeye Geliş Tarihi	:16.07.1980
Müzeye Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	: Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1330/M.1912
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Nikel
Birimi	:Kırk Para
Boyutları	:Çap: 24 mm Cidar: 1.5 mm Ağırlık: 5.70 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar n.Pereİst/1968 sy/290 1059 benzer.

Genel Tanım :Nikel malzemedden H. 1330/M. 1912 yılında darp edilen sikkenin ön yüzünde en iç kısımdaki noktalı dairenin içinde tuğra ve sultanı şeceresi ‘Han Mehmed bin Abdülmecid el- muzafferu daima’ yazısı ve bu yazının solunda ‘Reşad’ en alt kısımda ise ‘3 sene’ yazılıdır. Sikke ön yüzde dış yazı kuşağında ‘Hürriyet, müsâvât, adalet’ yazıları bulunmaktadır. Sikkenin arka yüzünde merkezde ‘40 para’ dış yazı kuşağında ‘ Durube fi Devleti Osmaniye Konstantiniye 1327’ yazılıdır. Sikkenin her iki yüzeyinde bir kolunda kıvrık dallı, yapraklı ve diğer kolunda ekin başak demetlerinin yer aldığı bitkisel süslemeler mevcuttur. Sikke yüzeylerinde kararmalar ve silinmeler bulunmaktadır.

Ön yüz : . 3 سنة خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 3 sene.

الحرية ، مساوات ، عدالة

‘Hürriyet, müsâvât, adalet’

Anlamı: Abdülmecid’in oğlu Mehmed Han daima başarılı 3 sene.

Özgürlük, eşitlik, adalet.

Arka yüz:. دوروب فاي الدولة عثمانية ق س د ن ط ي نة

Duribe fi, Devlet-i Osmaniye, Kostantiniye

بارال... 40.

Anlamı: Darp edildi, Osmanlı Devleti, Kostantiniye. 40 paral..



Şekil:76a Ön Yüz

Şekil :76b Arka Yüz

KATALOG NO	:77
Fotoğraf No	:77a-77b
Envanter No	:31
Müzeeye Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1329/M.1911
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Çeyrek Mecidiye
Boyutları	: Çap: 24 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 6.35 gr
Referans	:Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/290(1049.benzer)// İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, a.g.e., s. 735

Genel Tanım : V. Mehmed'in H. 1329/M. 1911 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında sultan V. Mehmed'in ünvanı "Reşad" ile altta "sene iki" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü", ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında ise "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon, dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe ay ve ortasında yıldız motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır. Sikkenin üzerinde bir tane kulpu vardır.

Ön yüz : . خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما 2 سنة

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 2 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 2 sene.

Arka yüz: عزيز نصروحي دوروب فاي سنة 1327

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :77a Ön Yüz

Şekil :77b Arka Yüz

KATALOG NO	:78
Fotoğraf No	:78a-78b
Envanter No	:35
Müze Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müze Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1329/M.1911
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Birlik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 15 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.15 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/290(1053.benzer)

// İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 735

Genel Tanım : V Mehmed'in H. 1329/M. 1911 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında sultan V. Mehmed'in ünvanı "Reşad" ile altta "sene iki" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır.

Ön yüz : . سنة 2 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 2 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 2 sene.

Arka yüz:. عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1327

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :78a Ön Yüz

Şekil :78b Arka Yüz

KATALOG NO	:79
Fotoğraf No	:79a-79b
Envanter No	:34
Müzeeye Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1329/M.1911
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Birlik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 15 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 1.15 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/290(1053.benzer)

// İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 735

Genel Tanım : V. Mehmed'in H.1329/M.1911 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında Sultan V. Mehmed'in ünvanı "Reşad" ile altta "sene iki" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır.

Ön yüz : . خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما 2 سنة

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 2 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 2 sene.

Arka yüz: عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1327

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :79a Ön Yüz

Şekil :79b Arka Yüz

KATALOG NO	:80
Fotoğraf No	:80a-80b
Envanter No	:32
Müze Geliş Tarihi	:25.09.1977
Müze Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 1
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1328/M.1910
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:İkilik Mecidiye
Boyutları	:Çap: 15 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 2.30 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Persy/290(1051.benzer)

// İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 735

Genel Tanım : V. Mehmed'in H. 1328/M. 1910 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında Sultan V. Mehmed'in ünvanı "Reşad" ile altta "sene bir" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında 'kostantiniye' ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır.

Ön yüz : . سنة 1 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 1 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 1 sene.

Arka yüz: عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1327

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :80a Ön Yüz

Şekil :80b Arka Yüz

KATALOG NO	:81
Fotoğraf No	:81a-81b
Envanter No	:212
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1331/M.1913
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Onluk Mecidiye
Boyutları	: Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 11.90 gr

Referans : Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere
sy/280(984.benzer)

// İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 735

Genel Tanım : V. Mehmed'in H.1331/M.1913 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında Sultan V. Mehmed'in ünvanı "Reşad" ile altta "sene dört" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız ve hilal motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır.

Ön yüz : . 4 سنة خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 4 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 4 sene.

Arka yüz:. عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1327

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :81a Ön Yüz

Şekil :81b Arka Yüz

KATALOG NO	:82
Fotoğraf No	:82a-82b
Envanter No	:214
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece 3
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1334/M.1916
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Onluk Mecidiye
Boyutları	: Çap: 27 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 12 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/289(1047.benzer)

// İbrahim Artuk- Cevriye Artuk, *a.g.e.*, s. 735

Genel Tanım : V Mehmed'in H.1334/M.1916 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında Sultan V. Mehmed'in ünvanı "el gazi" ile altta "sene yedi" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon, dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız ve hilal motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır.

Ön yüz : . سنة 7 خا محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 7 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 7 sene.

Arka yüz: . 1327 سنة عا عزيز نصروحي دوروب فاي

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :82a Ön Yüz

Şekil :82b Arka Yüz

KATALOG NO	:83
Fotoğraf No	:83a-83b
Envanter No	:167
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece -2
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1335/M.1917
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.95 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/289(1046.benzer)

Genel Tanım : V Mehmed'in H. 1335/M. 1917 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında Sultan V. Mehmed'in ünvanı "el gazi" ile altta "sene sekiz" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon, dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız ve hilal motiflerinin oluşturduğu düzenleme ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır. Sikkenin her iki yüzeyinin oksitlenme ve kararma yoktur. Sikkenin genel olarak durumu iyidir.

Ön yüz : . سنة 8 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 8 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 8 sene.

Arka yüz: عزيز نصروحي دوروب فاي سنة 1327

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :83a Ön Yüz

Şekil:83b Arka Yüz

KATALOG NO	:84
Fotoğraf No	:84a-84b
Envanter No	:173
Müze Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müze Geliş Şekli	:Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece -2
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1336/M.1918
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.95 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/289(1046.benzer)

Genel Tanım : V. Mehmed'in H.1336/M.1918 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında sultan V. Mehmed'in ünvanı "el gazi" ile altta "sene dokuz" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde ise dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi" üçüncü satırında ise "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız ve hilal motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır. Sikkenin her iki yüzünün oksitlenme ve kararma yoktur. Sikkenin genel olarak durumu iyidir.

Ön yüz : . سنة 9 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 9 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 9 sene.

Arka yüz: . سنة 1327 عزيز نصروحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımını onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :84 a Ön Yüz

Şekil:84 b Arka Yüz

KATALOG NO	:85
Fotoğraf No	:85a-85b
Envanter No	:175
Müzeeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece -2
Darp Yaptıran Padişah	:V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Darp Yılı	:H.1328/M.1910
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:Yirmilik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 37 mm Cidar: 2 mm Ağırlık: 23.95 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/289(1046.benzer)

Genel Tanım : V. Mehmed'in H. 1328/M. 1910 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ve tuğranın sağ tarafında sultan V. Mehmed'in ünvanı "el gazi" ile altta "sene bir" yazısı yer almaktadır. Dairevi şekilde olan sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında "azze nasrühü" ikinci satırında "duribe fi", üçüncü satırında "Kostantiniye" ve son satırında da "1327" ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde iki bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde birinci bordüründe yıldız ve hilal motiflerinin oluşturduğu düzenleme ve ikinci bordürde noktalı daire dizisi ile sikke kompozisyonu tamamlanmıştır. Sikkenin her iki yüzünün oksitlenme ve kararma yoktur. Sikkenin genel olarak durumu iyidir.

Ön yüz : . سنة 1 خان محمد بن عبد المجيد المظفر دائما

Han Mehmed bin Abdülmecid el- Muzafferu daima 1 sene.

Anlamı: Abdülmecid'in oğlu Mehmed Han daima başarılı 1 sene.

Arka yüz: عزيز نصروحي دوروب فاي سنة 1327 ق س ن ط ي نة

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1327.

Anlamı: (Allah'ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye 'de (İstanbul) darp edildi sene 1327.



Şekil :85 a Ön Yüz

Şekil :85 b Arka Yüz

KATALOG NO :86

Fotoğraf No :86 a-86 b

Envanter No :411

Müze Geliş Tarihi : 07.06.1978

Müze Geliş Şekli : Satın alma.

Müzedeki Yeri : Arkeolojik Depo Sikkeler Çelik Dolap 1- Çekmece -5

Darp Yaptıran Padişah : Mehmed Vahdeddin (1918 – 1922)

Darp Yılı : H.1337/M.1919

Darp Yeri : Konstantiniye

Malzemesi : Gümüş

Birimi : İkili Mecidiye

Boyutları : **Çap:** 18 mm **Cidar:** 1 mm **Ağırlık:** 2.4 gr

Referans : Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Peresy/289(1046.benzer)

Genel Tanım : Mehmed Vahdeddin H. 1337/M. 1919 tarihli sikkelerinin ön yüzünde tuğra, tuğranın hemen alt kısmında silinme ve kararmalar sultan şeceresi kararma ve silinmeler nedeniyle okunulamamış. Sikkelerin ön yüzünde alt kısmında ‘sene bir’ yazılıdır. Sikkelerin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş yazı vardır. Yazının birinci satırında “azze nasrühü”, ikinci satırında “duribe fi”, üçüncü satırında “Konstantiniye” ve son satırında da “1336” ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkelerin her iki yüzündeki kompozisyon, dairevi şekilde olan, birbirinden farklı olan noktalı ve yıldız şekillerinin olduğu iki farklı bordür ile çevrilmiştir. Sikkelerin yüzeylerinde oksitlenme, kararma, silinme ve delik bulunmaktadır.

Ön yüz : . سنة 1

.....1 sene.

Anlamı:..... 1 sene.

Arka yüz: عزیز نصر وحي دوروب فاي ق س ن ط ي نة سنة 1336

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1336.

Anlamı: (Allah’ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ‘de (İstanbul) darp edildi sene 1336.



Şekil :86 a Ön Yüz

Şekil :86 b Arka Yüz

KATALOG NO	:87
Fotoğraf No	:87 a-87 b
Envanter No	:412
Müzeye Geliş Tarihi	:07.06.1978
Müzeye Geliş Şekli	: Satın alma.
Müzedeki Yeri	:Arkeolojik Depo Sikke Çelik Dolap 1- Çekmece -5
Darp Yaptıran Padişah	: Mehmed Vahdeddin (1918 – 1922)
Darp Yılı	:H.1337/M.1919
Darp Yeri	:Konstantiniye
Malzemesi	:Gümüş
Birimi	:İkilik Mecidiye
Boyutları	: Çap: 18 mm Cidar: 1 mm Ağırlık: 2.6 gr
Referans	: Osmanlılarda Madeni Paralar 1968 İst. Nuri Pere sy/297(1078.benzer)
Genel Tanım	: Mehmed Vahdeddin H.1337/M.1919 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra, tuğranın hemen alt kısmında silinme ve kararmalar, sultan şeceresi kararma ve silinmeler nedeniyle okunmuyor. Sikkenin ön yüzünde alt kısmında ‘sene bir’ yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde dört satır halinde ve sülüs hattıyla oluşturulmuş

yazı vardır. Yazının birinci satırında “azze nasrühü” ikinci satırında “duribe fi” üçüncü satırında ”Kostantiniye” ve son satırında “1336” ifadesi bulunmaktadır. Gümüş sikkenin her iki yüzündeki kompozisyon dairevi şekilde olan birbirinden farklı olan noktalı ve yıldız şekillerinin olduğu iki farklı bordür ile çevrilmiştir. Sikke yüzeylerinde oksitlenme, kararma, silinme ve delik bulunmaktadır.

Ön yüz : . سنة 1

.....1 sene.

Anlamı:..... 1 sene.

Arka yüz: عزیز نصروحي دوروب فاي ق سدنط ينة سنة 1336

Azze nasruhi Durube Fi Konstantiniye sene 1336.

Anlamı: (Allah’ın) aziz yardımı onunla olsun Konstantiniye ‘de (İstanbul) darp edildi sene 1336.



Şekil:87 a Ön Yüz

Şekil :87 b Arka Yüz

Tablo 1. Katalog’da Yer Alan Sikkeler Hakkı’nda Genel Bilgiler

Kat.No	Env.No	Sultan	Sultanın Cüfus Tar.	Darp Yeri	Malzemesi	Birimi	Tuğra	Darp Tarihi
1	3196	Orhan Gazi	H.1326-1359	X	Gümüş	X	X	X
2	3125	Orhan Gazi	H.1326-1359	X	Gümüş	X	X	X
3	3127	I.Murad	H.1359-1389	X	Gümüş	Akçe	X	X
4	3128	I.Murad	H.1359-1389	X	Gümüş	Akçe	X	X
5	3135	I.Murad	H.1359-1389	X	Gümüş	Akçe	X	X
6	3136	I.Murad	H.1359-1389	X	Gümüş	Akçe	X	X
7	3137	I.Murad	H.1359-1389	X	Gümüş	Akçe	X	X
8	3139	I.Murad	H.1359-1389	X	Gümüş	Akçe	X	X
9	3443	Kanuni Sultan Süleyman		Konstantiniye	Gümüş	X	X	X
10	976	III.Ahmed	H.1703-1739	Konstantiniye	Bakır	X	Var	H.1115/M.1704
11	1047	I.Mahmud	H.1730-1754	Konstantiniye	Gümüş	X	Var	H.1143/M.1731
12	2648	III.Mustafa	H.1757-1774	İslambol	Gümüş	X	Var	H.1171/M.1757
13	3216	I.Abdülhamid	H.1774-1789	Konstantiniye	Gümüş	10 para	Var	H.1187/M.1774
14	3217	I.Abdülhamid	H.1774-1789	Konstantiniye	Gümüş	Zolta	X	H.1187/M.1774
15	3218	I.Abdülhamid	H.1774-1789	Konstantiniye	Gümüş	Çifte Zolta	X	H.1187/M.1774
16	3214	III.Selim	H.1789-1807	İstanbul	Gümüş	100 para	Var	H.1203/M.1789
17	3215	III.Selim	H.1789-1807	İslambol	Gümüş	100 para	Var	H.1203/M.1790
18	1007	III.Selim	H.1789-1807	İslambol	Gümüş	100 para	Var	H.1203/M.1791
19	26	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Gümüş	6 lik mecdiye	Var	H.1251/M.1836
20	51	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Gümüş	3 lük mecdiye	Var	H.1251/M.1836
21	162	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Gümüş	6 lik mecdiye	Var	H.1250/M.1834
22	659	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Bakır	3 lük mecdiye	Var	H.1254/M.1838
23	764	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Bakır	X	Var	H.1251/M.1836
24	887	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Bakır	5lik mecdiye	Var	H.1249/M.1834
25	899	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Bakır	5lik mecdiye	Var	H.1249/M.1834
26	900	II.Mahmud	H.1808-1839	Konstantiniye	Bakır	5lik mecdiye	Var	H.1249/M.1834
27	4	Abdülmecid	H.1839-1861	Konstantiniye	Bakır	20 lik mecdiye	Var	H.1272/M.1856
28	155	Abdülmecid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	20 lik mecdiye	Var	H.1261/M.1845
29	157	Abdülmecid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	X	Var	H.1263/M.1847
30	158	Abdülmecid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	20 lik mecdiye	Var	H.1277/M.1861
31	159	Abdülmecid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	20 lik mecdiye	Var	H.1255/M.1839

32	160	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	X
33	238	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	5lik meçidiye	Var	H.1263/M.1847
34	239	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	5lik meçidiye	Var	H.1263/M.1847
35	245	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	5lik meçidiye	Var	H.1272/M.1861
36	619	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1267/M.1851
37	846	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Bakır	40 para Mangır	Var	H.1274/M.1858
38	88	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Bakır	10 para Mangır	Var	H.1274/M.1858
39	901	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Bakır	40 para Mangır	Var	H.1276/M.1860
40	902	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Bakır	40 para Mangır	Var	H.1277/M.1861
41	3357	Abdülmeçid	H.1839-1861	Konstantiniye	Bakır	40 para Mangır	Var	H.1274/M.1858
42	5	Abdülaziz	H.1861-1876	Mısır	Bakır	10 para Mangır	Var	H.1282/M.1866
43	7	Abdülaziz	H.1861-1876	Konstantiniye	Bakır	20 para Mangır	Var	H.1281/M.1865
44	27	Abdülaziz	H.1861-1876	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1285/M.1869
45	161	Abdülaziz	H.1861-1876	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1291/M.1874
46	163	Abdülaziz	H.1861-1876	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1291/M.1874
47	251	Abdülaziz	H.1861-1876	Konstantiniye	Gümüş	5lik meçidiye	Var	H.1283/M.1867
48	13	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Bakır	10 para Mangır	Var	H.1345/M.1907
49	848	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Bakır	10 para Mangır	Var	H.1345/M.1907
50	702	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Bakır	10 para Mangır	Var	H.1345/M.1907
51	994	II.Abdülhamid	H.1876-1909	X	Gümüş	X	Var	H.1314/M.1897
52	29	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	Yarımlık Meçidiye	Var	H.1326/M.1908
53	30	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	Çeyrek Meçidiye	Var	H.1325/M.1909
54	169	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1294/M.1877
55	170	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1295/M.1878
56	171	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1294/M.1877
57	177	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1295/M.1878
58	181	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	20 lik meçidiye	Var	H.1295/M.1878
59	195	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	10 luk meçidiye	Var	H.1326/M.1909
60	196	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	10 luk meçidiye	Var	H.1326/M.1909
61	197	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	10 luk meçidiye	Var	H.1326/M.1909
62	201	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	10 luk meçidiye	Var	H.1326/M.1909
63	205	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	5 lik meçidiye	Var	H.1302/M.1885
64	259	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	5 lik meçidiye	Var	H.1304/M.1887
65	353	II.Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	2 lik meçidiye	Var	H.1326/M.1908

66	595	II. Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	1 lik mecdiye	Var	H.1321/M.1903
67	600	II. Abdülhamid	H.1876-1909	Konstantiniye	Gümüş	1 lik mecdiye	Var	H.1316/M.1899
68	894	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	Beş Para	Var	H.1331/M.1913
69	15	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	Cedit Beşlik	Var	H.1333/M.1915
70	914	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	10 para	Var	H.1335/M.1917
71	920	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	10 para	Var	H.1333/M.1915
72	917	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	20 para	Var	H.1333/M.1915
73	918	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	20 para	Var	H.1330/M.1912
74	893	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	20 para	Var	H.1331/M.1913
75	919	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	40 para	Var	H.1335/M.1917
76	830	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Nikel	40 para	Var	H.1330/M.1912
77	31	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	Çeyrek Mecdide	Var	H.1329/M.1911
78	35	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	1 lik mecdiye	Var	H.1329/M.1911
79	34	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	1 lik mecdiye	Var	H.1329/M.1911
80	32	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	2 lik mecdiye	Var	H.1328/M.1910
81	212	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	10 luk mecdiye	Var	H.1331/M.1913
82	214	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	10 luk mecdiye	Var	H.1334/M.1916
83	167	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	20 lik mecdiye	Var	H.1335/M.1917
84	173	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	20 lik mecdiye	Var	H.1336/M.1918
85	175	V. Mehmed Reşad	H.1909-1918	Konstantiniye	Gümüş	20 lik mecdiye	Var	H.1328/M.1910
86	411	Mehmed Vahüdeddin	H.1918-1922	Konstantiniye	Gümüş	2 lik mecdiye	Var	H.1337/M.1919
87	412	Mehmed Vahüdeddin	H.1918-1922	Konstantiniye	Gümüş	2 lik mecdiye	Var	H.1337/M.1919

BÖLÜM IV

DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Yozgat Müzesi'nde bulunan toplam sikke sayısı 4669 adettir. Bu sikkelerin dönemlerine göre gruplandırılması sonucunda; altı farklı döneme ayrılmıştır.

- Bizans Dönemi :145
- Roma Dönemine :844
- Helenistik Dönem:443
- Osmanlı Dönemi:866
- Selçuklu Dönemi:2240
- Cumhuriyet Dönemi:9

Bu sikkeler içerisinde İslami Dönem ve Osmanlı Dönemine ait olan, tam olarak tarihi ve hangi padişaha ait olduğu belirlenemeyen 61 adet sikke vardır. Müze envanterine kayıtlı sikkelerin açıklamalarına katalog bölümünde ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Bu inceleme ve araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında sikkeler: darp tarihi, darp yeri, malzeme, yazı, ve süsleme özellikleri bakımından değerlendirilmiştir. Ulaşılan sonuç veya veriler, resim, tablo ve grafikler yardımıyla desteklenmiştir.

4.1. DARP TARİHİ

Yozgat Müzesindeki sikkeler darp tarihleri XIV. ve XX. yüzyıllar arasında darp edilmiş sikkelerden oluşmaktadır. Çalışma içerisinde yer alan 755 adet sikkeden incelemeler sonucunda 87 adet sikke katalog içerisine dahil edilmiştir. Bu sikkeler içerisinde yer alan 755 adet sikkeden 61 tanesinin dönemi tam olarak belli değildir. Sikke yüzeylerinde zamanla yaşanan oksitlenme, kararma, silinme-aşınma ve darp kaynaklı kaymalar nedeniyle tarihlendirilememiştir. Bu 61 adet sikkenin üzerlerinde yer alan yazı karakteri açısından İslami Dönem ve Osmanlı Dönemi içerisine dahil edilmiştir. Araştırma içerisinde 2 tane sikkenin H.726/760-M.1326/1359 tarihli olup Orhan Gazi, 14 tanesinin H.760/791-M.1359/1389 tarihli olup I.Murad, 1 tanesi H.926/974-M.1520/1566 tarihli olup Kanuni Sultan Süleyman, 3 tanesi H.1115/1143-M.1703/1730 tarihli olup III.Ahmed, 2 tanesi H.1143/1167- 1730/1754 tarihli olup I.Mahmud, 1 tanesi H.1171/1188-M.1757/1774 tarihli olup III.Mustafa, 8 tanesi H.1188/1204-M.1774/1789 tarihli olup I.Abdülhamid, 6 tanesi H.1204/1222-M.1789/1807 tarihli olup III.Selim, 21 tanesi H.1808/1839-M.1223/1255 tarihli olup

II.Mahmud, 92 tanesi H.1255/1278-M.1839/1861 tarihli olup Abdülmecid, 61 tanesi H.1278/1293-M.1861/1876 tarihli olup Abdülaziz, 229 tanesi H.1293/1327-M.1876/1909 tarihli olup II.Abdülhamid, 243 tanesi H.1327/1337- M.1909/1918 tarihli olup Mehmed Reşad, 11 tanesi H.1337/1341-M.1918/1922 tarihli olup Mehmet Vahdeddin dönemine aittir.

4.2. DARP YERİ

Katalog içerisinde yer alan *katalog 1' den 9 'a* kadar Orhan Gazi ve I.Murad'a ait olan sikkelerin darp yerleri sikke üzerinde verilmemiştir. Araştırma içerisindeki XIV.yüzyılda darp edilmiş 16 adet sikkenin hiç birinde darp yeri yoktur. Bu durumun nedeni Osmanlının erken dönemlerin de sikkeler üzerindeki İlhanlı etkisindendir. İlhanlılar Döneminde sikke kompozisyonu içerisinde darp yeri bilgisine rastlanılmamaktadır.

I.Murad ve Yıldırım Bayezid'in hükümdarlık yıllarında basılan paraların, sikke kompozisyonu açısından İlhanlı sikkelerinden farklı bir uygulamaya gidilmiştir. Osmanlı sikkeleri, fetret döneminde kendine has karakteriyle ortaya çıkmaya başlar. Diğer bir deyişle Osmanlı sikke karakterinin temelleri böyle zor bir süreçte atılmaya başlanmıştır. Bu süreç II. Murad ile olgunluk çağına ulaşmıştır (Paksoy,2011,161). Sülüs yazı stiline ek olarak hem darp mahalli hem de darp yılı paralar üzerinde sürekli bir surette fetret devriyle birlikte kullanılmaya başlanmıştır (Ölçer, 1968.59).

Osmanlı Dönemi sikkeleri, Osmanlı topraklarında yer alan çeşitli darphanelerde darp edilmiştir. Katalog içerisinde yer alan sikkelerin büyük bir kısmında 'Durube fi Konstantiniye' yazısı ile karşılaşırız. Bu yazı sayesinde sikkelerin büyük çoğunluğunun Kostantiniye darp edildiği bilgisine ulaşabiliriz. Katalogumuz içerisinde yer alan sikkelerden *katalog no:42* olan sikke Mısır'da darp edilmiş ayrıca bunun dışında nadirde olsa bazı sikkelerin *Katalog no: 12-17-18* olanlarda olduğu gibi arka yüzlerinde darp yerinin İstanbul veya İslambol bilgisi bulunan sikkelerde görmek mümkündür.

Abdülaziz Döneminde (1861-1876) bakır madeninden Mısır'da darp edilmiş bir beşlik mangır vardır. Sikkenin üzerindeki yazı ve süsleme düzenlemesi olarak Abdülmecid Döneminde basılmış sikkelere göre daha sade bir yapıya sahiptir.



Resim 4: Anadolu'da Çeşitli Devletlere Ait Darphaneleri Gösteren Harita(Haz.Halil Sahillioğlu)

4.3. TEKNİK

Osmanlı Dönemi'nde üretilen sikkeler teknik olarak farklı basım teknikleri kullanılarak üretilmekteydi. Bunlar darp tekniği, döküm tekniği ve mekanik basım tekniği olmak üzere farklı yöntemlerdir. Osmanlı bu yöntemlerden darp tekniğini sıklıkla kullanarak, uzun yıllar sikkelerini bu teknikte üretmiştir. Ancak bu teknikten kaynaklı olarak sikke yüzeylerinde sikke pulunun kayması ve ağırlıklı olarak manuel olarak yapılan sikke üretim tekniğinden kaynaklı hatalar, sikke yüzeylerine yansımaktaydı.

Osmanlı Devleti'nde, XVII. yüzyıl sonlarına kadar dövme/darp tekniğiyle sikkeler darp edilmiştir. 1686 yılından sonra ise el çekiçleri yardımıyla yapılan darp tekniğine (Resim 6) son verilmiş ve mekanik preslerle sikke darp edilmeye başlanmıştır. Bu şekilde sikke darp edilmesi, XIX. yüzyıl sonlarına kadar devam etmiştir. Bu yüzyılda I. Abdülmecid Döneminde yeni makine ve aletlerle sikke darp edilmeye başlanmıştır (Resim3) (Tuzkaya, 2010: 808).

Araştırmada Abdülmecid Dönemine ait sikkeler içerisinde mekanik basım tekniğinin en iyi örneklerini *katalog no :28* ile başlayan sikkelerde görmek mümkündür. Bu teknikle birlikte artık darp tekniği yerini mekanik basım tekniğine bırakmış ve sikkelerin üretiminde yoğun olarak bu teknik kullanılmıştır.



Resim 5. Kanuni Dönemi Metal Sikke Kalıbı (Paksoy 2011)



Resim 6: Sikke Kalıpları (Artuk1981)

4.4. MALZEME

Osmanlı Devleti'nde XIV. – XX. yüzyıllar arasında altın, gümüş ve bakır olmak üzere üç çeşit madenden sikke darp edilmiştir. XX. yüzyıl başlarında V.Mehmed Reşad ile birlikte nikelden sikke darp edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin ilk sikkesi Orhan Bey zamanında H.727/M.1326-27 yılında darp edilen gümüş sikkedir ve akçe olarak adlandırılmıştır. Akçenin yanında günlük alışverişlerde kullanılmak üzere I. Murad Dönemi'nden itibaren mangır adı verilen bakır sikkelerde darp edilmeye başlanmıştır. Devletin ilk altın sikkesi II. Mehmed tarafından H.882/M.1477-78 yılında darp edilmiştir. Araştırma içerisindeki sikkelerin büyük bir çoğunluğu malzeme olarak gümüş ve bakır malzemelerden darp edilmiş sikkelerden oluşmaktadır. Osmanlı Devletinin içerisinde bulunduğu ekonomik durum, sikke darpında kullanılan madenlere olan ihtiyaç ve bu madenlerin üretim kapasitesi ve aynı zamanda devletin içerisinde yaşanan hükümdar değişiklikleri sebeplerinden kaynaklı

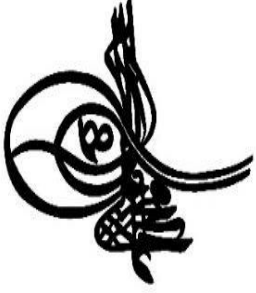
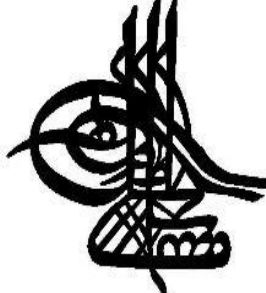
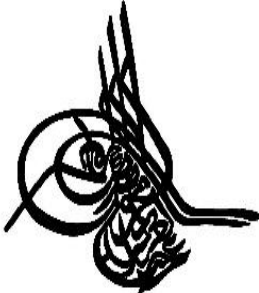
olarak, sikkelerin içerisindeki madenlerin değerlerinde değişimler yapılmaktadır. Bu değişimler tağşiş olarak bilinen sikkelerin gümüş içerisinde azaltılması için farklı madenler katılarak sikkenin madeni değerinin düşürülmesi durumu olarak bilinmektedir. Gümüş ve altın sikkelerin piyasa değerleri, maden içeriklerini yansıtmaktaydı. Ancak bakır sikkeler devletin kendilerine verdiği itibari değerlerle tedavül görüyordu. II.Mehmed'in saltanatı sırasında piyasalarda iki farklı boy bakırdan yapılmış sikkeler tedavül ediliyordu. Büyük boy mangırlar bir dirhem ağırlığında olup, 8 tanesi bir akçe değerindeydi. Küçük bakır sikkeler ise bir dirhem üçte biri ağırlığında olup, 24 tanesi bir akçe değerindeydi. XVI. yüzyılın ikinci yarısında da, yarım ve çeyrek mangır değerinde küçük bakır sikkeler piyasaya sürüldü (Pamuk, 2018: 35).

Sikkeler malzeme olarak altın, gümüş ve bakır gibi madenlerden yapılmıştır. Devletin içerisinde bulunduğu ekonomik duruma göre, sikkelerin yapımında kullanılan madenlerin cinsi ve madenlerin değer oranları değişkenlik gösterebilmektedir. Mehmed Reşad M. 1909/1918 'de nikel malzemedan yapılan sikkeler yoğun olarak kullanılmaya başlanılmıştır. Araştırma içerisinde bulunan Mehmed Reşad'a ait 44 adet nikel sikke yer alır. Bu sikkelerden bazıları araştırma içerisine alınmıştır. Bazı örneklerini katalog: 75/76 da görebiliriz. Araştırma içerisinde malzeme olarak altından yapılmış sikkelerde vardır. Bu sikkeler toplamda 5 adet olup, 2 tanesi II. Mahmud Dönemine ait, bir tanesi III.Selim Dönemi ve iki tanesi de dönemi belli olmayan sikkeler grubunda yer almaktadır. Müze tarafından bu sikkelerin fotoğraflamasına izin verilmediği için elimizde görseli yoktur.

4.5. TUĞRA

Tuğranın aslı, Oğuzca “Tuğrağ” olup, bu hükümdarın basılmış nişanıdır. Anadolu lehçesinde kelimenin sonundaki (ğ) okunamadığından “tuğra” ifadesi yaygınlaşmıştır. Türkçe bir kelime olan tuğranın Farsçası, nişan (alamet, iz, işaret) ve Arapçası tevkî (etki, iz bırakma, buyurma)'dır. Osmanlılarda tuğra, sultanın ismi ile lakabı bulunan alamet ve bir çeşit imzadır. Tuğranın yapısı, tuğraların üst tarafında yer alan elif harfi şeklindeki çizgilere “tuğ” denilmektedir. Osmanlı tuğralarında üç adet tuğ vardır. Türk kültüründe bağımsızlık ve hakimiyeti sembolize eden tuğlar, imparatorluğun üzerine yayılmış olduğu üç kıtadaki otoritesini simgelemektedir (Damalı, 2010: 58).

Tablo 2. Katalog Sikkeleri Üzerindeki Tuğra Örnekleri

			
III. Ahmed	I. Mahmud	III. Mustafa	I. Abdülhamid
			
Abdülmecid	Abdülaziz	II. Abdülhamid	V. M. Reşad

Osmanlı sikkelerinde tuğra, sikkenin ön yüzünde yer almaktadır. Osmanlılarda sikkeler üzerinde ilk tuğra, Süleyman Çelebi (H.805-813/M.1402- 1410)’nin akçelerinde yer almaktadır. Daha sonra ise I. Mehmed ve II. Murad’ın sikkelerinde tuğra vardır. Bu padişahlardan başka III. Murad (H.982-1003/M.1574- 1595) dönemine kadar, Osmanlı sikkelerinde padişahın tuğrası yoktur. III. Murad’dan itibaren sikkeler üzerinde tuğra, tekrar kullanılmaya başlanmıştır. II. Mustafa (H.1106-1115/M.1695-1703) zamanından itibaren ise altın sikkeler üzerinde de tuğra darp edilmeye başlanmıştır (Tuzkaya, 2010: 809-810).

Araştırma konusu içerisinde yer alan sikkelerde tuğra kullanımı I. Mahmud (1730 – 1754) döneminde yapılan sikkelerde bu uygulama görülür. Bunun ilk örneğini *katalog 10 numara* olarak gösterilen sikkedir. Orhan Gazi ve I. Murad sikkelerinde tuğra uygulaması yer almaz, bu durumu gösteren örnekler arasında yer alan *katalog 1-10* numaraya kadar sıralanan sikkelerdir. I. Abdülhamid (1774 – 1789) Dönemine ait H. 1187/M. 1773 tarihli gümüş malzemeden yapılan para birimi zolta olan *katalog no:14*’de ve yine gümüşten yapılmış para birimi çifte zolta olan *katalog no:15*’de yer alan sikkelerde de sultan tuğrası yer almaz. Bu paraları önceki sultanlara ait olan paralardan ayıran en önemli özelliğide sultanın tuğrası olmayıp her

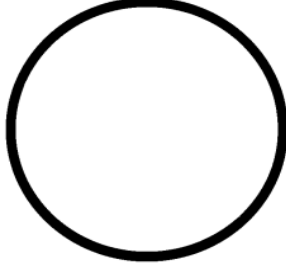
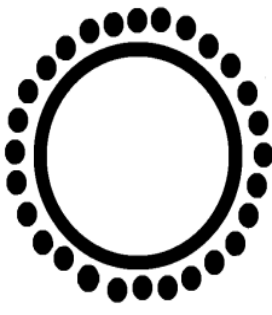
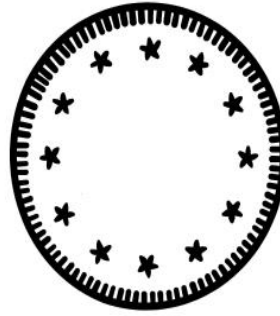
iki yüzde yoğun bir şekilde görülen yazı kuşaklarının olmasıdır. Bu yazı kuşaklarında ön yüzde sultan seceresi, darp yeri ve tarihi arka yüzde ise sultana övgülerinin olduğu bir sikke kompozisyonu vardır. III.Selim Döneminde (1789-1807) gümüş madeninden basılmış sikkelerde adeta I.Abdülhamid Dönemi aynı sikke tipolojisinde basılmış zoltalar gibi büyük ölçülerde ve yazı düzenlemesi olarak benzer uygulamalar görülür; ancak farklı olarak ön yüzde III.Selimin tuğrası yer alır.

4.6. SÜSLEME

Sikkeler üzerinde bitkisel, geometrik ve nesne süsleme unsurları yer almaktadır. Sikkeler üzerinde yer alan bu süsleme unsurları yazı aralıklarında, tuğranın sağ tarafında veya etrafında, sikke yüzeylerinde yer alan yazının etrafını çevreleyen bir kuşak tarzında, zeminin boş olmaması için yüzeyin yoğun bir şekilde kullanılıp, sikke kompozisyonunu tamamlayıcı nitelikte kullanılmıştır. Erken Osmanlı dönemi sikkelerinde süslemelerin yoğun olarak geometrik öğelerden oluştuğu sikke örnekleriyle karşılaşırız. Orhan Gazi ve I.Murad döneminde darp edilmiş sikkelerin ön ve arka yüzlerinde bazen kare bazen daire bir şekil içerisinde yazı kuşakların olduğu ve bu kuşakları yatay silmeler ile birbirinden ayıran bir sikke düzenlemesi yer alır. Bu düzenleme I.Murad dönemin de saadet motifinin bulunduğu bir ekleme ile zenginleştirilmiştir (*Kat.no.6*).

Katalog’da yer alan sikkeler üzerinde bitkisel süslemede kullanılan motifler : gül, lale, palmet, filiz ,kenger yaprağı, kıvrık dal üzerinde çiçek, defne dalı ile buğday başağı ve defne yapraklarının birlikte düzenlendiği motiflerin olduğu tespit edilmiştir. II.Mahmud Dönemi’ne ait sikke yüzeylerinde kenger yaprağı ve gül motiflerini görmek mümkündür. Örneğin *katalog no:19.21,23-24* bulunan sikkelerde görebiliriz. Abdülmecid Dönemi’ne ait sikkelerin ön yüzünde tuğranın sağ yanında kıvrık dallı gül motifi yer alır. *Katalog no:28-29* ‘da bulunan sikkelerde bunu görmek mümkündür. Abdülmecid ile birlikte sikke yüzeylerinde bitkisel açıdan yoğun bir süsleme uzun bir süre görülmez, araştırma içerisinde yer alan sikkelerde bunu görebiliriz. Bunun yerine hilal ve yıldız şekillerinin birlikte bir kompozisyon oluşturdıkları süsleme tarzı daha yoğun olarak sikke yüzeylerinde yerini almaktadır. Bu kompozisyon tarzında sikke yüzeyinde en dışta noktalı daire kuşağı, bunun iç kısmında birbirine uç kısımlarından birleşen hilal şekli bir daire formu oluşturur, hilalin iç kısmında hepsinde birer yıldız yer alacak şekilde oluşturulmuş bir geometrik kompozisyon uygulanmıştır (Tablo3).

Tablo 3. Sikkelerde Yer Alan Geometrik Bordürler

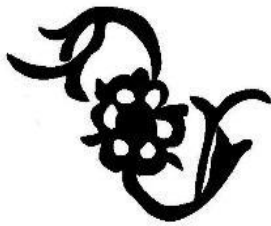
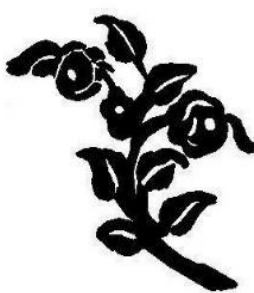
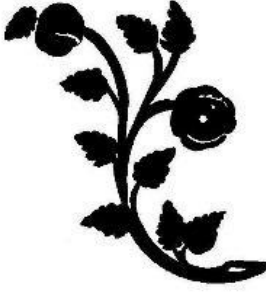
	
Düz bordür Düz bordür,	İnci dizisi bordür
	
Ay-Yıldız bordür, Testere dişli bordür	Yıldız bordür, testere dişli bordür

Kaynak: Yılmaz, 2019

Nesneli süsleme tarzında ise sikke yüzlerindeki boş kısımları kullanmak ve görsel açıdan daha iyi görünmesini sağlamak için çeşitli nesnelerden süsleme öğeleri kullanılmıştır. Bu nesneler arasında ok uçları, tirfil, saadet düğümü ve kurdele yer alır.

Bu süslemeler sikkelerde oldukça küçük boyutlu olup sikkenin ön veya arka yüzünde bir veya birden fazla tekrarlar kullanılmıştır. Bitkisel süslemeler lale, karanfil, gül bitkilerinden oluşmaktadır (Tablo4). Bu süslemeler genellikle tuğranın sağ tarafında büyükçe dallardan çıkan çiçek şeklinde, bordürde birbirini tekrarlar biçimde veya dairevi yazı içinde kullanılmıştır (Yılmaz,2019: 420).

Tablo 4: Sikkelerde Yer alan Bitkisel Motifler

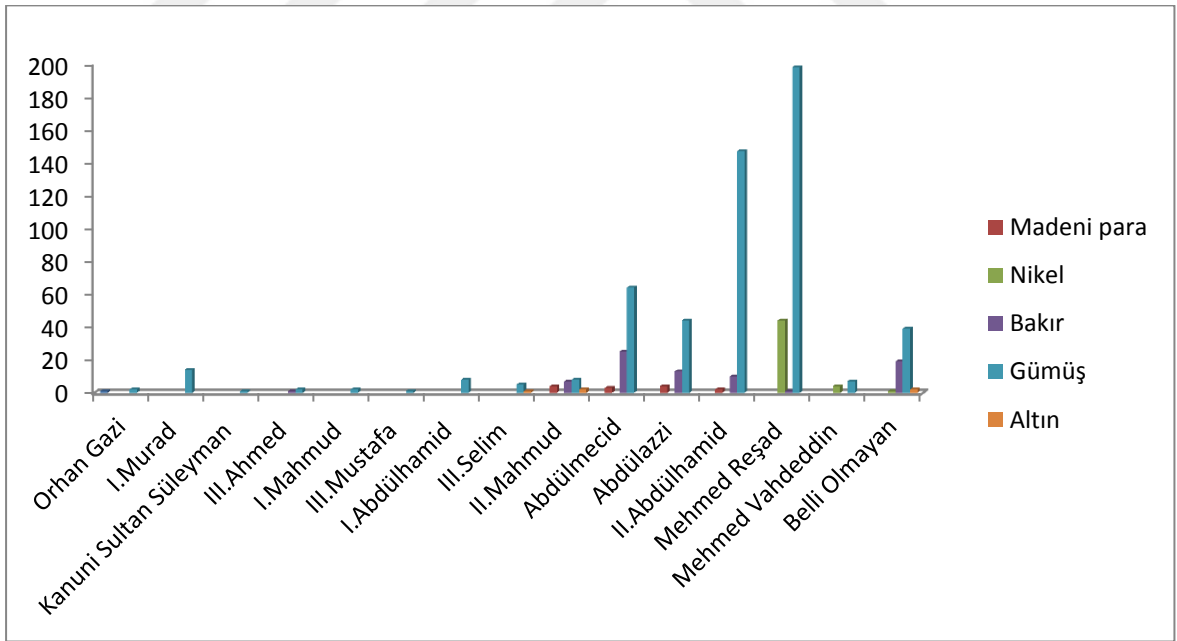
			
Papatya	Papatya	Lale Goncası	Lale
			
Lale	Lale	Lale	Gül Goncası
			
Gül	Gül	Gül	Gül

Kaynak: Yılmaz, 2019: 409

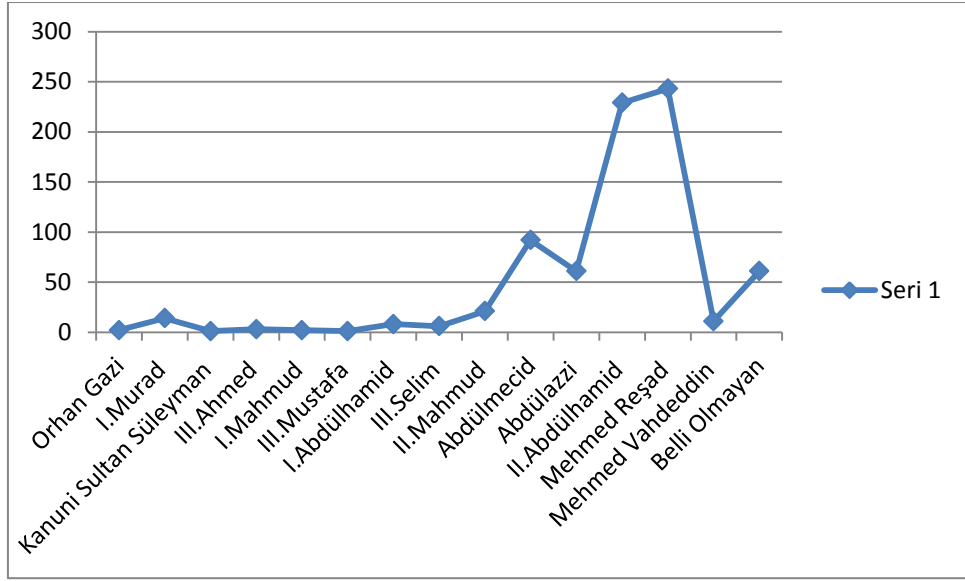
4.7. YAZI

Osmanlı Devleti'nin sikkelerinin ön yüzünde bazen sultanın tuğrası ve bazende hangi sultana ait ise sultan seceresi olarak bilinen o sultanın ve babasının isimleri ile unvanları yer alır. Sikkelerin arka yüzünde dua cümleleri ile beraber darp yeri ve darp tarihi bu yüzde bulunur. Osmanlı sikkelerinin genel özelliği yazı kompozisyonlarının ağırlıklı olmasıdır. Sikkeler üzerinde en sık rastlananlar tamamlayıcı yapı ise yazı ve tuğralardan oluşan bir kompozisyonudur. I. Mahmud'un H.1143/M1730 tarihli sikkesinin ön yüzünde tuğra ile tuğranın altında “Duribe fi Kostantiniye 1143” yazısı örgü biçiminde bir silme ile çevrilmiştir. Tuğranın sağ yanında yıldız motifi vardır. Sikkenin arka yüzünde ise sülüs hattıyla oluşturulmuş dört satır yazı mevcuttur. Yazının ilk satırında “sultan-ül-berreyni”, ikinci satırında

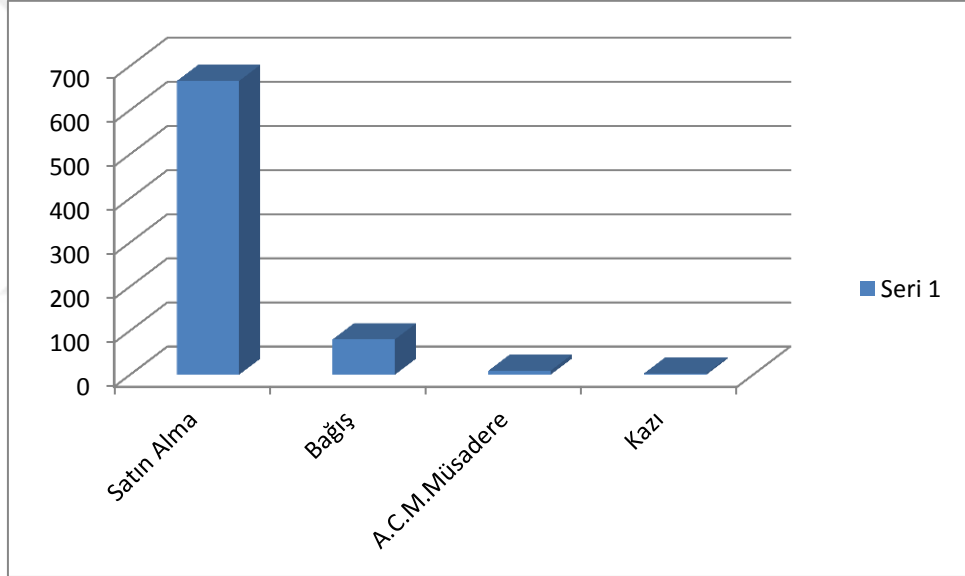
“ve hakan-ül-bahreyni”, üçüncü satırında ise “es-sultan ibn” ve son satırında da “es-sultan” ifadeleri yer almakta ve yazıların arasında yıldız motifi görülmektedir. Sikkeler üzerindeki bu tarz bir yazı ve tuğra düzenlemesini katalog içerisinde III.Ahmed dönemine ait (kat.no:10) sikke örneği ile görmeye başlarız. Bu tarz sikke düzenlemesini Erken Osmanlı Dönemi Orhan Gazi ve I.Murad sikkelerinde maalesef göremeyiz. Çünkü Osmanlı Döneminde bu tarz bir sikke kompozisyonu zaman içerisinde çeşitli evrelerden geçip oluşmuş bir yapıdır. Erken Osmanlı dönemi sikkelerinde kufi yazı karakterli sikkeler olmakla birlikte genel olarak sülüs yazı hakimdir. Araştırma içerisinde katalogda yer alan sikkelerin genelinde sülüs yazı bulunmaktadır. İnce sülüs yazı karakteri satırlar halinde olduğu gibi dairevi bir şekilde güzel bir görsellik oluşturularakta verildiği sikkelerde bulunmaktadır. Örneğin Abdülaziz Dönemine (1861-1876) ait bakır mangırda sülüs yazısı birbirini takip eden daire formunda *katalog no:43* de olduğu gibi sikke kompozisyonları da vardır. Bu tarz bir sikke düzenlemesini yine kat.no:27,37,38,39,40,41 olan sikkelerde de görebiliriz. İnce sülüs yazı karakterinin satırlar halinde olduğu sikkeler ise kat.no:12,13,14,15,16,17,18 olan sikkelerde bulabiliriz.



Grafik 1: Sikkelerin Sultanlara ve Malzemelerine Göre Dağılımı



Grafik 2: Sikke Miktarının Sultanlara Göre Dağılımı



Grafik 3: Sikkelerin Müzeye Geliş Durumu

BÖLÜM V

SONUÇ

İnsanların ticaret hayatında para kullanmaya başlaması ile birlikte ticari alanda büyük bir adım atılmıştır. Paranın kullanıldığı ilk dönemlerden itibaren bölgesel olarak değeri, şekli, ağırlığı ve malzemesi değişse bile günümüze kadar ticari hayatta aktif olarak kullanılması özelliği açısından, uzun yıllar değişmeden kalabilmiştir. Sikkeler darbedildikleri malzeme, üzerinde yer alan tarih, yazı ve motifler sayesinde basıldıkları dönemin ekonomik, sosyal ve dini olgularını yansıtmaktadır. Bizler bu olguların değerlendirilmesi sayesinde sikkenin ait olduğu dönem hakkında çok önemli bilgilere sahip olabiliriz. Bu çalışma kapsamında Yozgat Müzesinde yer alan Osmanlı Dönemine ait sikke sayısının 866 adet değil 755 adet olduğu, bu döneme dahil edilen, dönemi tam olarak belli olmayan İslami ve Osmanlı Dönemi olarak nitelendirilen 111 adet sikkede yine Osmanlı Dönemi içerisine alınmıştır. Ele alınan sikkeler tarih itibarıyla, XIV. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar çeşitlilik göstermektedir. Araştırmamız içerisindeki Sikkeleri malzeme cinsi ağırlıklı olarak gümüş olsada gümüşün dışında altın, bakır, nikelden yapılmış sikkelerde yer almaktadır. Osmanlı devletinin kuruluş döneminde ağırlıklı olarak gümüş ve yanında bakır sikke kullanılmıştır. Ancak devlet içerisinde iktisadi hayat içinde ağırlıklı olarak gümüş akçeler yoğun olarak kullanılan para birimleri olmuştur. İstanbul'un fethinden sonra altın sikke basımına başlanmıştır. XV. ve XVI. yüzyıllarda altın sikkenin bollaşmasından ve Avrupa'yla yapılan ticaretlerin artmasından sonra çift metalli döneme geçirilerek gümüşün yanında altın sikkelerde vergi alımlarında ve hesaplamalarda kullanılmaya başlanmıştır. Sikkeler uzun süre ticaret içerisinde elden ele dolaşmasından kaynaklı olarak sikke yüzeyinde silinme ve yıpranmaları engellemek için sikkeler daha dayanıklı madenler ile desteklenmiştir.

Sikkelerin en erken tarihli H.726/M.1326 olup sultan Orhan Gazi Dönemine ait en geç tarihli ise H.1337/M.1919 sultan Mehmed Vahdeddin Dönemine aittir. Osmanlı İmparatorluğunun uzun yıllar hükümdarlığını sürdürdüğü 3 kıta üzerinde kuruluşundan yıkılışına kadar ki süreçte, Osmanlı iktidarında 36 padişah egemenliğe sahip olmuştur. Araştırmamız içerisinde yer alan Osmanlı Dönemi sikkelerinden 755 adet içerisinde 14 padişaha ait sikke tesbit edilmiş ve bu sikkeler 87 tanesi tez içerisine dahil edilmiştir. Bu sikkeler içerisinde sayısal açıdan ağırlık daha çok XIX. ve XX.yüzyıllarına ait olmaktadır. Orhan Gazi (1326-1359) Dönemine ait 2 adet,

I.Murad (1359-1389) Dönemi 14 adet, Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) Dönemine ait 1 adet, III.Ahmed (1703-1730) Dönemine ait 3 adet, I.Mahmud (1730-1754) Dönemine ait 2 adet, III.Mustafa (1757-1774) Dönemine ait 1 adet, I.Abdülhamid (1774-1789) Dönemine ait 8 adet, III.Selim (1789-1807) Dönemine ait 6 adet, II.Mahmud (1808-1839) Dönemine ait 21 adet, Abdülmecid (1839-1861) Dönemine ait 92 adet sikke tesbit edilmiştir. Abdülaziz (1861/1876)Dönemine ait 61 adet sikke bulunur, II.Abdülhamid (1876/1909) Dönemine 229 adet sikke ve Mehmed Reşad (1909/1918) Dönemine ait 243 adet, Mehmed Vahdeddin (1918-1922) Dönemine ait 11 adet ve dönemi belli olmayan 61 adet sikke tesbit edilmiştir.

Sikkelerin gerek malzemesi ve padişahlara göre dağılımı gerekse müzeye nasıl kazandırıldığı konusunda sayısal verilerinin görsel olarak tablo ve grafikler yardımıyla desteklenmiştir. Osmanlı Devletinin erken dönemlerinde sikke şeması süsleme ve niceliksel miktar açısından hem daha sade hem de gümüşten daha küçük boyutlarda yapılmıştır. O dönemlerde İlhanlıların ve Beyliklerin etkisi sikke şemalarında yoğun olarak görülmektedir.

Bunun en önemli sebepleri arasında hem Osmanlı Devletinin ilk dönemlerde İlhanlılar ve Beylikler ile ekonomik ve sosyal açıdan yaşanan etkileşim hem de İlhanlı darphanelerinde getirilen sikke darp ustalarının rolü büyük olmuştur (Pamuk,2018,27-29). Ancak ilerleyen zamanla birlikte sikke şemalarında da tabi ki değişim ve gelişmeler olmuştur. Bu gelişim ve değişim bir anda gerçekleşen bir ilerleme olmamıştır. Emir Süleyman Çelebi ile başlayan sikke yüzeyindeki tuğra görseli zamanla daha büyük bir hal alarak sikkenin ön yüzünde merkezi kaplamıştır. Emir Süleyman Çelebiye kadar sultanlar evraklar üzerinde tuğralar kullanmışlardır. Ancak sikke darp tekniğini fazla gelişmemesi ve tuğraların büyük olmaları açısından sikke yüzeyine sığdıramaması muhtemel olan sebeplerden ötürü sikke yüzeyine yansıtılamamıştır. Osmanlıların erken dönemlerinde sikkeler daha küçük ebatlarda yazı ve süsleme açısından daha sade ve düz formda bir karakter sergilemekedir. Bu form ve karakter XV.yüzyılın ikinci yarısında İstanbulun fethi ile birlikte hem sikkeler altın malzemelerden darp edilmiş hem de Osmanlı Devleti kendi özgün formunda sikke kompozisyonunu geliştirmeye devam ettirmiştir. Sikkelerin ön yüzünde sultanın tuğrası , ünvanı ve sultan seceresinin olduğu bir düzenleme sikkenin arka yüzeyinde sultana övgü, sikkenin darp yılı ve yeri şeklinde bir düzenleme yer alır. Ayrıca yazı olarak ince konturlar halinde sülüs yazı karakterinde bir yazı tasarımı

hakimdir. Sikke yüzeylerinde ana merkezde bulunan yazıları çevreleyen dairevi bir şekilde birbirini takip eden bitkisel ve geometrik süslemeler aynı zamanda yüzeylerde boş kalan kısımlar ‘ok uçları, tirfil, yıldız motifleri, saadet düğümleri’ gibi farklı işaret ve nesneler yardımıyla doldurularak sikkenin kompozisyonu tamamlanmıştır. Araştırmada yer alan ve katalog içerisinde kullandığım sikkelerin darp yerleri açısından bir tanesi *katalog no: 42* olan ‘Mısır’da’, bazılarında ‘İslambol, İstanbul’ yazılı olmasının haricinde, sikkelerin büyük kısmında ‘Konstantiniye’ yazısı vardır. Bu durumda Osmanlının ticari alışveriş içerisinde dışarıya karşı hala sikkeler üzerinde konstantiniye ismini yoğun olarak kullandığını göstermektedir.

Araştırma içerisinde katalogda yer alan sikkelerden ilk 9 tanesi Erken Osmanlı dönemlerine aittir. I.Murad dönemine ait olan sikkelerin şekil ve form açısından sikke yüzeylerindeki yazı ve yazıyı çevreleyen daire şeklinin kayması veya yarıda kesilmesinin sebebi bazı kaynaklarda darp hatalarından kaynaklı olduğu bazı kaynaklarda ise sikke üzerinde nokta dizilerinin bir hilal şekli oluşturmak için yapıldığı belirtilmiştir. Ancak yapılan kaynak taraması sonucunda bu durumun nedeninin nokta dizilerinin bir hilal şekli oluşturmak için yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Katalogumuzda yer alan III.Ahmed Dönemi sikkeleri ile birlikte Osmanlıya ait sikke yapısı ve formunu (yuvarlak bir sikke pulu, ön yüzde tuğra, darp tarihi ve yeri, arka yüzde sultana övgülerin yer aldığı yazı kuşakları ve her iki yüzeyde merkezi çevreleyen noktalı veya kesintisiz daire şeması) bu dönem itibarıyla Osmanlı sikke tipolojisinin tamamlanmaya başladığını görebiliriz.

I.Abdülhamid (1774-1789) Döneminde gümüş malzemeden darp edilmiş çap ve ağırlık açısından büyük boyutlara sahip para birimi zolta olan sikkeler vardır. Bu paralar ile Osmanlı Dönemi diğer sultanların sikkeleri arasındaki fark ise zoltaların her iki yüzünde yazıların olması ve sultana ait tuğranın olmamasıdır. Zoltaların ön yüzünde sultan seceresi, darp yeri ve darp tarihi; arka yüzde ise sultana övgü niteliğinde ‘Sultan-ül Berreyn-i,Hakan-ül Bahreyn-i,Sultan İbn-i Sultan’ yazısı vardır (Kat.no:14).

II.Mahmud (1808-1839) Döneminde gümüş madeninden 12.25 gr ağırlığında altılık meciyeller basılmıştır. Bu sikkelerin her iki yüzünde lale ve kenger çiçeğinin birbirini takip edip daire oluşturan, güzel bir bitkisel süsleme kompozisyonu sikke yüzeyine usta bir şekilde uygulanmıştır (Kat.no:19). II.Mahmud döneminde bakır madeninden basılmış sikke yüzeylerinde de farklı ve yoğun bir süsleme tarzı ile

karşılaşırız. Sikkenin her iki yüzünde gül çiçeği su yolu şeklinde daire oluşturmuş, sikkenin merkezinde bulunan tuğra, darp yeri ve darp tarihini her iki yönde çevreleyen hilal şekli adeta çelenk gibi sikkeyi tamamlamıştır (Kat.no:23). II.Mahmud dönemi sikkelerinin hem gümüş hem de bakır olanlarında yoğun ve güzel bir bitkisel süsleme vardır.

Abdülmecid (1839-1861) Dönemin’de bakır madeninden para birimi 20’lik, ağırlığı 14.8 gr olan sikkeler vardır. Bu paralar üzerinde yazı ve tuğranın sülüs yazı tekniği kullanılarak oluşturulmuş çok başarılı örneklerinden biri (kat.no:27) olan sikkedir. Bu sikkenin arka yüzünde yer alan yazılarda, su yolu şeklinde daire oluşturan sülüs yazının başarılı ve güzel bir şekilde uygulanmasını daha iyi görebiliriz. Abdülmecid Dönemin’de gümüş madeninden 20’lik,10’luk,5’lik sikkelerde hep aynı sikke tipolojisi vardır. Ön yüzde sikkenin merkezinde sultanın tuğrası, tuğranın hemen altında sultan seceresi bunu çevreleyen yıldız ve hilallerin oluşturduğu daire şeması tarafından çevrilir. Sikkenin en dış kısmın da noktaların oluşturduğu daire ise sikkeyi tamamlar.

II.Abdülhamid (1876/1909) Dönemin’de bakır madeninden basılmış on paralık sikkeler çap ,cidar ve ağırlık ölçüleri bakımından Abdülmecid Dönemin’de basılmış sikkelerden yaklaşık iki kat daha küçüktür. II.Abdülhamid Dönemin’de gümüşten basılmış sikkelerin hepsinde sikke tipolojisi Abdülmecid Dönemindekiler ile aynı yapıdadır. Gümüş madeninden basılmış paraların ölçülerinde fark yoktur.

V. Mehmed Reşad (1909/1918) Dönemin’de nikel malzemesinden 5’lik,10’luk,20’lik sikkeler basılmıştır. Bu dönemde basılmış sikkeler üzerindeki ‘yazı ve bitkisel süslemeler’ II.Mahmud Dönemindeki sikkeler üzerindeki gibi yoğun olarak kullanılmıştır. Bir birini takip eden nokta dizilerinin iki daire oluşturduğu ve bu daireler arasındaki boşluğa yazı ve süslemeler yerleştirilmiştir. Ön yüzde noktaların oluşturduğu daire şeması sultanın tuğrası, asli tuğra ve tuğranın altında sultanın padişahlığının kaçınıcı yılında olduğunu belirten rakam ve sene yazısını çevreler. Bu dönemde basılmış sikkeleri diğer Osmanlı Padişahları dönemindeki sikkeler ile karşılaştırdığımızda çap ve ağırlık ölçüleri açısından daha hafif ve küçük basılmıştır. Nikel malzemesi hafif olması sebebiyle sikkelerin ağırlığını çok etkilemiştir. V. Mehmed Reşad (1909/1918) Dönemin’de basılmış meciyler, Abdülhamid ve Abdülmecid dönemindeki sikkeler ile ölçü ve ağırlık açısından aynı düzenlemeye sahiptir.

Yozgat Müzesinde bulunan Osmanlı Dönemi sikkeleri hakkında ayrıntılı bir çalışma yapılarak sikkeler üzerinde yer alan tarih, isim, yazı, bezeme ve malzeme unsurları detaylı olarak incelenmiştir. Yapılan inceleme neticesinde sikke yüzeyinde okunmayan tarih ve yazılar benzer sikke örnekleri yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Bu sayede sikkenin hangi padişaha ait olduğunu ve sikkenin parasal olarak değeri yapılan araştırmalar yardımıyla ortaya konulmuştur. Sikke yapımında kullanılan sikke malzemesinin değeri açısından yapılan inceleme sonucunda, sikkenin ait olduğu dönemdeki devletin ekonomik durumunun nasıl olduğu konusunda bilgi sahibi olabiliriz. Osmanlı Devletinin son dönemlerinde V.Mehmet Reşat Döneminde nikel malzemedan darp edilmiş sikkeler, Osmanlı Devletinin ekonomik durumunun iyi olmadığını açık bir göstergesidir. Yine sikkeler üzerinde yer alan bitkisel, geometrik süsleme ve aynı zamanda sülüs yazı sanatında görülen detay ve güzel görsellik, sanatsal açıdan başarılı bir seviyeye ulaşıldığını göstermektedir. XVIII.yüzyıl sonu ve XIX.yüzyıla tarihlenen, katalogda yer alan I.Abdülhamid, III.Selim, II.Mahmud ve Abdülmecid'e ait olan sikke örneklerinde sanatsal açıdan ilerlemeyi daha iyi bir şekilde görebiliriz. Sikke yüzeylerinde sülüs yazı konturlarındaki pürüz ve hataların olmaması, bitkisel ve geometrik süslemelerin olduğu, görsel nesneler usta bir şekilde uygulanmıştır.

KAYNAKÇA

- Altunbaş, A. ve Özdemir, Ç. (2012). ‘*Çağdaş Müzecilik Anlayışı ve Ülkemizde Müzeler*’. Ankara.
- Akyıldız, A. (2007). İslam Ansiklopedisi, “Para”. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınevi,
- Akyıldız, A. (2009). İslam Ansiklopedisi, “Subhi Paşa, Abdüllatif”, İstanbul. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınevi.
- Arda, T.S. (1985). “Sultan III. Mustafa Dönemi İstanbul Baskılı Gümüş 10 Paralar Üzerinde Bir İnceleme”. İstanbul: TND Bülteni (14).
- Artuk, İ. ve Artuk, C. (1971). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslami Sikkeler Kataloğu, I, İstanbul:Milli Eğitim Basımevi.
- Artuk, İ. ve Artuk, C. (1974). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslami Sikkeler Kataloğu, II, İstanbul:Milli Eğitim Basımevi.
- Artuk, C. (1982). “Nümismatik İlmine Yardım Edenlerden Birkaçı”.İstanbul: TND Bülteni (9).
- Atar, A. (2015).“*XVIII. Yüzyıl’da Yayımlanmış Fetva Mecmualarına Göre Osmanlı’da İktisadî Hayat*”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Atlan, S. ve Baydur, N. (1982). ‘Grek ve Roma Sikkeleri’. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Aykut, Ş.N. (2002). “Osmanlı Sikkeleri”. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Çalış, E.(2016). ‘*Diyarbakır Müzesi’nde Bulunan Etnografik Madeni Takılar*’ (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Damalı, A.(2010), Osmanlı Sikkeleri Tarihi, C.I, Nilüfer Damalı Eğitim, Kültür ve Çevre Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Damalı, A. (2001). ‘150 Devlet 1500 Sultan İslam Sikkeleri’, İstanbul: Nilüfer Damalı Eğitim, Kültür ve Çevre Vakfı Yayınları.

- Damalı, A. (2014), ‘A’dan Z’ye Osmanlı Nümismatik El Kitabı’ . İstanbul: Nilüfer Damalı Eğitim, Kültür ve Çevre Vakfı Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2004). ‘Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat Eski ve Yeni Harflerle’.Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Ender, C. ve Bşk.(2007). ‘*Türk Nümismatik Sözlüğü*’. İstanbul.
- Eyice, S. (1989). “Müzeciliğimizin Başlangıcı ve Türk İslam Müzeleri”.Ankara:Müze/Museum Dergisi, Sayı:5-8.
- Genç, M. (2000). ‘Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi’. İstanbul: ÖtükenYayınları.
- Gürsoy, G. (2019) ‘*Osmanlı İmparatorluğu’nda Sikke Kalpazanlığı (1808-1861)*’. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kabaklarlı, N. (1998).‘Mangır’. İstanbul: Uşaklılar Eğitim Kültür Vakfı Yayınları.
- Koç, Y. (1988). ‘*Hicri 983 tarihli Mufasssal Tahrir Defterine Göre Bozok Sancağında İskân ve Nüfus*’. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,
- Morisson, C. (2002). ‘Antik Sikkeler Bilimi Nümismatik’. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Morrison, C. (1970). Catalogue Des Monnaies Byzantines de la Bibliotheque Nationale. I: Anastasius I-Justinian II; II: Philippicus-Alexius III. Paris.
- Ölçer, C. (1975). ‘*Nakışlı Osmanlı Mangırları*’. İstanbul: Yenilik Basımevi.
- Ölçer, C. (1968). Yıldırım Beyazıd'ın Oğullarına Ait Akçe ve Mangırlar. İstanbul: Yenilik Basımevi.
- Özcan, R. (2005). ‘Osmanlı Devleti’nde XVII. Yüzyılda Yapılan Sikke Tashihleri’.Konya: Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi , (17) , 237-266 .
- Öztürk, M. (2002). Türkler Ansiklopedisi, “Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi”. Ankara:Yeni Türkiye Yayınları, C.10.

- Paksoy, G. (2011). ‘Anadolu’da Altın ve Gümüşe Vurulan Osmanlı Damgası’. Anadolu’da Paranın Tarihi’, Ankara.
- Parlar, G. (2001). ‘Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Öğeler’. Ankara: Kültür Bakanlığı, s.131
- Pamuk, Ş. (2018) ,‘Osmanlı İmparatorluğun da Paranın Tarihi’. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Pere, N. (1968). ‘Osmanlılarda Madeni Paralar’. İstanbul.
- Saatçi, T. (1989). “İslami Dönem Sikkeleri”. Ankara: Eski Eser Tanımı ve Kaçakçılığının Önlenmesi Semineri Notları.
- Sahillioğlu, H. (1958). ‘*Kuruluştan XVIII. Asrın Sonlarına Kadar Osmanlı Para Tarihi Üzerinde Bir Deneme*’ (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sahillioğlu, H.(1989). “Akçe”. İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi.
- Sakar, A. (2003). “Dört Nadir Mangır”, İstanbul: TND Bülteni (39-40).
- Takieddin, A. (1946). Eski ve İslami Paralar, çev. İ.Hakkı Konyalı, İstanbul.
- Tekeli, İ. ve İlkin, S. (2009). ‘1929 Dünya Buhranında Türkiye’nin İktisadi Politika Arayışları’. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yay.
- Tekin, O. (2008). Antik Nümismatik ve Anadolu, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, s.13-15.
- Tekin, O. (2009). İslam Ansiklopedisi, “Sikke”. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Cilt:37.
- Tekin, O. (2003). İslam Ansiklopedisi, “Mangır”. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınevi, Cilt:37. , s.568.
- Tekin, O. (2004). İslam Ansiklopedisi, “Mesukat”, İstanbul:Türkiye Diyanet Vakfı Yayınevi,C:29
- Tuzkaya, E. (2010). ‘*Kırklareli Müzesin’de Osmanlı Dönemi Sikkeleri*’. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

- Yıldız Kısacık, S. ve Eryaman, M.(2019). ‘Niğde Müzesinde Bulunan Lulua/Lülüve Darplı Sikkeler’. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat.s.162
- Yıldız Kısacık, S. ve Eryaman, M. vd. (2020). Niğde Müzesi Sikke Kataloğu., Yıldız Kısacık, S. (Editör). *Niğde Müzesinde Bulunan Türk İslam Sikkeleri*.Birinci Baskı. İstanbul. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, ss.245-252.
- Yılmaz, A. (2019). ‘İznik Müzesin de Bulunan Osmanlı Dönemi Sikkeleri’. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Yuka, A. (2012). *Kayseri Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Bizans Sikkeleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Wendy, M. K. S. (2004). ‘Osmanlı Müzeciliği’. İstanbul: İletişim Yayınları.
- İslam Ansiklopedisi. *Yozgat*. T.D.V. İstanbul, 2013.
- İslâm Ansiklopedisi, İstanbul, TDV, 2009
- Yozgat İl Yıllığı 1991,Yozgat Valiliği ,Ankara ,1991
- Yozgat Müze Müdürlüğü Arşivi, 2021

EKLER

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Şekil:1a	Ön Yüz	Orhan Gazi(1326 – 1359)
Şekil:1b	Arka Yüz	Orhan Gazi(1326 – 1359)
Şekil:2a	Ön Yüz	Orhan Gazi(1326 – 1359)
Şekil:2b	Arka Yüz	Orhan Gazi(1326 – 1359)
Şekil:3a	Ön Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:3b	Arka Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:4a	Ön Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:4b	Arka Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:5a	Ön Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:5b	Arka Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:6a	Ön Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:6b	Arka Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:7a	Ön Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:7b	Arka Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:8a	Ön Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:8b	Arka Yüz	I.Murad (1359 – 1389)
Şekil:9a	Ön Yüz	Kanunî Sultan Süleyman (1520 – 1566)
Şekil:9b	Arka Yüz	Kanunî Sultan Süleyman (1520 – 1566)
Şekil:10a	Ön Yüz	III.Ahmed(1703-1739)
Şekil:10b	Arka Yüz	III.Ahmed(1703-1739)
Şekil:11a	Ön Yüz	I.Mahmud(1730 – 1754)
Şekil:11b	Arka Yüz	I.Mahmud(1730 – 1754)
Şekil:12a	Ön Yüz	III.Mustafa (1757-1774)
Şekil:12b	Arka Yüz	III.Mustafa (1757-1774)
Şekil:13a	Ön Yüz	I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Şekil:13b	Arka Yüz	I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Şekil:14a	Ön Yüz	I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Şekil:14b	Arka Yüz	I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Şekil:15a	Ön Yüz	I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Şekil:15b	Arka Yüz	I.Abdülhamid (1774 – 1789)
Şekil:16a	Ön Yüz	III.Selim (1789-1807)
Şekil:16b	Arka Yüz	III.Selim (1789-1807)
Şekil:17a	Ön Yüz	III.Selim (1789-1807)
Şekil:17b	Arka Yüz	III.Selim (1789-1807)
Şekil:18a	Ön Yüz	III.Selim (1789-1807)
Şekil:18b	Arka Yüz	III.Selim (1789-1807)
Şekil:19a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:19b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:20a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:20b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)

Şekil:21a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:21b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:22a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:22b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:23a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:23b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:24a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:24b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:25a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:25b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:26a	Ön Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:26b	Arka Yüz	II.Mahmud(1808-1839)
Şekil:27a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:27b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:28a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:28b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:29a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:29b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:30a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:30b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:31a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:31b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:32a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:32b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:33a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:33b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:34a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:34b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:35a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:35b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:36a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:36b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:37a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:37b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:38a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:38b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:39a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:39b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:40a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:40b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:41a	Ön Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:41b	Arka Yüz	Abdülmecid (1839-1861)
Şekil:42a	Ön Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:42b	Arka Yüz	Abdülaziz(1861-1876)

Şekil:43a	Ön Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:43b	Arka Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:44a	Ön Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:44b	Arka Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:45a	Ön Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:45b	Arka Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:46a	Ön Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:46b	Arka Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:47a	Ön Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:47b	Arka Yüz	Abdülaziz(1861-1876)
Şekil:48a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:48b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:49a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:49b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:50a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:50b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:51a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:51b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:52a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:52b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:53a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:53b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:54a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:54b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:55a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:55b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:56a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:56b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:57a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:57b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:58a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:58b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:59a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:59b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:60a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:60b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:61a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:61b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:62a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:62b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:63a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:63b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:64a	Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:64b	Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)

Şekil:65a Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:65b Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:66a Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:66b Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:67a Ön Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:67b Arka Yüz	II.Abdülhamid (1876-1909)
Şekil:68a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:68b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:69a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:69b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:70a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:70b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:71a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:71b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:72a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:72b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:73a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:73b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:74a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:74b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:75a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:75b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:76a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:76b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:77a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:77b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:78a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:78b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:79a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:79b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:80a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:80b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:81a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:81b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:82a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:82b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:83a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:83b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:84a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:84b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:85a Ön Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:85b Arka Yüz	V.Mehmed Reşad (1909-1918)
Şekil:86b Ön Yüz	Mehmed Vahdeddin (1918 – 1922)
Şekil:86b Arka Yüz	Mehmed Vahdeddin (1918 – 1922)

Şekil:87a Ön Yüz Mehmed Vahdeddin (1918 – 1922)
Şekil:87b Arka Yüz Yüz Mehmed Vahdeddin (1918 – 1922)



